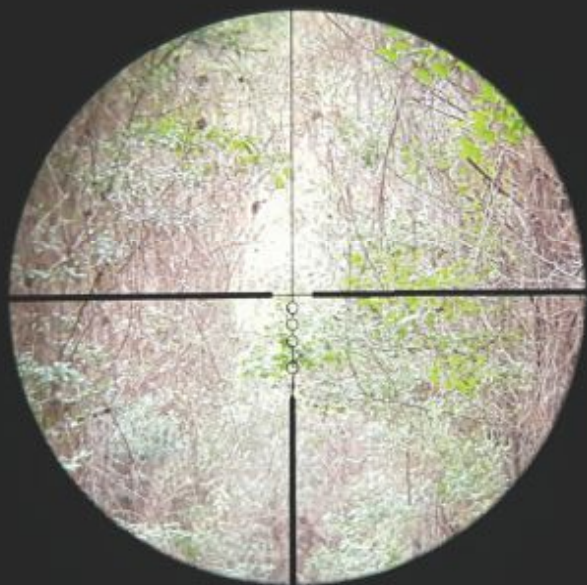

STÓK LAJOS VADÁSZTÖRTÉNETEK AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBÓL

STÓK LAJOS

VADÁSZTÖRTÉNETEK AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBÓL

STÓK LAJOS, A VADÁSZ

1960. március 11-én született Stók Sándor és Varga Ilona gyerekeként a kárpátjai Viskén. Születése után két héttel elvesztette bal szeme világát, azóta nem lát vele.

1967-ben beírásták a Viski 2. Sz. (magyar tannyelvű) Középiskola 1. osztályába. Az általános iskola 8. osztályának befejezése után dolgoznia kellett, ezért az érettségi vizsgát az esti iskolában tette le. A szovjet hatalom éveiben apjának családját a nép ellenségének (vrág národá) kiáltotta ki a rendszer, 1953-ban szűnt meg az ideológiai nyomás rajtuk, amikor is nagyapja, akit koncepció perben ítélték el 1944-ben, meghalt az egyik szovjet lágerben.

Stók Lajos 1976-ban a kolhoz építőbrigádjába került, később a traktorbrigádba szerelőnek. Katonának nem sorozták be a szeme miatt.

1983 júniusában nősült meg. Felesége a moldáviai Tiraszpol városába való.

1983-84. évben elvégezte a Kisinyovi Varrógépszerelő Technikumot. 1986-ban született Lajos nevű fiuk. A '80-as években különböző építkezéseken dolgozott, és maga is építkezett. 1993-ban fölvették a Huszti Járási Halász-Vadász Egyesületbe fővadórnek, ahol 2001-ig dolgozott, majd idénymunkás lett újra különböző építkezéseken, s a mai napig ezt folytatja. 1990-ben váratlanul meghal édesanyja, majd 2005-ben édesapja. Közben 2004-ben eltemette feleségét.

Elmondása szerint mióta esztét tudja, mindig kapcsolatban volt a vadászattal. Nincs olyan Stók család Viskén, melynek tagjai között ne lenne vadász.

Természetszeretetét és a vadászathoz való vonzódását valószínűleg apai nagyapjától, Stók Lajostól (1899–1953) örökölte, aki a magyar állami erdészet különböző kirendeltségeinél dolgozott. Már egész fiatal korától hajtóként járta a hegyeket, mezőket a viski vadászokkal, igyekezetéért már 1977-ben megkapta az első vadászengedélyét. Abban az időben még nem volt túl szigorú a vadásztörvény, akinek jó ajánlóleve volt a járásnál, megkaphatta könnyen az engedélyt. 1982 őszén elhunyt az akkori viski vadásztársaság elnöke, aki helyébe Hánka Sándort választották, Stók Lajost pedig a társaság elnökhelyettesévé, amit az egyesület átalakításáig, 2015-ig töltött be.

Gyerek- és ifjúkori olvasmányai (Kittenberger Kálmán, Nadler Herbert, Széchenyi Zsigmond, Fekete István írásai) hatására felébredt vonzalma az írás iránt. Bátorítást 1986-ban kapott nagybátyjától, Behun Jánostól, a *Kárpáti Igaz Szó* akkori főszerkesztőjétől (Behun anyja viski Stók lány volt). Ekkor kezdtek megjelenni vadászattal kapcsolatos írásai a lap *Hegyen, völgyön* c. rovatában. (Cz.L.)

STÓK LAJOS
VADÁSZTÖRTÉNETEK
AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBÓL

Kárpátaljai Magyar Könyvek
279.

Sorozatszerkesztő és felelős kiadó:
Dupka György

Megjelentetését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap

A kézirat a Nemzeti Kulturális Alap
Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiuma
támogatásával készült

© Stók Lajos
© Intermix Kiadó

Felelős szerkesztő: **Marcsák Gergely**
Fedélterv, műszaki szerkesztő: **Dupka Zsolt**
A könyv elektronikus változata:
www.kmmi.org.ua (Adattár, könyvek)
Készült a Shark magánvállalkozásban

ISBN 978-615-5757-11-2
ISSN 1022-0283

STÓK LAJOS

VADÁSZTÖRTÉNETEK AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBÓL

(Sajtó alá rendezte: Czébel Lajos)

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2019

ELŐSZÓ

Stók Lajos, elmondása szerint, mióta eszéet tudja, mindig kapcsolatban állt a vadászattal. Nincs olyan Stók család Viskén, melynek tagjai között ne akadna vadász. Természetszeretetét és a vadászathoz való vonzódását valószínű apai nagyapjától, Stók Lajostól (1899–1953) örökölte, aki a magyar állami erdészet különböző kirendeltségeinél dolgozott. Stók Lajos már egész fiatal korától hajtóként járta a hegyeket, mezőket a viski vadászokkal, igyekezetéért már 1977-ben megkapta első vadászengedélyét. Abban az időben még nem volt szigorú a vadásztörvény, akinek jó ajánlóleve volt a járásnál, könnyen megkaphatta az engedélyt. 1982 őszén elhunyt a viski vadásztársaság akkori elnöke, és helyébe Hánka Sándort választották, Stók Lajos pedig a társaság elnökhelyettese lett. Ezt a tisztséget az egyesület átalakításáig, 2015-ig töltött be.

Gyermek- és ifjúkori olvasmányai (Kittenberger Kálmán, Nadler Herbert, Széchenyi Zsigmond, Fekete István írásai) hatására felébredt vonzalma az írás iránt. Erre 1986-ban kapott bátorítást nagybátyjától, Behun Jánostól, a *Kárpáti Igaz Szó* akkori főszerkesztőjétől (Behun anyja viski Stók lány volt). Ekkor kezdtek megjelenni vadászattal kapcsolatos írásai a lap *Hegyen, völgyön* c. rovatában.

Stók Lajos 1960. március 11-én született Stók Sándor és Varga Ilo-
na gyerekeként a kárpátaljai Viskén. Születése után két héttel elvesztette bal szeme világát, azóta nem lát vele.

Szülei 1967-ben beírták a Viski 2. sz. (magyar tannyelvű) Középiskola első osztályába. Az általános iskola 8. osztályának befejezése után dolgoznia kellett, ezért az érettségi vizsgát az esti iskolában tette le. A szovjet hatalom éveiben apja családját a nép ellenségének (*vrág národá*) kiáltotta ki a szovjet hatalom, a rájuk nehezedő ideológiai

nyomás 1953-ban szűnt meg, amikor nagyapja, akit koncepciós perben ítélték el 1944-ben, meghalt az egyik szovjet lágerben

Stók Lajos 1976-ban a kolhoz építőbrigádjához került, később a traktorbrigádnál szerelő. Katonának a szeme miatt nem sorozták be.

1983 júniusában nősült meg, felesége a moldáviai Tiraszpol városából származott.

1983–1984-ben elvégezte a Kisinyovi Varrógépszerelő Technikumot. 1986-ban született Lajos nevű fia. A 80-as években különböző építkezéseken dolgozott. 1993-ban a Huszti Járási Halász-Vadász Egyesület fővadőre lett, 2001-ig látta el ezt a feladatot. Ismét idénymunkás lett különböző építkezéseken, a mai napig is ezt a tevékenységet folytatja. 1990-ben váratlanul meghalt édesanyja, majd 2005-ben édesapja. 2004-ben feleségét is eltemette.

Annak ellenére, hogy Máramaros, e történelmünk során ritkán lakott megye hatalmas erdőségei kiváló vadászterületül kínálkoztak már a középkorban, elég ritkán találkozhatunk erről a területről származó vadászírásokkal. A régi időkben szarvasok, őzek, vadkecskék, de medvék, hiúzok és egyéb dűvadak nagy tömege messziről vonzotta a vadászat kedvelőit. A középkor folyamán a jobbágyszolgáltatások között a huszti uradalomban nyestet, rókabőrt, karvalyt és császármadarat emlegetnek az urbáriumok. Természetesen azóta minden megváltozott.

Stók Lajos a *Vadásztörténetek az Erdős-Kápatokból* című könyvében a 20. század második felének vadászéletét mutatja be. Sok mindentről szó van az írásokban az elmesélt vadásztörténeteken kívül, vagy azokba beleszöve. Többek között a vadállomány fenntartásáról és szaporításáról, a vadban rejlő értékek gazdaságos felhasználásáról, az apró- és a nagyvad mennyiségi és minőségi fejlesztéséről, a dűvadak számának csökkentéséről, a vadak védelméről és az általuk okozott károk csökkentéséről.

Mindezek mellett néprajzi értékeket is képviselnek ezek az írások, számos dűlőnevet és helyi szokást is megörökítenek. Méltán számíthatnak azok érdeklődésére, akik szeretik Kárpátalja, és ezen belül Máramaros természeti szépségeit, és érdeklődnek a vadászkalandok iránt.

Czébely Lajos

A viski határt karéjozó Avas-hegyvonulat

BÁLINT BÁCSI

Ha nem szólnék erről az emberről néhány sorban, minden más írásom értelmét vesztené. Ő volt az az ember, akitől nagyon sokat tanultam a vadászatról. Ennek az egyszerű falusi embernek igen jó humora volt. Az én korosztályom és a jóval idősebbek is nagyon sokat tanultak tőle vadászatról és emberségről is. De nemcsak a községünkben ismerték jól a vadászok, hanem az egész járásban. Főleg az „urak”. Így nevezték akkoriban a járási pártbizottság embereit, akik nem nagyon tűrtek meg maguk között akármilyen vadászt, de ha Bálint bácsi véletlenül nem vehetett részt egy vadászaton, máris érdeklődtek felőle.

Pál Bálint bácsi és Lajos fiam 1991 nyarán

Bálint bácsi motorbiciklijé

A vadászszállás

Pál Bálint bácsi egyszerű ember volt, gépkocsivezető a viski kolhozban. Végezte napi teendőit, mint mások, s amikor tehetett, vadászott. Nagyon szerette a természetet, és sokat tett megóvásáért.

Gyermekkoromtól ismertem, egy utcával lakott tőlünk távolabb. Édesapámmal is igen jóban voltak, sokszor vadásztak együtt, míg apám vadász volt. Ahogy növekedtem, egyre jobban kezdtem érdeklődni a szakma iránt. Bálint bácsinak is volt egy fia, akit korán elveszített, és több ízben kivitt minket a Tisza-parti füzesbe kisebb hajtásokra. A '60-as évek végén, a '70-es évek elején nálunk még nem vették túl szigorúan az effajta „nyúlászatosokat”, ahogy mi neveztük. Akkoriban szerdán, szombaton és vasárnap engedélyezett volt az apróvad vadászata.

Bálint bácsi nagyon szeretett az ifjúsággal foglalkozni. Teltek az évek, és én is fölcseperedtem, de tartottam a kapcsolatot Bálint bácsival, ahogy más társaságbéli vadászokkal is. Érdekes volt megnézni, mikor vasárnaponként megindult a Velence utca vége. Nem hívtak oda senkit, aki jogosult volt, jöhetett. Ahogy Bálint bácsi mondta sokszor: „Ez nem lakodalom, ide nem kell meghívó.” Igaz, a borocska sohasem maradt ki a hátizsákából, és Bálint bácsinak volt egy szokása, ami a mai napig megmaradt közöttünk, neveltjei között. Volt az öregnek egy félliteres műanyag kulacsa, melyet mindig a belső zsebében hordott. Elmondása szerint ez azért volt, hogy, ha netán halálán volna, tudjon egy kortyot meginni. Úgy mondta, ez halál ellen van. Persze, mondanom sem kell, ez a szavajárása is fönnymarad, míg egy is marad közülünk.

Igen jó borosgazda volt az öreg. Bátran elmondhatom, hogy még egy olyan szőlőskert, mint az övé, nem volt a nagyközségben. Szerette a szőlő levét, de utána is járt, nála mindig rend volt a kertben. Évente másfél, kétezer liter bort készített. Pénzért sohasem árulta, mindig elosztogatta ünnepek alkalmával az „uraknak”, akikből olyankor volt elég.

Mikor a Huszti Járási Halász-Vadász Egyesületben dolgoztam, nagyon sokszor kisegített, ha a főnökeim egy kis ajándék borra vágytak. Ez elég gyakori vágya volt a „továrisoknak”. Sosem vett el érte pénzt, csak annyit mondott: „Hozz edényt!”

Igaz, amikor tudtam, én is segítettem neki a kertészetben, meg februárban, a bor átfejtésében. Csúszott is a hátizsákból előkerülő borocska, különösen főtt a Kárpátokban, a havasok tetején, a derékig érő hóban, egy-két nagy hajítás után.

Telt-múlt az idő, és a '80-as évek elején valamelyik szovjet pártvezető, ha jól tudom, Andropov, bevezette a szeszes italok fogyasztásának korlátozását. Természetesen a vadásztársaságokat is figyelmeztették, hogy mivel jár majd, ha valakinél szeszes italt találnak, vagy talán nem józan. Bálint bácsi, ha valami nem tetszett neki, mindig azt mondta: „Mehetünk kódolni!” Erre a rendeletre is azt mondta: „Nem rossz, de mivel én a vizet nem szeretem, a teából meg ittam eleget katonaságnál, hát nem tudom, mit kell kitalálni.”

Mint említettem, Bálint bácsi sokat járt az „urakkal”, párttitkárokkal vadászni, mert igen jó szervező volt, és jól ismerte a hegyeket, elismert ember volt közöttük. Bizony az elvtársak sem vetették meg a jó borocskát, vagy egyebet, csak jó erős legyen, meg sok, és lehetőleg ingyen. De a rendelet az rendelet, és főleg a főnökség körében illetet betartani, mivel egymástól is félték. Bálint bácsinak is szigorúan kijelentették, hogy a kis kulacsba esetleg vizet tehet, de bort meg ne próbáljon. Bajban volt az öreg, de a kis kulacsba azért mégiscsak bor került. „Lesz, ami lesz. – gondolta magában – majd kitalálunk valamit.” Mosolyogva ment a vadászatra.

Eljött az ebéd ideje.

Bálint bácsi a hajtók közé ült ebédelni, az urak mindig távolabb telepedtek le a hajtóktól. Evés közben megszomjazott, kissé elfordult, és jót húzott a kulacsból.

Igen ám, de a járási első titkár észrevette, és mérgesen rákiáltott Bálint bácsira. Az öregnek majd torkán akadt a borocska. „Mondtam – kiáltott az első titkár –, hogy semmilyen szeszes italt nem hozunk a vadászatra!” „No, most mi legyen?” – villant át Bálint bácsi agyán. Azt válaszolta: „Ez nem bor, elvtárs, ez gyümölcsle.”

„Igen? – mondta a nagyfőnök – Hát ha gyümölcsle, akkor nekem is kell belőle.” Nagyot húzott a kulacsból, majd kimeredt szemekkel mondta: „Bálint, hát ez bor.” Az öreg akkor sem volt megijedve: „Mit csináljak? – mondta – amikor a hordóba öntöttem, még szőlőlé volt.

Arról én nem tehetek, hogy azóta már kiforrt.” Nagy nevetés lett a vége, megtudták az urak, hogy mivel él a parasztember. Ilyen és hasonló esetek fordultak elő Bálint bácsival. Úgy szerette a vadászatot, hogy feleségének is kijelentette, ha netán vasárnapra halna meg az asszonyág, akkor a temetést átteszik hétfőre, mivel vasárnap vadásznapi van.

Volt Bálint bácsinak egy egytengelyű kereken guruló bódéja. Valamikor méheket tartott benne, de a méhek elpusztultak, a bódé pedig ott állt a kertben üresen. Miután Ukrajna független lett, a lakosság visszaigényelhetette ősi földjét, azaz újra megvásárolhatta azt, amit a szocializmus elvett tőle. A Várhegy mögött Bálint bácsinak is volt egy kis gyümölcsöse. Ezt igényelte vissza. Csinált rajta egy kis vadásztanyát. Traktorral kivontatta a kis bódét, szépen berendezte, igen csinos vadásztanya lett belőle. Nem volt nagy méretű, és pontosan úgy nézett ki, mint egy vonatfülke. Volt kétoldalt egy-egy ágy, fölül szintén, csak a felsőket fel lehetett nyitni, mint egy vonatfülkében. Fűtőtest azonban nem volt benne, nem is fért volna el. Amolyan nyári tanya volt. Itt tetteggette utolsó éveit Bálint bácsi, és sok kellemes nyári estét töltöttünk itt barátainkkal együtt.

Tűz mellett szalonnát sütöttünk, borozgattunk, mesélgettünk, felidéztek emlékeinket. Nagyon boldog tudott lenni az öreg. Ha nagyobb társaság gyűlt össze, nagy tábortűzet raktunk, zengtek körülöttünk a hegyek a magyar nótától. Mint mindennek, ennek is vége lett egyszer. A '90-es évek közepe felé már láttam a társas vadászaton, hogy valami baj van az öreggel. Lemaradozott, hátul kullogott, arca beesett, valami nem volt rendjén. Még vidámságot erőtetett, próbált hangulatot kelteni, de már nem volt a régi. Az élet is igen megviselte, egyetlen fiát, Sándort motorbaleset miatt elveszítette. Két árva maradt utána, egy fiúcska meg egy kislány. Ezeknek nevelésében segédkezett, ahogy tudott, de mardosta a keserűség belül kegyetlenül. Az 1998-as nagy árvizet megélte, de vadászni már nem járt. Egyre inkább elhagyta az ereje. Többször bejártam hozzá, hisz sokat köszönhettem neki.

Még 1999 augusztusában is bementem hozzá, mivel hosszabb időre készültem elutazni Moldáviába anyósomhoz. Valahol belül én is

éreztem, hogy búcsúzni jöttem. Az ágyában feküdt, amint belépetem, láttam, hogy megismert, bólintott köszönésül, de a kezét nem bírta fel-
emelni. Felesége, Emma néni, kikísért a kiskapuig, de az ő szeme is tele
volt könnyel. Elutaztam. Többé nem találkoztunk. Mindössze 65 évet
élt. Már tizennyolc éve, hogy eltávozott közülünk, de higgyék el, hogy
Bálint bácsi annyi év után még mindig téma az én nemzedékem és a
jóval fiatalabbak körében is.

FARKASOK (1)

A farkasok nagyon sok gondot okoztak minden korszakban. A kommunista rendszer idején nem tiltották a vadfogást, mint napjainkban. Bármely időszakban engedélyezték a vadászatot, természetesen, szervezett formában, hivatalos eljárás szerint.

Az 1980-as években igen elszaporodtak a farkasok, és nagy károkat okoztak a háziállat- és a vadállományban is. Abban az időben környékünkön a Bustyaházi Erdészet igen nagy erdőterülettel rendelkezett, mintegy 4000 hektárral, egész az szovjet–román államhatárig.

Mivel 1982 novemberének elején engem választottak meg a Viski Vadászegyesület alelnökévé, szabad mozgásom volt vadászterületünk minden részén. Alapjában véve az alelnök töltötte be a vadászmesteri posztot, akinek szerveznie kellett a vadászatokat, a dúvadírtást, az etetők karbantartását, és háromhavonta jelentést kellett írnia mindezekről.

*Farkasvadászat, 1989. június 2.
Visk, Polján terület*

Ez idő tájt társaságunk 6890 hektár vadászterületen gazdálkodott 6 vadászbrigáddal, brigádonként 10-15 vadással. Mindegyikünknek meg volt a saját területe, és ezen belül saját feladata is. Ezt kellett ellenőriznem. Abban az időben mindez társadalmi munkában történt.

A Bustyaházi Erdészeti igazgatásilag a Técsői járáshoz tartozott, területükre nem terjedt ki hatásköröm, csak ha egyeztettem velük szándékainkat. Szerencsémre vadásmesterük magyar ember volt, Sárosi Gyula bácsi, akivel mindig szót értettünk.

Úgy történt, hogy 1989 tavaszán a viski önkormányzathoz tartozó Fenes (hivatalosan: Jablonyivka) falucskából, amely nyolc kilométerre esett Visktól, jelentést kaptam az ottani vadászbrigádtól az ordasok garázdálkodásáról. Mint már említettem, tavasz volt, s a dúvad irtásán már nagyjából túl voltunk, a tél folyamán megrongálódott etetőket megjavítottuk, így több időm volt a farkasokkal foglalkozni.

Május elején fölmentem hát Fenesbe, hogy tájékozódjak a helybeli vadászbrigád vezetőjétől, és mivel már a juhokat kihajtották a Tisza-parti füzesekbe, gondoltam, a nyáját is meglátogatom. Igaz, mivel – mint már említettem – ezeket a dolgokat társadalmi munkában végeztem, csak szombaton és vasárnap értem rá. De jobb is volt így, mert ilyenkor azok is szabadok voltak, akiket fel akartam keresni.

A vadászbrigád vezetője arra kért, hogy menjünk ki a Tisza-partra a juhászokhoz, akik alaposabban felvázolják a helyzetet, ő már amúgy is unja mind a lakosok, mind a juhászok mindennapos panasztát.

A román államhatártól indultunk a Tisza bal partján lefelé a Micsónak nevezett részen, majd, elérve a Hangyást, elég sok farkasnyomot találtunk, amelyek nem téveszthetők össze a kutyák lábnyomaival.

Meg kell említenem, hogy a viski határ minden részének külön neve van. Ezeket a helyneveket nagyapáink örökölték ránk, miképpen nagyszüleinkre dédszüleink.

Elhagyva a Hangyást a juhászok tanyájáig ereszkedtünk lefelé. A juhászok tanyájukat a Kódombi ág és a Lassu szugaj közötti területen állították fel, melyet délről egy kis tavacska, a Kotlok-vápa védett a betolakodóktól.

Mivel a főjuhász igen jól ismert (néhányszor meg akartam bírságotlani az erdőben való legeltetésért), látszólag nagy örömmel fogadott.

Elmondása szerint, mióta kihajtottak a legelőre, mintegy három hete, nincs egy nyugodt éjszakájuk. A mai napig 18 juhot vágtak le, és az ordasok általában rossz időjárás esetén támadnak.

Az itteni lakosokkal sem jártam jobban.

Fölmentünk kollégámmal a Parcellákra, ahol a kinn lakók házai nagy távolságra vannak egymástól, szintén a román határhoz közel. Ezen a helyen fordul el a hegyek felé a Rahótól a Tisza mentén húzódó államhatár. Técső városával átellenben, a Ferenc völgyön tér az Avas-hegységnek.

A kinn lakók elmondták, hogy, ha nappal nem is zaklatják a legelő jószágot a farkasok, éjszaka annál inkább. Már több házörző kutya tűnt el nyomtalanul. Hallgatva a kinn lakókat, fejemben úgy zsongtak a gondolatok, mint méhek a kaptárban. Fogalmam sem volt, hogy mit tegyek.

Bosszantott a dolog, ezért már hétfőn szakítottam rá időt, hogy Bustyaházára utazzak az erdészeti hivatalba, ahol fölkerestem Gyula bácsit, a vadászimestert, s elmondtam neki töviről hegyire, mi a hely-

*Farkasvadászat, 1989. június 2.
Visk, Polján terület. Az elejtett vad 37 kg volt*

zet. Érdeklődtem, tud-e mindezekről, jelentettek-e az erdészek az ordasokról. Természetesen tudott róla, és vadelhullás is volt, ám abban az időben, a kommunista rendszerben, mindennek a legnagyobb rendben kellett lennie, ahogy ott fönt elvárták. Ezért megegyeztünk (nem hivatalosan) abban, hogy én jelentést írok feletteseimnek az eseményekről, aláíratom a juhászokkal, az érintett lakosokkal, és ha az ungvári megyei hivatalból megjön az engedély, Gyula bácsi minden további nélkül rendelkezésünkre áll.

Elkezdődött tehát a papírmunka, amit én is, mint oly sokan mások, utáltam. Minden állításunkat bizonyítani kellett: a lakosság és a juhászok aláírását, helymeghatározást, szóval mindent, ami-re ott fönnt szükség volt, elkészítettem. És mivel abban az időben még nem állt rendelkezésünkre számítógép, nagyon lassan haladt az engedélyeztetés. Pedig Ungvár csak száz kilométerre van tőlünk, mégis beletelt három hétbe, mire az engedélyt megkaptuk. Végül május utolsó napjaira kézhez kaptam a kilövési engedélyt hajtásos módszerrel. A vadászat megszervezése és a felelősség Gyula bácsira és rám hárult. Június másodikára tűztük ki a vadászat napját. A találkozót reggel hat órára beszéltük meg a fenesi erdészháznál, a Micsó patak partján, gyönyörű festői környezetben. Mintegy 25 vadászt hívtunk meg. A meghívottak egy része erdész volt, a többiek pedig egyesületi tagok. A helybeli hajtókkal együtt mintegy harmincöten voltunk. Szép rendjében össze is gyűltünk a kitűzött időben. Épp az eligazítást készültünk megtartani, amikor fut egy ember a szomszédos tanyáról, ami 500 méternyire volt az erdészháztól, és már messziről kiabálja: „Vóki, vóki!” Ami nem egyebet jelent, mint „farkasok, farkasok”. Végül hozzánk érve lihegve magyarázta, hogy vagy 20 perccel ezelőtt korcs foxter kutyáját elragadta egy farkas az udvarából, és elszaladt vele. Kissé távolabb még három farkas várta, és apró darabokra szedték a kutyát.

Odaszóltam a többieknek, hogy várjanak meg, én néhány emberrel elmentem megnézni a helyet, ahol az eset történt.

Szörnyű látvány fogadott. A helyen, ahol a farkasok szétépték szegény házörzöt, vér, szőr és mindenféle húscscafatok voltak. Persze az ordasok dolguk végeztével behúzódtak az erdőbe nappali sziesztájukra.

Ez lett a vesztség. Nekünk pedig szerencsénk volt, hogy nem mentek át a román államhatáron, hanem itt maradtak a mi oldalunkon.

Visszaérve a csoporthoz megtartottuk az eligazítást, szigorúan megfogadtuk, hogy lövést csak farkasokra adunk le. A hajtóknak külön vezetőjük volt, aki igen jól értette a dolgát, és mobiltelefon még nem lévén, meghatároztuk a hajtás indításának pontos idejét. A helyi főerdészre bízta a puskások vonalának kiállítását, én és Gyula bácsi az erdő legszélén, a Kőkalangya nevű részen maradtunk.

Megindult a hajtás. Nem bánta volna egyikünk sem, ha éppen ő rá jön a vad. Ki ne szeretett volna farkast löni? Én különösen, mert már igen a begyemben voltak.

Kis idő múlva meghallottuk a hajtók lármáját. A zaj egyre erősödött. A hajtók lármája a holtakat is felkeltette volna, ha éppen ott vannak. Ki két fedőt vert össze, mint a cintányért, ki üres pléhvedret püfölt, és egyéb zajkeltő szerszámokkal igyekeztek elérni, hogy minél nagyobb legyen a hangzavar.

A hajtók egyre jobban közeledtek, de a farkasok még sehol. Éreztem, hogy elhatalmasodik bennem az idegesség. Vajon megneszeltek valamit az ordasok, és kiosontak a hajtásból?

Gyula bácsi is csak egyre integetett felém, hogy mi van. „Mintha én tudós lennék” – gondoltam magamban. Néhány perc múlva oda is jött hozzám, és ez lett a baj. Épp kérdezni akart valamit – gondoltam –, mikor eldördült az első lövés, utána még egy, majd följebb egy duplázás és még egy lövés. Csak néztünk egymásra. Öt lövés, ez már valami, főleg, ha sikeres.

Nemsokára beérkeztek a hajtók, és a vadászokkal együtt közeledtek hozzánk a megbeszélt helyre. Hangoskodásukból és nagy magyarázkozásaikból következtettük, hogy nem eredménytelen a vadászat.

Miután egybegyűltünk, a vadászok elmondták, hogy a hajtásban négy farkas volt. Úgy jöttek a hajtók előtt, mint a juhok a legelőn, szerzetéjjel. A szent istennek nem akartak előre menni, a hajtók lármája viszont nem engedte őket visszatörni. A puskások vonala a szálerdőben állott, a hajtók pedig egy évekkel azelőtt kivágott erdő helyén keletkezett bozótosban hajtottak. Egy farkast sikerült elejteniük a négyből, három viszont azon a kis résen menekült el, amit Gyula bácsi ott ha-

gyott. Ette is a fene érte. Különösen vadászat után, mikor a reggelihez megittunk egy kis célzóvizet. Valahányszor ránéztem Gyula bácsira, mindig elmosolyodtam. Később odajött hozzám, és mivel mindenkit magázott, így szólt: „Lajos, legalább maga ne mosolyogjon már!”

Azóta már biztos utolérte azt a három farkast az örök vadászmezőkön, mert nem sokkal a történetek után ő is itthagya ezt az árnyékvilágot. Nyugodjék békében!

A reggelizés után következett a vadászat hivatalos része. Jelentést (áktot) írtam, amelyben fel kellett tüntetnem a lelőtt vad méreteit orrától a farkáig, talpától a gerincéig, súlyát, szőrzete színét és gyomrának tartalmát. Mindezekből már csak a súlyára emlékszem: 35 kg volt. A gyomra pedig tele volt emésztetlen kutyaszőrrel: szegény Foxi.

FARKASOK (2)

Alig egy héttel a fentebb említett eset után ugyanerről a területről jelezték az erdészek, hogy találtak egy farkastetemet. Ezek szerint két farkast is lőttünk azon a napon, csak a második még el bírta vinni magában a durva sörétet párszáz méter távolságra. Kár volt érte, hiszen tönkre ment a bundája.

A következő években is sokat zaklattak minket a farkasok. Pontosabban minden évben tiszteletüket tették vidékünkön. Mint már említettem, a szóban forgó terület a Szovjetunió és Románia államhatára mentén húzódott óriási erdőkkel, a máramarosi havasokkal, ahol bizony van helyük a farkasoknak a szaporodásra. Mint ismeretes, a farkasok ott, ahol hosszabb ideig tanyáznak, fészkelnek, nem rabolnak, vagy legalább is nagyon ritkán. Egy farkasfalka egyetlen éjszaka alatt 25-30 négyzetkilométernyi területet is képes bebarangolni. És mivel a Tisza árterületén élünk, ahol lapályos és sík területek is bőven vannak, ezért sok házi jószágot legeltetnek, ami igencsak kapóra jön az ordasoknak. Az is tény, hogy a párzási idő a farkasoknál december végére és januárra esik, azaz a két karácsony (december 24. és január 7, az ortodox karácsony) közé. A fialási időszak márciusban és áprilisban van.

Az itt következő eset 1990 kora tavaszán történt Fenes (Jablonyivka) nevű falucskában, a Tisza árterületén lévő legelőkön.

A juhászok alig érkeztek kihajtani jószágaikat a legelőkre, máris sok gondjuk támadt az ordasokkal, nem kevesebb a borjúgondozóknak is. Tudtunk róla, hogy vannak, azt is, hogy a tél folyamán már nem egyszer garázdálkodtak területünkön, de sosem sikerült elkapnunk őket. Próbálkoztunk zászlók kirakásával is, de nem jártunk sikerrel, csak a friss éjszakai nyomokkal találkoztunk a havon. A farkasok már kora hajnalban átszöktek az államhatáron a máramarosi havasok felé.

Március hónap folyamán több ízben próbálkoztunk dúvadirtással egybekötött hajtásokban elkapni őket, de minden esetben csak nyomokat találtunk. Törtem a fejem, mitévő legyenek, szorított az idő, valószínűleg a farkasok között volt anyafarkas is, és ha az lefial, akkor a nyár folyamán nem lesz nyugtunk tőlük. Éppen ezért még a tavaszi hónapokban végére akartam járni a dolognak. Úgy döntöttem, megkérem néhány kitartó vadászbarátomat, hogy a hideg hajnalok ellenére álljanak ki az államhatár kerítése mentén a falutól a Tiszáig, ami körülbelül 7-800 métert jelentett. A határvédelmi őröket tájékoztattam arról, hogy melyik szakaszon tartózkodunk majd, nehogy őrizetbe vegyék a fiúkat a járőrök. Tudomásul vették a tervemet, és engedélyezték az akciót, mert a vad mozgása nekik is sok gondot okozott.

A fiúkat is tájékoztattam a tervről: hajnali háromkor kiállítok öt embert a kerítés mentén a megfelelő helyekre, jómagam pedig húsz emberrel, mikor már lővilág lesz, meghajtom a Tisza-menti füzeseket. Ez nem csekély terület, mintegy 5 kilométer az államhatárig.

Így is történt. Az öt ember elfoglalta kijelölt helyét, mi pedig vártuk a pirkadást. Addig eligazítást tartottam, elmondtam, hogy mire lehet lőni: szarkára, szürkevarjúra, rókára, kóbor kutyára vagy farkasra. Barátaim arckifejezése elárulta, hogy milyen nehezükre esett cipelniük a borosüvegekkel terhelt hátizsákjaikat, és hideg is volt. Egye fene – gondoltam –, egy kis kedvcsinálót hadd fogyasszanak el indulás előtt ebben a zord időben. Meg aztán hangulatrontó sem akartam lenni.

Ez alatt kivilágosodott, s elindultunk a hajtásba. Hó nem volt, de a fagy miatt deres volt a határ. Kértem a fiúkat, hogy minél több lövést adjanak le, ezzel is szorongatni kell a vadat, nem szabad gondolkodási időt hagyni számára. Jómagam a legelőkön mentem, egyre gyakrabban tekintettem a határkerítés felé, nem hallatszik-e abból az irányból lövés, ugyanis az ott tartózkodó barátaink csak farkasra lőhettek. Egyre jobban telt az idő, s mi is közeledtünk végcélunk felé, de lövés a várt irányból csak nem hangzott fel. Hirtelen kiáltásra figyeltem fel az egyik vadász felől, aki integetett is, hogy menjek oda. Azonnal hozzásziettem, s mutatta, hogy előtte egy jó területen, három helyen is hiányzik a dér a fűről. A farkasok tehát a hajtásban vannak. Hangos kiáltásokkal ösztönöztem nagyobb lármára, lövöldözésre a fiúkat. Néhány

perc múlva meg is lett az eredménye. Már egész közel értünk a határhoz, mikor egy lövés dördült, majd még egy. Igen megörültünk, hiszen tudtuk, hogy azok ott mire lőhetnek. Most már csak az volt a kérdés, hogy történt-e találat, vagy sikerült meglőgniuk.

Mielőtt összegyűltünk a megbeszélt helyen, nagy volt az izgalom. Meg is érkeztek a kerítésnél őrködők, egy rúdon cipelték az ordas tetemét. Nagy volt az öröm. Kérdésemre, hogy ki lőtte le, kinek lehet gratulálni, Pál Károly, a Huszti Járási Erdészet vadász mestere lépett elő mosolyogva, és természetesen nagyon boldogan. Elmondta, hogy már hallották ők is a hajtókat, miközben erősen fáztak, mert reggel három órától fél nyolcig kitartani egy helyben nem volt könnyű, de egy kis tüzesvíz segített bajukon. Egyszóval hallották, hogy a hajtók azt kiáltozzák: a hajtásban vannak a farkasok. „Figyelmesebb lettem – mondja a barátom – minden neszre, hiszen ma reggel már láttam őzeket, rókát is, hátha bejön a farkas is. Egy kis tisztás volt előttem – folytatta –, valami gyanús mozgást vettem észre a deres fűben. Egy állat körvonalai bontakoztak ki. Mozdulni sem mertem. Mikor megbizonyosodtam, hogy egy farkas van előttem 50-60 méterre, már tudtam, hogy nem menekülhet. A farkas állt, és felemelt fejével szaglászott jobbra, balra, hátra. Mivel ő is hallotta a hajtókat, és hátrafelé nem volt menekülési lehetősége, megindult előre. Vagy 30 méterig beengedtem – mondja a barátom –, és leadtam az első lövést. A vad bukfcet vetett előre, majd felugrott, és az oldalát mardosta fogaival. Ekkor kapta a másik csőből a golyót, ami elfektette.”

Ez mind nagyon szép – gondoltam magamban –, de hol van a másik kettő? Mert a hajnali déren három farkas nyoma volt látható, azonban a standosok csak erősítették, hogy ők nem látták a többi, csak amelyet Pál Károly lőtt.

Előkerült azonban Pál Bálint bácsi, az öreg a vadász, Pál Károly nagybátyja, aki szélő volt az őrvonalban, legközelebb a faluhoz. Elmondta, hogy ő is hallotta a lövést, de már annyira fázott, hogy az örökösen zsebében hordott félliteres boros kulacsnak épp akkor tekerte ki nyakát, mikor feltűnt a két határkerítés felé vágató farkas úgy 40-50 méterre tőle. A legszebb lövés lehetett volna, de az öreg már csak sóhajítani érkezett, mert ahhoz, hogy felkapja a puskát, amit azelőtt egy

fának támasztott, el kellett volna dobnia a kulacsot, ha pedig eldobja a kulacsot, kifolyik a bor. Lőni már úgy sem érkezik – gondolta –, így hát nagyot húzott a kulacsból. Farkas meg volt is, és lesz is. Így történt, hogy a másik két ordas nem került puskavégre.

Az elejtett farkas kan volt, súlya 30 kg körüli. Gyomortartalmát nem tudtam megállapítani. Felvételt is készítettünk erről a vadászatról, de már otthon, dél körül, amikor már kimelegedett az idő, Pál Károly kertjében.

Most még egy rövid történetet szeretnék elmesélni, amely szintén a farkasokról szól. A főttebb említett helyen, ugyanabban az évben, a határkerítésnél esett meg. Igaz, hogy télen, és igen nagy hóesésben.

Adventi időszak volt. Úgy döntöttem, körülnézek egy kicsit valahol a vadászterületünkön. Épp indulóban voltam, amikor beállított hozzám egyik barátom két kisleány. Ők sem tudtak mit kezdeni magukkal a tél és a nagy hóesés miatt, ezért látogattak meg. A barátomnak arra a kérdésére, hogy indulok-e valahova, azt válaszoltam, hogy szeretnék szétnézni a határban, mi van az etetésekkel és egyebek. A barátom azt válaszolta, hogy neki sincs különösebb dolga, ha akarom, kivisz gépkocsiján bárhova, ha magával hozhatja puskáját. Rábólintottam, ha már van jármű, a közeli Fenesben, a kerítésnél lesz a legegyszerűbb. Ha nem bírunk a nagy hóban haladni, akkor visszatérünk a gépjárműhöz.

Meg is érkeztünk a Fenes széléhez, itt már nem vezetett az út tovább, az államhatár következett. Hozzá kell tennem, hogy a kerítés végétől a Tiszáig vezet egy töltés, amelyen árvíz idején, magas vízálláskor, a határőrség járőrei közlekednek.

Mivel nem szűnt a hóesés, úgy határoztam, hogy ezen a töltésen fogunk leereszkedni a Tiszáig. Dél előtt tizenegy körül indultunk el. Még a katonák által kitaposott gyalogúton sem volt könnyű a nagy hóban törtetni. Ezért úgy döntöttem, a barátom menjen a töltésen, én pedig lehúzódom a kerítés mellé, mivel ott gyanús nyomokat véltem felfedezni. A hó itt már térdig felül ért, és a nyomoknak csak a kontúrjai látszottak. Így haladtunk lépésről lépésre, amikor barátom hangos kiáltását hallottam, és láttam, hogy erősen integet előre. Mikor a mutatott irányba néztem, szinte gyökeret vert a lábam. A töltés

tetején két farkas hatalmas ugrásokkal kergetett egy rókát egyenesen a barátom felé. Éreztem, hogy baj lesz, ugyanis a barátom csak szerette a vadászatot, semmilyen tapasztalattal nem rendelkezett, csupán három éve járt vadászni.

Amint látom, hogy emeli fegyverét, kiáltom neki: „Pista, a farkast célozd!” Azonnal eldőrdült a lövés. A róka a hóba rogyott, a két farkas tőlem 80 méternyire egyenesen átszokt a határon. Két lövést még én is utánuk küldtem, de ezt már csak úgy, dühömben. Nem papírra való dolog, amit én akkor mondtam a barátomnak. Még neki állt feljebb: „Nem látod – mondta –, megvan, te meg itt ordítózol.” „Mi van meg? – mondom neki – Róka. Neked ez jobb? Jobb, mint a farkastrófea?” Szegény csak akkor döbrent rá, mit mulasztott el. Igaz, egycsőű, 16-os puskája volt, nem duplázhatott, de mikor tudatosodott benne a kihagyott lehetőség, fehérre vált, mint a hó. Azonnal haza is mentünk.

Ilyen esetem is volt a farkasokkal. Reggeltől estig, éjszakákon át lestem őket, hosszú évekig egyet sem tudtam elejteni közülük. Arra gondolok, hogy már nem is fogok. A „szabad” Ukrajnában szigorúan tilos a kilövésük. Pedig még most is, mikor e sorokat írom (2017), igen nagy károkat okoznak.

Amint a történetekből kiderül, igen sok esetem volt farkasokkal vadászéletem során, ami idén 40 éve kezdődött el hivatalosan. Egyébként, mióta eszemet tudom, mindig kapcsolatban voltam a vadászat-tal. Ez nálunk családi örökség. Apám és nagyapám is vadász volt, de erről a későbbiekben szeretnék megemlékezni.

ELSŐ TALÁLKOZÁSOM A MEDVÉVEL

Ez is valamikor a '80-as évek elején történt. Augusztus volt és fűledt meleg. A szeder már javában ért, és mivel nagyon szerettem a szederlekvárt, azon gondolkodtam, hogy el kellene menni szedret szedni, s egyúttal felderíteni a területet, mivel a disznók éjszakánként igen dézsmálták a kukoricást. Hogy ne menjek egyedül, átsétáltam Pál Bálint bácsihoz, hogy megkérdezzem, nem volna-e kedve egy nyomozással egybekötött szedrezéshez. S mivel az öreg nem volt soha semmi jónak elrontója, főleg, hogy összekössük a kellemest a hasznossal, beleegyezett. Épp szombat volt, ezért felajánlotta, hogy ha már megyünk, aludjunk kint a vadásztanyáján. Szóltam édesanyámnak, tegyen be a hátizsákomba egy kis ennivalót, mert szedrezni megyünk, és csak vasárnap este jövünk meg. Még nem voltam nő, így a fehérnép nem jajgatott körülöttem, hogy „jaj, már megint itthon üljek egyedül”, mint ahogy a későbbi években gyakran előfordult. Így hát összepakoltam a felszerelésemet, a kerékpáromat is előszedtem, és elindultam. Még Bálint bácsihoz is vissza kellett mennem, hogy, ahogy ő fogalmazott, „kiszáradástól” vegyünk magunkhoz egy kis bort. Ezt aztán nekem kellett cipelnem. Kinek mi a kicsi, nem tudom, de az öregnek volt egy nyolcliteres műanyag edénye, és azt kellett betennem a hátizsákomba. Volt neki egy csinos kétkerekű kis motorkerékpárja is, melyen sebesség sem volt, csak megtolta, felugrott rá, és már ment is, még visszakiáltott: „Kint találkozunk”, és elrobogott. Úgy tartotta, és mindig hangoztatta is, hogy jobb rosszul utazni, mint jól gyalogolni.

Mire kértem a tanyára, szakadt rólam az izzadság.

Rámnézett mosolyogva, s megkérdezte: „Mi történt? Eláztál valahol, vagy mitől vagy ilyen vizes? No, sebj – mondta – mielőtt kikapolunk, igyunk meg egy pohár bort, vizet nem jó inni, mert abból

sok kell, és ki győz maga után annyi vizet hordani?” Kipakoltunk a hátizsákból, egy régi, használt hűtőgép szolgált szekrényül, ebbe helyeztük el az élelmet, ehhez lakat is volt, így be tudtuk zárni.

Miután mindennel végeztünk, már dél körül járt az idő. Fogtuk a sétatobot, melyből mindig akadt néhány a bódénak támasztva, és elindultunk szedrezni.

Mire felértünk a román határig, szépen gyűlt a szederből is, s többek között szép számmal láttunk vaddisznónyomot is, melyek a határkerítés túlsó oldaláról, tehát a semleges területről vezettek. Sem a disznóknak, sem a medvének nem volt akadály a drótkerítés. Egy helyen, ahol igen sok szedret találtunk, kiáltott az öreg, hogy menjek oda. Arra gondoltam, hogy valamit mutatni akar, odasiettem hozzá. Ahogy odaértem, a földre mutatott, ahol egy hatalmas medveürülék volt látható. Húha – gondoltam –, ennek a gazdája is szép darab lehet. Intett az öreg, hogy menjek utána. Lejjebb mentünk egy félig kiszáradt patak medréhez, és itt a homokos talajon megtaláltuk a nyomát is. Ezidáig csak egy estben láttam medvenyomot, azt is édesapám mutatta meg, még egészen fiatal koromban. Ez a mostani akkora volt, hogy rátettem a vadászkalapomat, és éppen csak betakarta a nyom első részét, de hossza a 42-es méretű gumicsizmám hosszával volt egyenlő. Még Bálint bácsi is megvakarta a feje búbját, s olyasmit mondott, hogy ilyen nagy nyomot ő is csak most lát először. A mackó nem sokkal járhatott előttünk a szedresben, ezt a lepénye is bizonyította, és a patak medrében megmaradt víz, amelybe valószínűleg belelépett, szintén zavaros volt még.

Nagyjából mi is végeztünk a szederszedéssel, és megindultunk lefelé a tanyára.

Délután öt óra volt, amikor a tanyára értünk, de még mindig tikkasztó volt a meleg. Mivel étvágyunk nem volt a nagy meleg miatt, elfogyasztottunk egy pohár bort, megbeszéltük, hogy szundítunk egyet, és utána kiülünk disznólesre. Az alvásból inkább forgolódás lett, mivel a bódénk teteje bádogból volt, és ontotta ránk meleget. Úgy döntöttünk, hogy kiülünk a hűsítő erdő árnyékába. Fél hét körül már oda is értünk, ahol a disznók megjelenésére számítottunk. Igen ám, de mikor elfoglaltuk volna leshelyünket, ismét rátaláltunk az irdatlan nagy medvenyomra. Bálint bácsi mosolyogva megkérdezte, hogy szeretnék-e medvét látni.

„Akkor ülj ide.” – mondta. Az igazság az, hogy nem nagyon vágytam a találkozásra ezzel a macival, pláne, hogy tiltott vad volt, löni sem volt szabad. De ebben az időszakban vedlett is, mint egy rühes róka.

Vegyes erdő volt, ahol a helyemet elfoglaltam. Egy fenyőfa tövében készítettem el helyemet. Tőlem úgy 120 méterre volt Bálint bácsi, de egy domb eltakarta, így hát nem láthattam. Ezt a helyet úgy hívják, Öszvérhát, egy hosszú hegygerinc, amely felhúzódott egészen a román határig. Hátunk mögött terült el a Cseresznyés nevű gyümölcsös. Elhelyezkedtem, befűjtam magam szúnyogriasztóval, elszívtam egy cigarettát. Fél nyolc felé járt az idő. Gyönyörű esténk volt. Kellemesen hűvös volt a levegő. Tökéletes csönd, csak a madarak éneke hallatszott. Aki szereti az erdőt, ahhoz beszél az erdő, olyan, mint egy nyitott könyv, mindent elmond magáról. Csak úgy kell járni benne, mint a temetőben: tisztelettel. Legyen akár tavasz vagy nyár, ősz vagy tél, mindig megmutatja saját lényét annak, aki nemcsak néz, hanem lát is az erdőben. Így tűnődtem magamban, hallgatva a madarak csi-csergését, élvezve a kellemes levegőt, mikor balra tőlem ágreccsenésre lettem figyelmes. Disznók közeledésére gondoltam. Kisvártatva újabb ágreccsenés ugyanabból az irányból. Kézbe vettem a fának támasztott fegyverem, és feszülten figyeltem a zaj irányába. Jó ideig nem történt semmi. A nap már eltűnt a bércek mögött, és az erdő egyre sötétebb lett. Azt gondoltam magamban, hogy biztos a fáról hulló ág okozta az iménti reccsenést, mikor egy domb mögött észrevettem egy állat hátát. Még nem tudtam, micsoda, mert az aljnövényzet takarásában volt, és az erdei út felé tartott. De mivel nem volt messze tőlem, kb. 40-50 méterre, ezért megcéloztam, ha kilép az útra, rá tudjak löni.

A vad tartotta menetirányát, s pillantok alatt kinn is volt az erdei úton egy hatalmas szürke medve. A fák között még úgy gondoltam, elsétál előttem, de az útra érve egyenesen felém fordult és irányomba tartott. Mozgása méltóságteljes volt, és a feje jobbra-balra himbálózott, ahogy lépkedett. Nem tudtam, mitévő legyek. Löni nem szabad, de nem is volna érdemes, mert a szőrzet csomókban lógott rajta. Pillanatok alatt döntöttem. Fölálltam a fánál, majd visszaültem, s arra gondoltam, hátha észrevesz és elrohan. Természetesen a puskát mindvégig rajta tartottam, ha nincs kiút, akkor lövök. Elszívtam egy cigarettát, hogy megnyugod-

jak. Jó tizenöt lépésre volt tőlem. Visszaültem a helyemre, behunytam a szemem, és újra lejátshódott bennem az egész jelenet. Akkoriban az én magasságom 187 cm volt, a medve, ahogy közeledett négy lábon, körülbelül a mellemig ért. Nem is mertem megsaccolni, fölágaskodva milyen magas lehetett, de nagyon nagy volt. Mikor megfordult és elszaladt, akkor vettem észre, milyen gyors az a nagy, lomha állat. Ekkor értettem meg, hogy miért mondják az öregek: „A medve nem játszó vad. Azt vagy lövöd, vagy ne is gondoldj rá.” Így elmélkedtem magamban, már teljesen megnyugodva, s észrevettem, hogy annyira bealkonyult, hogy szükségem van a zseblámpámra. Épp a hátizsákomban kotorásztam, mikor lövés dördült Bálint bácsi irányából. Olyan váratlanul ért a dolog, hogy elejtettem a hátizsákot. Újra kezembe vettem a fegyveremet, és vártam, mi történik. Kis idő múlva fénycsóvát láttam megvillanni. Megértettem, hogy Bálint bácsi jelez, menjek oda. Elindultam az öreghez. Pillanatok alatt odaértem. A lámpa fényében láttam mosolygós arcát, s mivel tisztán hallotta, hogy a medve megjárta mellettem is, ezért az volt az első kérdése, nincs-e a nadrágomban valami, persze, ezt jó magyarosan kérdezte, ahogy illik. Szóval mondtam neki, nyugodjon meg, nincs semmi baj. Én pedig azt kérdeztem tőle, hogy mit lövöldözik itt, talán fél, hogy a medve visszajön? Zseblámpájával a völgy felé mutatott, s azt mondta: „Eredj oda, ott egy disznó kell, hogy feküdjön.” Hamarosan meg is találtam a már kimúlt fiatal kant. 80 vagy 100 kg körüli lehetett. Beszélgetésünkéből kiderült, hogy az öreg hallotta, hogy a medve közeledik hozzám, s gondolkodott rajta, hogy vajon jöjjön-e hozzám segíteni, de úgy döntött, hogy nem vagyunk távol egymástól, s szükség esetén segíteni tud. Hallotta, hogy a medve elmenekült, így hát ott maradt a helyén. Egy kis idő múlva jónéhány vaddisznót vett észre, amint az erdőből igyekeztek kifelé, a legközelebbire rálőtt, de a torkolatlángtól nem látta, hogy eltalálta-e, vagy sem. Ezért küldött engem, nézzem meg. Szerencsére ott volt a disznó.

Így történt életem első találkozása a medvével. Ezután jó néhány esetem volt még velük, de biztos állíthatom, hogy olyan nagy, mint ez az első, egyik sem volt. Még évek múltán is téma volt, ha arrafelé járunk az öreggel, s mind a mai napig megemlékezem róla, ha azon a vidéken járok. Igaz, egy jó ideje nemcsak a medvéről, de Bálint bácsiról is.

MÁSODIK TALÁLKOZÁSOM A MEDVÉVEL

Alig múlt el egy év az előbbi eset óta, egyheti kimerítő munka után, egy forró augusztusi napon úgy döntöttem, hogy pihenésképpen kimegyek hétvégére a vadásztanyára. A szombati rövidített munkanap után már délután két órakor otthon voltam. A fürdés és ebéd után szóltam édesanyámnak, hogy tegyen valami harapnivalót a hátizsákba, mert kimegyek a vadásztanyára vasárnap estig. Mama szójárása gyakran ez volt: "Fiam, fiam, fiam, már megint mégy a bolondok útjára!" De azért bepakolta a hátizsákot. Én addig egy társat kerestem, aki eljönne velem, hogy ne legyek egyedül. De mivel mindegyik ismerősömnek volt már programja, nem ért rá senki, úgy döntöttem, egyedül megyek. Négy óra táján fölpattantam a kerékpárra, és fél óra alatt kint voltam a tanyán.

Micsoda megkönnyebbülés volt ez számomra! Szabadság, friss levegő, csönd. Kimondottan jól éreztem magam.

Kinyitottam a bódé ajtaját, és elhelyezkedtem, ahogy illik, ne kelljen majd a sötétben, gyertyafénynél elkészíteni a fekhelyem. Kivitem és felráztam a szalmazsákokat. Pontosabban a szénazsákot, mivel mi mindig, ha alkalom adódott rá, friss szénát raktunk bele. Ez a felszerelés Bálint bácsi találmánya volt. Két zsákot összevarrt, és telerakta friss, illatos szénával, ez helyettesítette a matracot. Igazi matracról az öreg hallani sem akart, mert annak nem volt illata, ragaszkodott saját találmányához. Igaza volt. Sokszor visszagondolok azokra az időkre, és sóvárogva vágyakozok utánuk. Pedig még a tanya is megvan, a bódé is a helyén, csak a környezet és mi változtunk meg.

Mire mindennel végeztem, már hat óra körül járt az idő. Nem akartam messze eltávolodni a bódétól, úgy gondoltam, hogy falatozok egy kicsit, és utána kiülök a lesre. Evés után vettem a felszerelésemet, és

elindultam a kiszemelt helyemre. Úgy 4-500 méterre voltam a bódé fölött, a Várhegy oldalában, a nagy bükkfánál.

Itt nagyon jó vadmozgás szokott lenni, mivel az erdő gyümölcsössel és kaszálóval folytatódik. Kényelmesen elhelyezkedtem, összehárítottam a tavalyi száraz leveleket, beleültem, egészen a derekamig ért. Puhában ültem, hátamat nekivettem a nagy bükkfának. Még mindig forróság volt, de hogy később ne kelljen mocorognom, magamra vettem a zakómat, és a villanylámpámat úgy helyeztem el, hogy bármikor kezem ügyében legyen. A puska mindig az ölemben volt, hogy bármikor használhassam.

Az augusztusi nap már csak emitt-amott villant meg a fák koronái között, a horizont fölött, a hegycsúcsok takarásában néha megjelent. Alkonyodott. Körülöttem szinte harapni lehetett a csendet. Csak a madarak csicsergése volt hallható. Nem tudom, hogy történhetett meg, de elaludtam. Bizonyára közrejátszott a heti fáradtságos munka és a csend. Arra ébredtem fel, hogy fázom. Kinyitottam a szemem, vak sötétség vett körbe. Hirtelen nem is tudtam, hol vagyok, mi van velem. Miért van sötét és erdőzűgás?

Lassan kezdtem összeszedni gondolataimat, és szerencsére pillanatok alatt minden beugrott, már tudtam, hol vagyok és miért.

A nagy juharfa télen (bal oldalon a szerző)

Megtapogattam a lámpámat, helyén volt. Bódultságom kezdett fölengedni, letettem puskámat, hogy elgémberedett lábaimat kissé megmozgassam, hogy a vér újra normálisan keringjen bennük. Ránéztem az órámra, negyed egy volt. Jót aludtam – gondoltam magamban. Éppen cigaretta után kutattam a zsebemben, mikor jobbra tőlem és a hátam mögött a gyümölcsös irányából ágreccsenést hallottam. Kézbe vettem a fegyveremet és a lámpát, s feszülten figyeltem. A zaj egyre erősödött. Arra gondoltam, hogy több disznó jön fölfelé a gyümölcsösből éjjeli portyájukról a biztosabb erdőbe. Megvártam, míg a zaj kiér az erdei útra, és akkor rákapcsoltam az elemlámpát. Míg a vad jött felfelé, én is féltérdre ereszkedtem, és bal kezemmel a cső alá szorítva a lámpát, rávilágítottam a vadra. Mondhatom, nagyon meglepődtem, mikor a vélt disznó helyett egy hatalmas medve körvonalait vettem észre.

2013. március 17. Igen fagyos március volt

A mackó komát is meglepte a hirtelen fénycsóva, mert nagyot morgott, és nekieredt a hegyoldalnak. Még jó ideig hallottam morgását, utána csönd lett. Miután elszívtam egy cigarettát, a tanya felé vettem az irányt, hogy aludjak egyet. Úgy döntöttem, majd reggel, napvilágnál megvizsgálom azt a helyet. Gyanús volt, hogy a mackó nem nagyon

menekült, mintha várt volna valamire. Kis idő múlva már a bódéban voltam. Meggyújtottam a gyertyát, ettem néhány falatot, és lefeküdtem aludni. A friss szénaillat meg az átélt izgalmak hamar álomba ringattak, nem kellett altatódal.

Mire fölkeltem, a nap már magasan járt, elérte a Várhegy tetejét. Megtapasztaltuk, hogy július-augusztus hónapokban, mikor a nap eléri a Várhegy tetejét, akkor van nyolc óra, esetleg néhány perccel több.

Nem messze a tanyától kis hegyi patak csörgedezett. Lementem hát a patakhoz, hogy kissé felfrissítsem magam a hűvös vízben. Megreggeliztem, fogtam a puskámat, és elmentem oda, ahol az éjszakai eset történt. Először is féltérdre ereszkedtem, úgy, ahogy az éjszaka, hogy könnyebben rekonstruáljam a történeteket. Aki volt már éjjeli lesen, az tudja, hogy nappal sohasem az a helyzet, mint éjszaka. Éjjel, lámpafénynél egészen másabb minden, mint napvilágnál. Mivel jól ismertem ezt a helyet, ezért nem kellett sokáig keresnem a mackó nyomát, ahol éjjel rávilágítottam, ott is volt. Jól látszott az erdei út porában. Nem volt túl nagy medve, úgy két mázsa körüli, de a lámpa fényénél jóval nagyobbak látszott. Próbáltam megfejtetni az okát, miért nem menekült olyan hirtelen, mint ahogyan a vad általában szokott. Kissé tovább mentem az úton, és megtaláltam a rejtély kulcsát. Az út porában látható volt a medvebocs nyoma. Ezért viselkedett úgy éjszaka az anyamedve, azért dörögött, hogy jelezze a kicsinek, merre van. Kíváncsiságból lemértem, hogy hány méterre lehetett tőlem: 22 lépésre volt. Ez a környék a Várhegy körül olyan hely, hogy ha egy medve is van a környéken szezonálisan, az biztos, hogy a Várhegyet fel fogja keresni. Gyümölcséréskor minden évben öt-hat, de volt olyan év, hogy tíz medve is látogatta azt a környéket. A szilván, almán, cseresznyén kívül van ott rengeteg vadmálna és szeder, így hát nem csoda, ha gyümölcséréskor fölkeresik a környéket. Majd, mikor eljön az ősz, mind visszahúzódik a romániai Máramarosba. Nyaranta sohasem feledkeznek meg megszokott helyükről, és mindig visszajönnek. Különösen a szilva vonzza őket. Ha nincs nagy termés, akkor is ide látogatnak ellenőrizni, van-e, nincs-e, és ha nincs, akkor nagyobb részük odébb áll, de egynehány akkor is itt nyaral.

Ilyen volt a második találkozásom a medvével.

Évek hosszú során többször előfordult, hogy nyomukban voltam, messziről is láttam őket, amint a málnázókat, gombázókat megriasztották megjelenésükkel, de eddig még nem történt olyan, hogy emberekre támadjanak. Ilyesmit csak az emberek képzelete szül. Igaz, mondhatom, nem kellemes látvány a hatalmas nagy, lomha állat, de ha nem bántják, ő sem bánt. A medvének azonban van egy olyan szokása, hogy, ha megbántod, és megérzi a szagodat, több száz emberből is ki tudja választani azt, aki megbántotta. Ezért figyelmeztettem mindig a fiatalokat a vadászat előtti eligazításon: „a medve nem nyúl, és azt vagy lelövöd, vagy inkább rá se gondolj!”

TALÁLKOZÁSOM AZ ŐZBAKOKKAL

Negyven év vadászmúltam során mindössze nyolc őzet sikerült kilőnöm. Kezdő vadász koromban még nem volt értéke az őzagancsnak, azaz a trófeának. A '60-as, '70-es évek vadászai nem értékelték többre egy darab csontnál, a vaddisznóagyarról nem is beszélve. Csupán a szarvasagancsot méltányolták, azt is inkább a régi magyar világot megélt emberek. A szovjet időkben nemcsak a vadászat területén volt tudatlanság, hanem sok egyéb területen is, azt hiszem, ezt nem kell részleteznem. Mifelénk az 1980-as évek eleje óta változott meg a helyzet. A mi nemzedékünk – akik Kittenberger Kálmán, Nadler Herbert, Széchenyi Zsigmond, Fekete István és a többi nagyszerű vadászíró könyveit bújtuk – kezdte el gyűjteni a vadásztrófeákat. Igaz, akkor sem volt nagyobb esélyünk kielégítő körülmények között, megfelelő időszakban őzbakra vadászni, csak néhanapján, saját belátásaink szerint, „lábujj-hegyen” jutottunk ki a vadászterületre, így is nagy ritkán, és szigorúan csak cseresznyehullás után engedélyezték az idősebb vadászok. Minket az idősebb vadászok tanítottak a vadászetikára és arra, hogy nemcsak írott törvények vannak, hanem íratlanok is. Igyekeztünk is mindent betartani, amire tanítottak. Tiszteltük, becsültük őket, nélkülük sohasem mentünk ki semmiféle lesre, még vadászikényben sem. Éppen ezért ünnepnapnak számított, ha egy-egy hajtóvadászatra meghívtak. Az azt megelőző éjjelen nem jött álom a szememre. Többször is átnéztem a háztársákomat, megvan-e minden, amire szükségem lehet.

Már tizenkét éves vadászmúlt állt mögöttem, amikor az első őzbakomat lőttem. Ennek az volt az oka, hogy állandóan hajtó voltam, így esélyem sem volt a vadejtésre.

Miként már említettem, 1982 őszén választottak meg a Viski Vadászegyesület alelnökévé, és épp ezért nem szándékoztam visszaélni

társaim bizalmával, igyekeztem mindig törvényes úton járni, rossz példát nem mutatni másoknak. Pedig lett volna alkalmam nem egyszer törvénytelen cselekedetre, de nem éltem vele sohasem.

Az első őzbakomat 1989. november 29-én ejtettem. Ez egy teljesen hivatalos vadászaton történt a viski községi tanácshoz tartozó, tőle úgy nyolc kilométerre nyugatra fekvő Saján nevű falucska határában, ahol a híres szanatórium működik. Egyesületünk 6890 hektáros vadászterületén csupán itt volt igazi erdő, a többi erdős részleget a Bustyaházi Erdészeti tartotta fenn magának vadászterületként.

Azon a bizonyos napon többedmagunkkal indultunk Viskről gépkocsikon a kiszemelt területre, amelyet Hánka Sándor bácsi brigádja (15 tag) felügyelt. Kilövési engedélyünk vaddisznóra, őzbakra és rókára szolt, de ha akadt, nyulat is lőhettünk. Abban az időben a maitól nagyban különböző módszerrel vadásztunk, telefonos kapcsolatunk nem lévén, mindig meghatároztuk a hajtás kezdetének pontos idejét. Ez azzal járt, hogy a hajtóknak csaknem minden esetben sokat kellett várakozniuk, míg a lövonal kialakult a standon. Hogy ez az idő se teljen tétlen, a hátizsákokból gyakran előkerült egy kis célvíz, ahogy sokan neveztük, így a hajtás is vidámabban zajlott.

Szép novemberi idő volt, ilyenkor a vadász már nem számít arra, hogy a bakoknak agancsai legyenek, esetleg valami fiatal kölyökbaknak.

Elkezdődött az első hajtás, majd a második, de sem vaddisznó, sem őz. Sanyi bácsi javaslatát, hogy tegyünk még egy próbát a stolniban, örömmel fogadtuk. Stolninak nevezték a félbehagyott bányakezdeményezéseket.

Mivel mindkét előző hajtásban részt vettem, rám is sor került, hogy standos legyek.

A helyet jól ismertem, sok éven keresztül vadásztam itt Sanyi bácsi jóvoltából, és bátran mondhatom, igen jó löálláshoz jutottam. Már jó ideje várakoztunk, ami a szép napsütés miatt nem is tűnt hosszúnak, csörtetésre lettem figyelmes tölem balra, egy meredek hegyoldalon. Mivel szálfákban álló erdőben tartózkodtunk, amelyet bükk-, tölgy-, és gyertyánfák alkottak, így jó messzire beláttam a területet. Kisvártatva észre is vettem két őzet, éppen felém tartottak. Keresőtávcsövem segítségével, amely mindig a nyakamban lóg, tisztán láttam, hogy egyikük

igen szép bak, ami ebben az időszakban már nagyon ritka. Golyópuskát a törvény abban az időben nem engedélyezett senkinek, csak durva, sörétre töltött simacsövű fegyvereink voltak.

Mintegy harminc-negyven lépésnyire vártam be az őzeket. Elöl lépkedett a bak. A szívem majd kiugrott, hiszen itt volt a várva várt nagy lehetőség. Az őz pedig gyönyörű volt.

Megálltak, hátrafelé figyeltek, valószínűleg hallották már a hajtókat, akiket én még nem. Lassan a bak irányába emeltem a puskámat, a lapockáját céloztam meg, és meghúztam a ravaszt. A jobb cső durranása után a bak magasra ugrott, majd hátulsó lábával hátrarúgott, és a völgy felé próbált menekülni. Ekkor szólalt meg a bal cső, ez a lövés földhöz vágta a vadat. Még rúgott egynehányat, de felállni már nem bírt, nem is próbálkozott.

Bevártam a hajtókat, több lövés nem esett ebben a hajtásban. Oda mentem az őzbakhoz. Nagyon boldog voltam. Hát meg van, meg van az első, amire úgy vártam már – sóhajtottam.

Társaim körém gyűltek, és elkezdődött a gratulációk sora.

Ha visszagondolok, akkor számomra is csak egy bak volt, egyszerűen egy szép bak. Most már tudom, hogy akkor ott, azon a helyen egy szúkállású, hatos oldalnövésű, 32 gramm súlyú és 22 cm magas aganccsal rendelkező, igen szép bakot lőttem. Sajnos koponyáját kiskoponyára szabtam, így sokat veszített értékéből.

Számomra azonban ugyanolyan értékes ma is otthon, a szobám falán, mint annak idején, mikor elesett, kinn a hegyen, azon a verőfényes őszi napon.

A KALAPOS BAK

Semmiféle kalapja nem volt. A fiúk nevezték el így. Ugyanazon a helyen történt, ahol az első őzbakomat lőttem. Ugyanazon a standon álltam, és akkor is november volt, a hónap közepe táján, csak az év volt más. 1999 őszén a Sajánban vadásztunk, mint oly sok más alkalommal. A vadászati idény kezdetekor mindig volt kilövési engedélyünk, általában vaddisznóra és őzre. Amikor kedvünk tartotta, akkor használtuk föl, leggyakrabban október elejétől december végéig.

Már „szabadok” voltunk, Ukrajna függetlenné válása után történt, ami abban nyilvánult meg, hogy a felsőbb vezetőség azt sem tudta, hol a feje, nem mintha azelőtt bővében lettek volna a szakmai hozzáértésnek. Épp ellenkezőleg. Nem tudták eldönteni, ki kit csapjon úgy, hogy bőséges haszna is legyen belőle. De erről majd később.

Visszatérve a kalapos bakra, a sajáni vadászatra igen szép társaság gyűlt össze, úgy tizennyolcan lehettünk. Szép napsütéses időnk volt, csak a távoli, magasabb hegyeken fehérlett itt-ott a hó.

Szokás szerint meghajtottuk az első majd a második Saján-hegyet, sajnos eredmény nélkül. A két Saján-hegy egymás szomszédságában helyezkedik el. Mindkettő kúp alakú, vulkanikus eredetű. A Saján nevet viselő falucska fölé emelkednek, és messziről láthatóak. Harmadiknak a Kisküblér elnevezést viselő hegy került sorra. Itt már izgalmasabb lett a hajtás, több helyen találtunk vaddisznónyomokat. A vadak éjszaka járhattak ezen a helyen, és igen összetúrták a területet. Éjszaka jellemzően a határ ukrainai oldalán barangolnak, itt eszik meg a kiszórt szemestakarmányt, nappalra pedig a romániai oldalra mennek át pihenőre, ahol nagyobb és összefüggőbb erdők vannak.

Közben megebédeltünk, s úgy döntöttünk, hogy ha már úgy is itt vagyunk, még egy hajtást végzünk. Most is rám került a standolás

sora a Stolni nevű hegyrészen. Mivel magam választhattam ki, hova álljak, arra kértem a társaimat, hogy oda, ahol három évvel azelőtt az első bakomat lőttem. Minden ellenkezés nélkül készségesen beleegyeztek.

Így kerültem másodiknak a löállításban. Már nem emlékszem, ki volt az első, de fölöttem vagy nyolcvan méternyire Stók Pál unokatestvérem állott, őt követték szép sorjában a többiek egészen föl a hegycsúcsig.

Amint már említettem, kevéske hó volt még, igencsak szétszórt foltokban fehérlett. Álldogáltam és nézelődtem, gyönyörködtem a tájban, miként mindig teszem, bárhol legyek is.

Ábrándozásaimból falevélsuhogás vert föl. Hirtelen megrezzentem a zajra, és ugyanazon a helyen, ahol az első őzbakot lőttem, most is két őz tűnt fel, csak ezek most lefelé siettek. Úgy negyven méternyire lehettek, ezért nem volt szükségem a keresőtávcsőre. Láttam, hogy egy suta és egy gyönyörű hatos, igen magas és szépen gyöngyözött agancsot viselő bak közeledik. Néhány lépés után megálltak és füleltek. Jó volt a takarásom, biztos voltam benne, hogy nem vehetnek észre, és szagot sem foghatnak, mivel én fölöttük álltam, mint egy magaslesen. Szívem már a torkomban dobogott: Jaj, csak sikerülne!

Nyugodtan célba vettem a bak lapockáját, és meghúztam a ravaszt. Meglepődve vettem észre, hogy a dörrenést követően a bak szinte nem is jelzett, hanem vágta be fogott fölfelé, irányomba, kissé oldalra tőlem. Amúgy futtában ráhúztam a balcsövet is. Az őz megállt és lihegett, láttam azonban, hogy igen vérzik. Mikor újratöltöttem, a bak megindult újra fölfelé, de már csak lépésben.

Pali szemtanúja volt a jelenetnek, és átkiáltott hozzám: „Ne lödd már! Nem látod, hogy megvan?” Ezután egy kissé megnyugodtam.

Nemsokára megérkeztek a hajtók, összegyűltünk mindannyian. A fiúk közül többen azt hitték, hogy vaddisznókra lövöldözök. Röviden vázoltam a helyzetet, és megkértem őket, várjanak itt, míg én két emberrel megkeresem a bakot. Szépi Tibor és Stók Pál vadásztársam vállalkozott arra, hogy segít nekem.

Az itt-ott fehérülő hófoltok között az első lövés helyén kezdtük a keresést. Kíváncsi voltam arra, hogy vajon az első lövés talált-e, vagy

csak a dörrenéstől megijedve eredt futásnak a bak. De megnyugodtam, mikor az elugrás helyétől néhány méterre bőséges vért találtunk, és a többi rálövés helyén is. Beismertem, hogy valóban nem volt szükség a negyedik lövésre. A bak eltűnésének helyére érve a szederleveleken sok vért találtunk. Itt fenn, a domb élén már egyáltalán nem volt hó. Barátaimmal úgy döntöttünk, hogy elválunk, és külön követjük a nyomot, s ha találunk valamit, jelezzük egymásnak. Elkezdődött egy hosszú, idegfeszítő keresés. Végül is nekem sikerült egy sűrű szederbokornál rátalálnom a vadra. Amint széthúztam a szederágakat, láttam, hogy ott fekszik. Megörültem a gyönyörű állatnak, különösen az agancsának. Már épp szólni akartam barátaimnak, mikor a bak felemelte a fejét és rám nézett. Eltátottam a számát a csodálkozástól. Arra gondoltam, hogy nyakon lövöm, biztos, ami biztos. Ekkor szólalt meg Szása, egy helyi vadász, aki utánunk jött, mert sokallta a távolmaradásunkat, hogy ne lőjek, ő elvágja a nyakát. Bár ne hallgattam volna rá!

Ahogy Szása belépett a bozótba, hogy a bak hátulsó lábát elkapja, a bak, mint akibe villám ütött, kiugrott, és uccu neki, elrohant. Szása váltig kiabálta, lőj, lőj, de én a meglepetéstől mozdulni sem bírtam, ilyet sem addig, sem azóta nem láttam.

Kis idő múltán mindannyian összegyűltünk azon a helyen, ahonnan a bak megszökött, és a menekülése irányát követve sötét estig kerestük hasztalanul, nyomát sem találtuk, híre-hamva sem volt többé. Hazaindulásunk előtt egyik helybeli ruszin barátom megjegyezte anyanyelvén: „Lajos bácsi, biztos rátette kalapját a bak fejére, azért nem látta, hova fut.” Így lett nekem „kalapos bakom”. Lőttem is, láttam is, és nincs is.

Valójában csak tavasszal találkoztam a bakkal, pontosabban csak az agancsával. Történt ugyanis, hogy a vadászat napján velünk volt egy erdész, a terület erdésze. Igen hamis ember volt. Még aznap megjegyezte, milyen irányba menekült a bak, s másnap, egyéb dolga nem lévén, kísértelt arra a helyre, ahol a bak menekülhetett. Mivel az lefelé, a völgybe menekült, nem kellett sokat keresgélnie, hogy rátaláljon a bak tetemére.

Természetesen én is megkereshettem volna, sőt kötelességem is volt utánajárni, de másnap munkába kellett mennem, és sajnos nem volt időm foglalkozni vele.

A következő év tavaszán épp arra jártam, mikor az erdész észrevett, meghívott magához egy kávéra, és akkor dicsekedett el azzal, hogy mit talált. Azonnal megismertem a bakom agancsát. Azóta is többször láttam, mert ha arra jártam, sohasem halasztottam el, hogy megnézzem, és kértem is, hogy egy nagy áldomás fejében adja vissza nekem az agancsot. Sajnos semmilyen hajlandóságot nem mutatott, meg is szakítottam vele minden kapcsolatot, azóta már nem is erdész. Így lett a kalapos bakomból csupán egy emlék.

A TUBARÓZSÁS BAK

Ha netalán valaki nem tudná, mi a tubarózsa, miként a neve is elárulja, egy virág. Augusztus hónapban nyílik, fehér színű, kellemes, de igen erős illatú. Édesapám legkedvesebb virága volt mindig, mihelyt megjelent a kertekben, kalapjába tűzte. Én is, ha tehetem, díszítem vele kalapomat.

1994 augusztusának elején határoztam el, hogy megpróbálom az őzhívást. Ebben az időben Huszton, a járási vadász-halász egyesületnél dolgoztam fővadászként. A forró augusztus eleji napon nagyon untam az irodai levegőt, s szóltam a titkárnőnek, hogy kimegyek a vadászterületre. Mindig így tettünk, ha terhessé vált az irodában való tartózkodás. Bejegyeztük a naplóba, hogy kilátogatunk a területre, és akkor ki-ki merre. Egy társam is volt Velétéről, aki kezdő volt ugyan, de igen rátermett és vállalkozó szellemű fiatalember volt.

Hazajöttem Viskre, levettem az erdész formaruhát, és a terepszínű öltözékembe bújtam, magamhoz vettem a puskát, buttolót (őzhívót), s kerékpárra ültem, mert gépkocsival nem rendelkeztem, és megindultam a területünk irányába. Úgy gondoltam, hogy útközben eldöntöm, hova is menjek. Mivel útba esett szüleim háza, betértem hozzájuk, kíváncsi voltam, hogy vannak. Édesapám az udvaron állt, s mosolyogva fogadott. Mindig öröm töltötte el, ha vadászruhában látott, bizonyára nagyapámra emlékeztettem. Már messziről észrevettettem kalapján a tubarózsát, de némi huncutsággal úgy tettem, mintha nem látnám. Letettem a kerékpárt, és a házba indultam. Ekkor megszólalt apám: „Mi van, nem látsz semmit? – kérdezte és elmosolyodott. „Ó – mondtam –, nini, tubarózsa!”, – s megkérdeztem, nekem miért nem szerzett legalább egy szálát. Erre már édesanyám felelt, aki megszólalt a hátam mögött: „Tudtam,

hogy neked is kellesz, ezért itt van neked is egy szál” – s a konyhasztalon álló vázára mutatott, melybe egy egész csokor tubarózsa volt helyezve. Megörültem a virágnak, melyből egyet leszakítottam, és beillesztettem a kalapom szalagja mögé.

Hűséges társaim: az öreg tizenkettes, a gukkerom és a hátizsák

Nem sok időt töltöttem a szülői háznál, tovább indultam. Már azt is tudtam, hova vezet az utam.

A főútról a Sütővölgy irányába vezető mezei útra tértem, majd a Kőbányához érve leszálltam a kerékpárról, mert dimbes-dombos területre érkezve csak tolni tudtam. Jól ismertem ezt a helyet is, sok időt töltöttem itt, gyerekkoromban apám itt dolgozott.

Túlhaladtam a bányán, jobbra fordultam, meg akartam látogatni egyik juhászismerősemet. Nem volt otthon, ami nem csoda, hisz legeltetési időny volt, ami csak az után jutott eszembe, hogy a felesége felvilágosított, hogy férje a szálláson van. Megengedte, hogy ott hagyjam a kerékpáromat, én pedig elindultam gyalog az erdő felé.

A Törés nevű helyre igyekeztem, amely igen meredek, sűrűn benőtt hegyoldal. Évekkel azelőtt tarvágás volt ezen a helyen, a régi erdő helyén fiatal szálas erdő növekedett, amelyet gyümölcsösök és kaszálók

szakítottak meg. Egy mély völgybe értem, ahol egy igen jó vizű forrás volt. A forrástól néhány méterre készítettem leshelyet magamnak. Vadásztam már a környéken, ismertem a körülményeket és a vad mozgását is. Azt is tudtam, hogy az augusztusi forróságban a forrás igen csalogató a vad számára, erről a vadnyomok is tanúskodtak. Kényelmesen elhelyezkedtem leshelyemen, rágyújtottam, s csak jóval azután próbálkoztam a hívással. Sokáig nem történt semmi. A nyári nap lassan hanyatlott a hegytetők fölött. Még mindig erősen meleg volt, egy szál ingben üldögéltem, és kísérleteztem a hívással. Kis idő múltán zajt hallottam a szemközti domboldalon, újra megnyomkodtam a buttolót. Kétszeri próbálkozás után riasztást hallottam, komoly hang volt, nem is olyan távol tőlem. Azonnal felkészültem a lövésre, hiszen nem volt kétséges, hogy felém tart.

*A sajáni bak Ez volt az első bakom.
Véletlenül elejtették, s letört az orra*

Így váraкоztam jó ideig, feszülten figyelve, de semmi nem történt. Újra megpróbálkoztam a hívással, és meglepetésemre újabb riasztás következett, ugyanaz a hang, csak sokkal távolabbról. Nem

tudtam, mire véljem a dolgot. Az őzhívót állítólag elég jól kezeltem. Nem értettem, hogy miért távolodik a vad. Igaz, a légmozgás is váltakozó volt, de a bak magasan fölöttem járkált, ezért nem hiszem, hogy szimatot kapott volna. Újra próbálkoztam a buttolóval, és ismét várakoztam. Újabb riasztás, csak hogy most tőlem jobbra, egy szederbokor mögül. Óvatosan elővettem a keresőtávcsövemet, és megpróbáltam kikémlélni azt a helyet, ahonnan a riasztás érkezett. A vadat ugyan nem láttam, de azt észrevettem, hogy a szederbokor mögötti mogyoróbokor igen mozog. Tudtam, hogy „fen” a bak, vagyis ilyenkor dörzsöli agancsával a fiatal bozótot. Egyik kezemmel tartottam a gukkert, a másikkal néhányszor megnyomtat a buttolót. Ekkor a bokor mögül kilépett a bak. Micsoda állat volt! Magas hatos agancsai fényesre fenve, vagy hat-hét éves lehetett. Golyós puskával könnyen elérhettem volna, de az én tizenkettesemmel túl távolinak tartottam, nem akartam hiába lövöldözni, vagy ami még rosszabb, megsebezni az őzet. A bak pedig csak állott, és hol az egyik, hol a másik lábával kapálta a földet. Nem tudtam mire vélni viselkedését, arra gondoltam, hogy valami visszatartja, valamit hall, vagy lát, és fél elindulni. Közeledett az est, erősen alkonyodott. Az órára tekintettem, mindjárt nyolc óra, hamarosan jócskán romlanak a látási viszonyok itt a völgyben. A bak is otthagya helyét, nem vettem észre, melyik irányba távozott. Még néhányszor próbálkoztam hívással, hol innen, hol onnan válaszolt, de közelebb jönni nem mert.

Leszállt az est, már alig láttam, ezért szedtem a sátorfámat, s megindultam a hegyről lefelé. A forrásnál megálltam, arra gondoltam, izok egyet a nagy izgalomra. Leraktam a hátizsákomat és a puskámat, hogy lehajoljak a forráshoz inni, de egy ág leverte a kalapomat, s az épp a forrás kellős közepébe esett. Csak a tubarózsa világított fehéren a kalapon a sötétben.

Szomjúságom azonnal elmúlt, már tudtam, mi történt. Rájöttem, hogy mitől félt a bak. Helyesebben nem félt, hanem az illat, a szag nem tetszett neki, mert az se nem ember, se nem vadvirág illata volt.

Azóta sem értem, hogy került el figyelmemet ez a jelenség. Vadászat előtt mindig precízen megvizsgáltam mindenemet. Még azt is, hogy vadászbatyuimat ne illatos mosóporral mossák. Ha fürdés után

indultam vadászni, ne illatos szappannal mosakodjak, és ezt nem vettem észre. A tubarózsát. Pedig hazáig és utána még napokig az orromban volt az illata. Hát ez az én történetem a tubarózsás bakról. Barátaimnak soká nem mertem elmondani az esetet. Tudtam, ha elmondom nekik, nem úszom meg élcelődés nélkül. Azért minden évben, amikor beköszönt az augusztus, eszembe jut a tubarózsás bak, és természetesen édesapám is.

A VÁRHEGYI BAK

Elég sokat jártam utána, végül is sikerült elkapnom. 2015. május 1-én már befizettük a kilövési engedélyeket őzbakra, de még nem kaptuk kézhez. Ez nálunk ugyanis hosszabb huzavona. Úgy történik, hogy egy vagy több engedélyt adnak ki, brigádokra, tíz-tizenöt emberre. Mikor megkapjuk az engedélyeket, úgy osztjuk be, hogy akinek ideje van szombaton, vasárnap, vagy éppen nem dolgozik valahol külföldön, akkor az illető jelzi az illetékes személyeknek, hogy mikor és melyik területre kíván menni, lehetőség szerint a hozzá tartozó brigádba.

A Várhegy (Visk-várhegy) északkeleti oldala a Tisza partjáról fényképezve

Igy történt velünk is, Stók Pállal, akivel június közepe táján megbeszéltük, hogy egy vasárnapi hajnalon kinézünk a Várhegyre felderítő körútra. A hegy észak-keleti részét próbáltuk felderíteni, ahol

igen szép lankás, cserjés terület van. Nem először jártunk Palival ezen a területen, minden lankát, sőt bokrot is ismertünk. Ezen a reggelen Pál Ladájával érkeztünk meg helyünkre, egy gyümölcsösbe. Még sötét volt, és mivel sem én, sem Pali nem szerettünk a sötétben barangolni, vártunk egy kicsit, míg kivilágosodik. Mire mindent kiszedtünk a gépkocsi csomagtartójából, épp eljött az ideje, hogy elinduljunk. Ilyenkor nem beszélgettünk, csak halkán, a legszükségesebbet mondtuk el egymásnak. Lassan, lábujjhegyen, távcsővezetve mentünk.

A Tisza árterületén, a Takács-fizesen lőtt bakom

Ez a hely gyönyörű lankás hegyoldal, kaszáló kaszálót ér, alma- és szilvafák nőnek itt vegyesen. Harmatos fűben haladtunk, a gépjárműtől úgy 200 méterre Pali oldalba bökött, és jobbra intett a fejével. Odanézek, egy fiatal bak néz ránk, de csak a nyak- és fejrésze látszik ki a hatalmas fűből. Egy almafa takarásában megálltunk, s szemügyre vettük a bakot. Fiatal, másodfüves lehetett, de nem engedte, hogy sokáig bámuljuk, hatalmas ugrásokkal eliramodott, majd kissé odább megint megállt, amit mi már nem láttunk, csak hallottunk. Más élmé-

nyünk egyelőre nem volt. Továbbmentünk. Nagyon tudtunk örülni Palival minden apróságnak. Ha útban hazafelé fácánokkal találkozunk a kocsi ablakából, vagy, ha éppen üldögtünk a lesen, és egy süni pizmogott mellettünk, mi annak is tudtunk örülni, és mindig azt mondogattuk egymás közt, hogy ez a reggel sem telt el hiába.

A várhegyi bak

Elértük a Sari-élt, már nem messze voltunk a Várhegytől. Megbeszéltük Palival, hogy ő a Lázár-forrásnál áll lesben, én meg a nagy juharfához megyek. Kis idő múlva elváltunk, és elfoglaltuk az előbb megbeszélt helyünket. Verőfényes júniusi reggel volt, a harmatos fű, a sok virág, a madarak zenéje mind olyan jelenség, hogy aki nem látja, nem is tudja értékelni. Nem egyszer esett meg velem, hogy ültömben elaludtam, s arra ébredtem, a nap a szemembe süt. Míg odaértem a nagy juharfához, sok helyen láttam tavaszi dörzsöléseket a faágakon, ezek azt jelezték, hogy itt igen nagy létszámú bak tartózkodik. Igen közismert volt ez a nagy juharfa. Nincs a környéken olyan vadász, aki ne ismerné. Ezt a környéket is úgy nevezi mindenki, hogy „a nagy juharfánál”. Már az elődeink is

így nevezték. Már több mint kétszáz éves lehetett. Sokszor üldögéltem alatta, nagyon kedves helyem, de nem csak nekem. Ezen a reggelen is elfoglaltam leshelyem a fa tövében. Már majdnem öt óra volt. Tapasztalatból tudtam, hogy a vad 5 és 6 óra között szokott megindulni. 6 óra után már nagyon ritkán, esetleg véletlenül egy-egy megkéssett állat. A vad sohasem marad lent a gyümölcsös melletti bozótosban, a Várhegy a menedékhely számára. Eseménytelenül telt az idő. Bárhogy figyeltem, semmit nem láttam. A nap egyre magasabban járt, s az idő is egyre melegebb lett.

Tíz perccel hat óra előtt úgy döntöttem, fölállok helyemről, és lábujjhegyen kihúzódok a gyümölcsös szélére. Lassan, óvatosan lopakodtam előre. A szél irányával nem törődtem, hisz nem tudhattam, hogy éppen melyik irányban tartózkodhat a vad. Kértem a gyümölcsös szélére, megálltam, a gukkerommal végigpásztáztam a területet, de semmi. Még a levél sem rezzenet sehol, csak a nap emelkedett egyre feljebb a Kárpátok bércei fölé. A párába, ködbe bújó bércek látványa lenyűgözött, mint mindig. Sosem tudtam betelni vele. Hirtelen riasztás vert fel gondolataimból, balról a gyümölcsös és az erdő irányából. Moccanni sem mertem. Még nem láttam semmit, de reménykedtem abban, hogy a bak bármikor megjelenhet. Tovább figyeltem. Tudtam, hogy bak. Ez nem volt kérdés. Hiszen ilyen mély hangja és ilyen riasztása csak a baknak lehet. Még hozzá nem is akármilyen baknak. Vártam, várakoztam, de semmi. Kis idő múlva a hátam mögött a hegyoldalból ismét riasztást hallottam, most már tudtam, hogy elkéstem, a vad már fenn van a hegyen, ahol majd elfekszik nappali pihenőhelyén. Megindultam lefelé a találkozóhelyünkre. Pali már várt. Elmondta, hogy ő is hallotta a riasztást, de nem tudta befogni a vadat, mert tudta, valahol én is ott vagyok. Megkérdeztem, mit látott. Elmondta, hogy ővele egy suta játszadozott, mint aki tudja, hogy jövetelünk nem neki szól, több ízben is megjelent Pali előtt nyugodtan legelészve. Elindultunk a kocsinhoz. Jobbra-balra bámulgatva, beszélgetve egymással, mint ahogy szoktuk, sok éve már. Nem is nagyon szerettük, ha valaki csatlakozik hozzánk. Otthon a reggeli kávé mellett meghánytuk-vetettük a dolgot, eldöntve, hogy ezt a bakot, habár nem is láttuk még, valahogy kézre kerítjük. Június közepétől július második feléig jó néhány hajnali meg esti lest rászántunk, de csak nem akart összejönni a dolog. Több esetben is hallottuk hangját hol itt,

hol ott, de közelébe férközni nem tudtunk. De ott volt valahol, és ez vonzza a vadászt, ez a tudat vonzott minket továbbra is. Végre egy szép július végi hajnalon eljött a mi időnk is. Akkor már vittem magammal az őzhívót, a buttolót is. Kora hajnalban érkeztünk a területre, mint annyiszor már, és ugyanazon az úton mentünk felfelé, mint legelőször. Pali most is a Lázár-forráshoz ment, de én úgy döntöttem, kint maradok a gyümölcsösben. Múlt az idő, de nem történt semmi. Hat óra körül a kaszáló szélén egy szénával megrakott bokor mögött vettem észre egy őzet, még nem tudtam, hogy bak-e, vagy suta, csak a sárga testét láttam. A távcsővel sem tudtam megállapítani, hogy micsoda. Kis idő múltán már teljesen eltűnt, csak az erdő széléről riasztott vissza, mintegy kinevetve engem. Megállj – gondoltam –, mert eljön még az este, meglátjuk, ki kit fog kinevetni. Nemsokára jött Pali is, ő is nevetett: „No, mi van? – kérdezte – Láttad is, vagy megint csak hallottad?”

Mivel ő is hallotta a riasztást. Elmondtam neki, hogy hiába nyomogattam a buttolót, semmilyen választ nem kaptam. Ő is megpróbálta a hívást, de eredménytelenül. Kategorikusan kijelentettem neki, ha jön este, ha nem, én itt leszek és elkapom. Pali nem nagyon volt híve az esti leseknek, de most beleegyezett. Este hat órakor már kint ültünk mindketten a helyünkön, csak most én beültem az erdőbe, oda, ahol reggel utoljára hallottam riasztani. Az erdőszéltől mintegy nyolcvan méterre a szép szálas erdőbe messze beláttam. Egy bükkfa tövében egy tönkre ültem, jól befújtam magam szúnyogirtóval, mert szúnyogból volt elég. Itt benn az erdőben elviselhető volt a júliusi hőség, de a napon kibírhatatlan. A hegyi patakok nagy része ki volt száradva, ezért azt reméltem, hogy a vad a szokottnál hamarabb elindul lefelé az erdőből.

Ültem tovább, már kezdett keménnyé válni a fatönk, ránéztem az órára, nyolc óra volt. Nem jött a bak, csak a nap utolsó sugarai világították meg a területet. Visszafordítottam a fejem, hogy tovább figyeljem a helyet még egy kicsit, míg lövilág van. Ahogy visszafordulok, a levegő is megállt bennem. Ott állt a bak úgy negyven méterre, kicsit jobbra tőlem. Épp egy fiatal mogyorófán dörzsölte agancsát. Mint általában, ültömben a puskát mindig keresztbe helyezem a térdemen, úgy, hogy a szarvasok jobb kézre essenek. Most is így volt. Nem mozdultam, csak a biztosítógombot toltam előre. A bak még mindig ott állt. Lassan

emeltem a fegyvert, és amikor a vállamon volt, lassan jobbra fordultam. Megcéloztam a lapockáját, mert keresztben állt, és lőttem. A bak két hátulsó lábára emelkedett, nagyot ugrott előre. Nem futott, csak lépésben indult el, csak néhány lépést tett, és újra megállt. Rajta tartva fegyverem a balcsőből is tüzet nyitottam. Összeesett. Nem hittem a szememnek. Álmodom, vagy ez a valóság? Odamentem hozzá, s levettem a kalapomat. Le is vehettem, egy ilyen bak előtt ez a minimum, hogy a vadász leveszi kalapját, megadja a tiszteletet a vadnak. Ilyen egyszerű? Hány hajnalt, hány estét jártam utána, és még csak nem is láttam, csak hallottam.

A Várhegy a Tisza-partról

És most itt fekszik előttem. Néhány perc múlva a lövések zajára megjött Pali is. Ez a bak kettőnké volt. Ketten jártunk utána kitarótóan, ketten izgultuk végig a hajnalokat, estéket, kettőnket ettek a szunyogok, de megérte. Az, hogy végül is én terítettem le, csak szerencse. De nincs vadászat szerencse nélkül. A koponya súlya kifőzés után 360 gramm volt, az ág szárának hossza 23 és 22 cm kitűnő gyöngyözéssel. Kora körülbelül 6-7 éves lehetett a fogzatából ítélve.

AZ ELSŐ SZARVASBIKA

Valószínű, hogy az első bikám Romániában gazdagítja valaki trófeagyűjteményét. Még csak két éve voltam törvényesen beiktatott vadász, mikor 1979. szeptember 1-én vadászatra hívtak a határzónába. A terület a szovjet erdőgazdaság Bustyaházi Erdészetiéhez tartozott, teljesen hivatalosan vadászhattunk ezen a vidéken, csak arra kellett nagyon vigyázni, hogy ne tévedjünk át a romániai oldalra. A román oldalon nem volt semmilyen kerítés, csak határkövek, amelyeket Trianon után állítottak föl. Természetesen minden vadászat esetén egyeztetnünk kellett a helyi határőrőrs vezetőivel.

A viski határkerítést 1970-ben állították fel, addig egy felszántott földsáv jelölte a határt. Az új kerítésen csak a madár tudott átrepülni. Ezt követően a vadmozgás megszűnt, hébe-hóba jutott át egy-egy medve vagy vadkan. Sajnos olyan területek, mint a Polyánláz, Csákaibirgisz, Kis-Szélhegy, Várhegy, teljesen üresen maradtak a nagyvadaktól. Ahol még nem is régen koronás szarvasbikák jártak, vagy remetekanok nagy kondákban, mostanra néhány őz maradt csupán.

A határkerítés építéskor nagy módosításokat vittek végbe több helyen, jócskán kijebb hozták a kerítést, s ezzel igen megnövelték a kerítésen túl eső területet, ahova csak a határőrség engedélyével lehetett bejutni az erdőszet munkatársainak. Olyan vadászhelyek maradtak a kerítés mögött, mint a Homokbánya, a Nagy-Szélhegy, a Fekete-hegy, a Dzsámán, a Diósláz, a Nagy-Cserephegy, a Szádakas és a Nagyküblér. Ezeken a hegyeken a koronás vad minden időben – napjainkban is – nagyon szeretett és szeret tartózkodni.

Minden esetre, mint fiatal vadász, megtiszteltetésnek vettem, hogy meghívtak vadászatra, és nagyon örültem, pedig tudtam, hogy egész nap csak hajtó leszek, de ez sem számított, ez is jólesett.

Gyönyörű volt a szeptember elseji vasárnapi idő. Mikor a gyülekezőhelyre igyekeztünk, még ragyogtak a csillagok. Mire összegyűltünk, már felkelőben volt a nap. Jól emlékszem, hogy júliusban és augusztusban egy csepp eső sem esett. Olyan szárazság volt, hogy a hegyi patakok kiszáradtak, csak emitt-amott jelentkezett egy kis nedvesség.

Azt a helyet, ahol gyülekeztünk, Riskó-mocsárnak hívják. Furcsa elnevezés, mondhatná valaki: szárazság és mocsár. Valóban, ez a hely mindig ingoványos volt, és innen kaphatta valamikor a nevét. Az ötvenes évek végén a Bustyaházi Erdészet, hogy felhasználja a mocsár vizét, egy igen szép halastavat létesített itt, amely a mai napig meg van. Néhány év múlva, hogy mindent összekeverjek, megkérdeztem egyik geológus barátomat, aki jó ismerője, sőt szakértője volt a területnek, mi lehet az oka annak, hogy itt fenn, ezen a viszonylag magas hegyen ilyen mocsár van. A következőképpen magyarázta meg: mivel a viski határban a legmagasabb a Fekete-hegy, tetején forrással, ő biztosítja a vízellátást mind a mi oldalunkon, mind a romániai oldalon. A romániai oldal kopasz, füves legelő, a miénket vegyes erdő borítja, amely szivacsként tartja fenn a vizet.

Visszatérve a vadászathoz, délig három hajtás történt a tótól északraleti irányba. Minden hajtásban akadt vad bőven, disznó is, szarvas is, csak éppen találat nem esett. Miután visszatértünk arra a helyre, ahonnan kiindultunk, a tóhoz, megebédeltünk, már akinek volt kedve enni ivóvíz nélkül. Borunk volt elég, de ki kívánta abban a nagy forrásban, épp két-három kortyot, hogy csússzon az a néhány falat.

Az ebéd után az idősebbek eldöntötték, hogy még egy hajtást indítunk, és mára elég is. Én mind a három hajtásban benne voltam, ezért a többiek úgy döntöttek, hogy most a lőállásban lesz a helyem. Ki sem lehet mondani, mennyire boldog voltam. Ilyen fiatalon a standra? Méghozzá a Szél-hegyen! Elindultunk lőállásaink felé.

Az idősebb vadászok mentek elől, nem kerültük meg a hegyet, hogy a román határt meg ne sértsük. Egymás után állítottak be minket a hegytetőn, én maradtam utoljára, azaz elsőnek. A lőállások között körülbelül 100-120 méter távolság volt, a többiek a Fekete-hegyet a Nagy-Szélhegytől elválasztó mély völgyben követték egymást.

Ülőkét készítettem magamnak egy öreg bükkfa alatt, leültem és tüzetesen felmértem a környéket. Igen szép hely volt. Elöttem szálerdő, tölgy, bükk, gyertyán vegyesen, és egy körülbelül 100 méter hosszan húzódó kis völgykatlan, amely mögé már nem láttam be. Ez a völgy válaszott el a szomszédomtól is. Átnéztem hozzá, ő is üldögélt egy fának dőlve. Délután fél kettő lehetett, a hőség kibírhatatlan volt még itt, az erdőben is. Hogy a széliránnyal tisztában legyek, meggyújtottam egy gyufaszálat, jó szelem volt. Ültem tovább nagy reményekkel, hiszen idejövet elég sok szarvasnyomot láttunk. Sajnos nem néztem meg az órámat, nem tudom pontosan, hogy mennyi ideig üldögéltem ott, de nem keveset, és mi tagadás, kezdtem elálmosodni. A fáradtságtól és a vízhiánytól kezdtem elbambulni. Hirtelen észrevettem, hogy tőlem 70-80 méterre valami mozog. Azonnal eltűnt az álmoságom, amint észrevettem, hogy egy szarvastehénről van szó. Egy helyben álldogált, és jobbra-balra forgatta a fejét. Tudtam, hogy nincs egyedül, és épp szagot keres, tiszta-e a levegő. Néhány perc múlva elindult. Ekkor vettem észre, hogy mögötte egy üdő és egy borjú sorakozik, a bika azonban sehol. Újra megállottak és bámulgattak, a tehén közben hátra-hátranézett, ebből gondoltam, hogy csak idő kérdése, hogy megjelenjen a bika is. Így is történt. A bika ugyanonnan jött, ahonnan a többi. Először az agancsai tűntek elő, a domb mögül emelkedtek fel méltóságteljesen, majd megjelent az egész bika. Gyönyörű állat volt. Talán még a szám is tátva maradt. Nem volt időm számolgatni, hány agancsa van, csak annyit láttam, hogy színe gesztenyebarna és nagyon vastag, s mikor a lombokat kerülgetve hátra engedte a fejét, a farka tövéig ért agancsának hegye. A sutavad bevárta a bikát, majd együtt indultak tovább. A bika természetesen hátul. A mozgásukból arra következtettem, ha így folytatják útjukat, tőlem balra, úgy 40 méterre haladnak el majd.

Még eléggé messze voltak, de én már fölemeltem a puskát. Végigvezettem a bikán a célgömböt, és megcéloztam a lapockáját. Lőni azonban nem tudtam, pedig közelinek tűntek, mert a lövonal irányába kellett volna, de nem mertem kockáztatni semmi áron. Mikor tőlem balra kerültek, sem mertem, mert féltettem a szomszéd standon álló társamat. A célgömböt végig a bika lapockáján tartva vártam a pillanatot.

Mikor túlhaladtak rajtam, megállt a kis csapat. Mintegy 40 méternyire tőlem a bika az oldalát mutatta. Akkor húztam meg az ólomgolyóra (brenneke) töltött jobb cső ravaszát. A bika összekapta magát, háta fölöpúposodott, de tovább állt. Akkor kilőttem a nyolc milliméteres söréttel töltött bal cső tartalmát is. A bika megugrott előre, de nem futott, csak lépésben haladt tovább.

A másik lóállásban levő barátom is megébredt a lövéseimre (később mesélte el, hogy elaludt), és még két lövést a bika után küldött. Az állat azonban túljutott a román határon, és eltűnt a domb mögött. Míg szemmel tudtam követni, mindvégig lépésben ment. Újralőni már nem állt módomban. Megvártam a hajtókat. Odamentem, ahol a bikát lövés érte, és felfedeztem a vértócsát. Látszott, ahogy elindult, mindkét oldalra folyt belőle a vér. Azt, hogy meddig vitte halálos sebéte szegény vad, nem tudom, s talán sohasem fogom megtudni. A román határsáv megállította a nyom követésében. Arra emlékszem, hogy akkor vert ki a vadászláz, ahogy visszafelé lépkedtem, a fejem zúgott, minden részem remegett, és ömlött az izzadság rólam.

Sok idő telt el már azóta, de ezt az esetet sohasem fogom elfelejteni. Most is, amikor e sorokat írom, 37 év múltán, még mindig belemergek. Hogyan történt, mi történt akkor és ott, nem tudom megfajteni. Amint visszatértem a helyemre, a társaim már vártak. Kiderült, a lövonalon végig mindenki látta a nagy bikát, de akkoriban golyóspuskánk nem volt (nálunk nem engedélyezték), nem tudtak lőni, csak én. Unokabátyám, akitől sokat tanultam a vadászat fortélyairól, odalépett hozzám, és csak annyit mondott: „Ilyen bika nem lesz hamar a sifonérodban, öcsém.” Igaza volt.

Napokon át rágódtam az eseten. Édesanyám volt az egyetlen, aki nyugtatgatott, ugyanis sem étel, sem ital nemigen kellett. Próbálgattam nyugtatni magamat is, talán a román oldalon rendes emberek találta rá, mert az nem volt kérdéses, hogy nem bírta sokáig. Azóta is abban reménykedek, hogy egy vadászember falát díszíti agancsa, nem szerszámnnyél lett belőle. Unokabátyám, Tornyi Lajos, már a helyszínen is nyugtatott, később is biztatott, mondván: „Te még fiatal vagy, öcsém, lesz még módodban szarvasbikát lőni.” Azóta sem volt.

MÉG EGY TÖRTÉNET A SZARVASBIKÁRÓL

1985 tavaszán új vadászelnököt választott egyesületünk. Nem azért, mert az előbbivel valami gond lett volna, csak így esett. A kommunista rendszerben a vadászoknak minden tavaszon vizsgáznuk kellett felkészültségükből. Ez úgy zajlott, hogy a vadász tagsági díj befizetésével egy időben minden egyes tagnak három kérdésre kellett válaszolnia. Három kérdés volt a 120 tétel mindegyikén. Ugyanezen a napon még fegyvervizsga is volt. Néhány rendőrségi megbízott megvizsgálta a fegyver állapotát és megbízhatóságát. Ezen a tavaszon választottuk meg egyesületi elnöknek Igyártó Józsefet, Hánka Sándor bácsi utódját. Ő a Tancos ragadványnevet viselte, mivel a nagyközségben több Igyártó József nevű személy élt. Már édesapja is Tancos Igyártó József volt. Jómagam továbbra is megmaradtam alelnöknek. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy Józseffel 2015-ig, az egyesület felbomlásáig dolgoztunk együtt az egyesületért igen jó összhangban. Igen nagyok voltak a követelmények, sok elfoglaltsággal járt ez a dolog. Úgy osztottuk be, hogy az irodai munkát, mivel háromhavonta jelentést kellett küldelnünk a járásba, ketten készítettük. Volt úgy is, hogy összehívtuk a brigádvezetőket, és a tőlük összegyűjtött adatokból állítottuk össze jelentésünket. Így sikerült mindig az elsők között tartani a viski egyesületet a járásban. Ha netalán a járás ellenőrzést kapott Kijevből, azonnal a mi egyesületünk került sorra, mint mintaegyesület. Így esett, hogy ez év őszén, valamikor október vége tájékán fölhívott a járási vadászelnök, és elmondta, hogy ellenőrzés várható a napokban Kijevből. Egy személy jön majd, de vadászni is szeretne, főleg szarvasra. Kellene néhány ember, aki hajlandó lenne hajtani. Ismertem az ilyen eseteket, már volt dolgom ehhez hasonlóval, amikor a „továris” csak lőni szeretne. Által-

lában úgy rendeztük el a dolgot, hogy a „továrisok” jól gyalogolják ki magukat, hogy elmenjen a kedvük a következő vadásztattól. Mondtam a járási főnökömnek, rendben van, majd szóljon, mikor kellenek a hajtók, én pedig megszervezem. A járási vadászati hálózatnak volt egy nagy vadászterülete, mintegy hússzor kétezer hektár a Kárpátokban, Monosztorec falucska környékén. Itt külön vadórt tartott a járás, igaz, hogy egy ilyen nagy területen nem egy vadőrre lett volna szükség, de már akkor is csak ennyire futotta a pénz.

A vadórt jól ismertem, nem egyszer vadásztunk együtt, igen szép hangzású magyar neve volt, Horváth Györgynek hívták, de egy szót sem tudott magyarul.

Elérkezett az a bizonyos vadásznapi. Viskről ötven mentünk, ahányan egy kocsi-ban elfértünk. Reggel hét órára gyűltünk össze a megbeszél-t találkozóhelyen. Mindössze tizenketten lehettünk. Nem hajtani akar-tuk a vadat, hanem terelni. Az eligazításon ugyanis a járási főnököm szigorúan kijelentette, hogy lőhetünk ugyan bikát, de nagylelkűen fel kell majd ajánlanunk a kije- vi vendég ellenőr elvtársnak ajándékba. Az volna a legjobb, ha ő lőné, éppen azért rendeztük úgy, hogy a vendég „továris” közép- en standoljon. Ha netalán a vad ki akarna törni akár fölül, vagy alul, megpróbáljuk rászorítani.

Persze, megalázó helyzet volt, de akkoriban nemcsak a vadászatban esett meg az ilyesmi. Míg társaim elmentek a leálló vonal- ba, sikerült néhány szót váltanom a kollégámmal, elmondtam neki, hogy mi a véleményem az ilyen vadászat- ról.

Egyetértett velem, és mivel tudta, hogy én jól ismerem itt a helyet, fölajánlotta a következőt: mivel a Medve- szij(Medve)-hegyet haj- tjuk először, menjek én legfelül, ő pedig legalul, a másik két résztvevő kö- zöttünk, ahogy mi is irányítjuk. Kérte, hogy én mindig mögöt- te menjek, így, ha van is vad a hajtásban, majd felfelé fog kitörni, a másik já- rás területére. Két terelést tettünk meg egymás után, s habár egyetlen va- dat sem láttunk, a nyomokból ítélve igen szép számmal tartózkodtak itt a szarvasok. A „kedves vendég” egyre jobban kezdett zsörtölődni, már a nemtetszését is kifejezte a főnökömnek, aki egyre kellemetleneb- bül érezte magát. Odament Gyuri bácsihoz, és azt mondta neki, hogy cserélje fel a következő terelőhaj- tásban a lőállást, és ő álljon alsónak, a

vendég pedig közepen, engem meg tegyen felsőnek, személyesen ment hajtani. No – mondom magamban – rábízták a farkasra a bárányt. Mindjárt fogsz te itt vadat lőni, kedves „tovaris”!

Gyuri bácsi beállott a megfelelő helyre, nekem megmondta, hova állítsam a vendéget, és hová álljak én. Az öreg rám nézett, majd kacintott.

Én fölvezettem a hegyoldalba a vendéget, jómagam meg vagy 100 méterrel följebb leültem egy fatönkre. Jó messze beláthattunk a szálerdőbe, így egymást sem téveszthettük szem elől. Telt, múlt az idő, de sehol semmi mozgás. Gyönyörűen süttött a késő októberi nap, igen szép idő volt. A barna számtalan árnyalatába öltözött falevelek csöndesen hullottak a földre. Emitt-amott egy-egy tölgymakk is koppant. Gondolkodásomból távoli ágreccsenés térített magamhoz. Azt hittem, hogy a hajtók közelednek lassú kopogással, és balra néztem a vendég és Gyuri bácsi irányába. Ekkor még a lélegzetem is elállt a látványtól. Gyuri bácsitól vagy 50-60 méterre egy olyan hatalmas szarvasbika állt, hogy bárki meglelégedhetett volna vele. Messziről néztem az öreget, mit fog tenni, hisz a szelünk jó, és biztos szerencséje lesz a „kedves vendégnek”, ha nem csinál valamit. A bika mereven állott. Egyszer csak, mint akit kilőttek, egy helyből hatalmasat ugrott, és úgy indult meg futni előre, hogy egy versenylónak is becsületére vált volna. Hiába durrogatott a vendég, ilyen száguldó vadat szálerdőben eltalálni száz az egyhez az esély. Azt nem láttam, hogy mit csinált a kisöreg, de tudtam, hogy a bika nem magától kezdett ilyen vágta. Összegyűltünk, természetesen a vendég nagyon meg volt elégedve, hisz látott vadat, s az ilyen vadásznál már az is nagy dicsőség, ha rálőhet. Majd, ha hazamegy, otthon előadja saját verzióját. Mire hazaér, valószínű saját regénye lesz belőle. A lényeg azonban az, hogy mindenki boldog volt, a jelenlevő hajtók azért, mert áldomást ihattak, a vendég úr, mert látott vadat, a főnököm azért, mert a vendég jól érezte magát, ez volt neki a legfontosabb, mi meg Gyuri bácsival azért, hogy megtettük, ami tőlünk tellett. Ezt mindenki úgy értelmezheti, ahogy akarja.

Szándékosan húztam az időt, hogy mi távozzunk utoljára. Már mindenki elment, csak mi maradtunk a kis öreggel. Akárhányszor nézett rám, csak mosolygott. Mikor kettesben maradtunk, megkér-

deztem, igaz, kérdezni sem kellett, mert mondta magától, tudta, hogy arra várok. El is kezdte mondókáját. Ő már messziről észrevette, hogy a bika közeledik. Azt is látta, hogy ő ezt a bikát ezen a környéken még nem látta, pedig nap nap után kint van a területen, és a bika irányulása szerint is a szomszédos terület felé igyekezett. Mindegy – gondolta –, ha löni fog a vendég, nem lövi meg, akkor megmondja, hogy direkt ijesztette el tőle. Ő maga pedig meglőni nem akarta, mert egy ilyen trófeát csak úgy odaadni valakinek nem akart. Ezalatt a bika épp megállt, és bámult jobbra-balra, amit már én is észrevettem. Úgy döntött – mesélte tovább –, hogy a puskatussal megkoppantja a fát, ahol állt. Jó erősen koppantotta, akkor ugrott ki a bika, mint akit kilőttek.

Ez volt az a momentum, amit én nem láttam, de tudtam, hogy nem magától ugrott ki a bika.

Még sok évet vadásztunk együtt a kis öreggel, és akárhányszor találkoztunk, mindig téma volt a „kijevi bika”. Így neveztük magunk közt.

VADDISZNÓKALANDOK

A vaddisznókkal való találkozásban többször volt részem, mint a szarvasokkal. Szerettem is vadászatukat, akár lesben, akár társasvadászaton, hajtásban. Sok sötét éjszakát átüldögéltem a bükkfa tövéen hajnal felé falevéllal betakarózva, mert éjszaka még ki lehetett bírni, de hajnalban igen kellemetlen hideg tud lenni, még nyáron is. A vaddisznók a sötét éjszaka lovagjai. Ha a látásuk gyenge is, szaglásuk és hallásuk igen kifinomult. Volt olyan eset is, hogy a hajnali lesen saját nyomomon jött be a vaddisznó.

Ez úgy történt, hogy néhány évvel ezelőtt a Várhegy alatti kukoricásban nagyon járt a disznó. Nappal sohasem maradtak benne, de éjszaka mindig megjárták, igen nagy károkat okozva a termésnek. Hiába próbáltuk néhányam meglesni mozgásukat, sosem tudtuk megállapítani, mikor jönnek és mikor mennek. Különben is, sosem egy csapáson jártak, mindig változtatták útvonalukat. Egy szombat este eldöntöttem, hogy vasárnap kora hajnalban, még sötétben felmegyek a Várhegyre, ott megpróbálom elkapni őket. A sötétben sohasem féltem, csak attól tartottam, nehogy valamelyik orvvadász vadnak nézzen. Voltak itt a hegyek között szép számmal. Ezért, ha sötétben jártam, megmegvillantottam az öngyújtómat közben. Ezen a reggelen is így történt. Palival érkezünk a területre gépkocsin. Sötét volt, amikor elindultunk fölfelé. Én tudtam, hogy hova akarok menni, ő is tudta úticélját, így hát kicsit később elváltunk. Megbeszéltük, ha lövés nem esik, akkor hét órakor a gépkocsinál találkozunk. Lassan lépkedve, megmegállva haladtam fölfelé a meredek hegyoldalon. Az út negyedét tehettem meg, mikor megálltam kiszusszantani magam. A keleti részen már sárgulni kezdtek a Kárpátok bércei a felkelő nap sugaraitól. Enyhe ködfoltok úszkáltak a hegyláncok előtt. Továbbmentem, hiszen szorított

az idő, a hegy meg igen meredek volt. Odaértem a kitervelt helyemhez, egy a fák között keresztbedőlt tölgyfát néztem ki ülőhelyemnek. Ráraktam hátzszakomat, majd kényelmesen elhelyezkedtem rajta. Még igen korai volt az idő, a fák körvonalait tudtam csak megkülönböztetni. A puskámat mindig a térdemen helyezem el úgy, hogy a markolat minden esetben a jobb kezemhez essen, míg a csövet bal kézzel fogjam. Közben egyre jobban világosodott, már bármilyen vadat meg tudtam volna különböztetni. Jobbra nézve, amelyik irányból érkeztem, elállt a lélegzetem, a nyomomon keresztben állva egy hatalmas gesztenyebarna disznó állt, mereven, akár egy szobor. Azt hittem, álmodom. Csöndben megfogtam a puskámat, előre toltam a biztosítót, és mivel bal vállról nem tudok lőni, szép lassan áttettem a puska a jobb kezembe. Hiába volt hűvös a reggel, izzadni kezdtem. Már a jobb kezemben volt a puska, de nem tudtam, hogy emeljem vállhoz, és a vaddisznó kezdett fülelni, valami nagyon nem tetszett neki. Úgy döntöttem, hogy hirtelen fordulással fogok lőni, lesz, ami lesz. Így is történt.

Egy emlékezetes vaddisznóvadászat

A kibiztosított fegyverrel hirtelen fordultam, majd kapásból lőttem a disznóra. Néhány másodperc elég volt ahhoz, hogy elugorjon. Még láttam a fák között, amint menekül, a második lövésre már nem volt

esélyem. Bóduľtságomból a telefonom térített magamhoz. Pali hívott. Mondtam neki, hogy a gépkocsinál majd elmondom, mi történt. Megindultam lefelé, az úton a történtekeu gondolkodtam. Mielőtt elindultam volna, leléptem a távolságot, milyen messzire állt tőlem a disznó. Tizenöt lépésre volt. Érthetetlen volt az egész. Éreznie kellett volna, ha nem mást, a csizmám szagát, vagy a cigarettafüstöt. Lehangolódva értem a kocsizhoz, ahol már Pali várt. Elmondtam töviről-hegyire, hogy volt az eset. Hazafelé egész úton morfondíroztunk, hogy történt a dolog. Végül is Pali verziója tűnt a legvalószínűbbnek.

Pali szerint a reggeli harmat annyira átitta a gumicsizmát, hogy a vad, maga is harmatos lévén, nem tudta megkülönböztetni a szagot, és mivel én az ő megszokott csapását használtam, gépiesen jött utánam néhány perc különbséggel.

Ilyen dolgok is történnek.

Néha heteket, hónapokat jár utánuk az ember eredménytelenül, néha meg odajön az emberhez, mégsem tudja meglőni.

AMIKOR A VADDISZNÓ TÁMAD

Negyven éves vadászpályafutásom alatt sokféle nálunk honos vaddal találkoztam. De biztos állíthatom, hogy a negyven évből harmincötöt hajtásban töltöttem el. Szerettem hajtani, és bírtam is a járást, nem úgy, mint manapság. Van egy unokatestvérem, Tornyai Lajos Antal, vele kezdtem el a vadászatot egész fiatalon. Nagyanyámnál lakott, ahol én mindennapos vendég voltam, és ha tehettem, egyetlen egy alkalmat sem hagytam ki, hogy mikor Lajos vette a puskát és elindult, vele ne menjek. Tőle tanultam a legtöbb helynevet. Mikor együtt vadásztunk, mindig hajtóként vett részt ő is, Nem nagy természetű ember, de kétszer egy nyomba nem lépett, ahogy mondani szokták nálunk. Ha elindult, úgy bírt lépni, hogy nem sokan bírták vele az iramot. Leginkább gyalog jártunk akkoriban, mert gépkocsi még igen kevés volt. Tőle tanultam azt, hogy hajtásban nyitva legyen a szemem, meg a fülem, mert minden apróság számít, amit az ember észrevesz, tapasztal. Arra is ő figyelmeztetett, hogy ha netán hajtás közben sebzett vaddal találkozom, még a közelébe se menjek, bármilyen vad legyen az. Szigorú volt velem szemben, de ennek később hasznát vettem. Voltak idősebb vadászok, akik gyermekeik kezébe már egész fiatalon fegyvert adtak, a szovjet rendszerben az ilyesmit nem nagyon vették komolyan. Lajos bátyám nekem 14 éves koromig nem engedte, sőt hallani sem akart róla. Ma már tudom, jól tette. Megtanultam becsülni a puskát, a vadászatot, a vadat és elsősorban a vadásztársakat.

Sok mindent meg lehet másoktól tanulni, de a legjobb tanítómes-ter a több éves tapasztalat. Egy vadászember, ha igazán vadász, és nem pénzért vásárolt igazolványa van, az mindig tanul és okul. Igaz, legtöbbször a saját baján, de azt is értékelni tudja. Pál Bálint bácsitól hallottam a következő esetet.

A hetvenes évek közepén nagyon sok volt a vaddisznó vidékünkön. A kolhoz kukoricása tele volt velük, a kolhoz mezőőrök nemigen törődtek azzal, hogy riogassák őket. Augusztus eleje lehetett, mert még tejes volt a kukorica, ahogyan az öreg magyarázta, a Saján-réten, a Hadi-mező táján nyomoztak, és igen sok nyomot találtak. Ezek a csapások az Első-Saján-hegyről vezettek le a rétre és vissza. Szombat volt, s néhányan megbeszélték, hogy este kiülnek lesre. Naplemente előtt leültek a kukoricás szélébe, amely nem messze volt az erdőtől. Nem sokat kellett várakozniuk. Egyik társuk felől lövés hangzott. Füttyszóval összehívták egymást, megtudni, mi történt. Kiderült, hogy egyik társuk rálőtt egy igen szép kanra, de nem jól találta el. A disznó a lövés után megfordult és visszament az erdőbe. A nyomot követve nagyon sok vért találtak, de egyre jobban sötétedett, nem volt értelme követni a nyomot, megbeszélték, hogy másnap hajnalban folytatják a keresést. Másnap kora reggel már együtt volt a csapat. Megbeszélték, hogy aki rálőtt a vadra, az megy a nyomon, kettő kíséri oldalról. Bálint bácsit kiállították egy gyalogútra, amelyen, ha netalán baj lenne, se lefele, se felfele nem lehetett menekülni. Felfelé meredek domboldal, lefelé egy szakadék. „Éreztem a bajt, de már nem volt idő változtatni” – mondta az öreg. A disznó – bár nagyon beteg volt –, még élt, és ahogy meghallotta az emberek közeledését, csülökre kapott, az utolsó erejét összeszedve épp azon a gyalogúton igyekezett menekülni, ahol Bálint bácsi állott. „Már messziről észrevettem a közeledését – mondta az öreg –, de izgalomban nem toltam előre a biztosítógombot, és a disznó rohamosan közeledett. Húztam a ravaszt, egyiket, másikat, de a puska nem akart elsülni. Már csak annyi időm maradt, hogy oldalra vessem magamat, és a disznó, szinte súrolva engem, elrohant mellettem. Ezalatt a pár másodperc alatt felfogtam, miért nem sült el a puska, és máris egy lövéssel leterítettem. Mikor a disznó elrohant mellettem, egy ütést éreztem a combomon, amit akkor figyelembe sem vettem. Később kezdtem érezni, hogy valami meleg folyik végig a combomon. Mikor odanéztem, vettem észre, hogy a nadrágom egy arasznnyira kiszakadt, és erősen vérzik a lábam. Ez alatt a társaim is odaértek, és észrevették, hogy vérzik a lábam szára, sebemet egy pillanat alatt bekötözték, és bevittek a gyorssegélyrészlegre, hogy fertőtlenítsék, és valamit tegyenek vele. Kiderült,

hogy nem is olyan kicsi volt a hasítás, mintegy 15 centiméternyi. Igaz, a kan agyara is 21 centiméteres volt, amint az kiderült kifőzése után. „Napokig alig tudtam járni a lábamon” – mondta az öreg.

Pedig Bálint bácsi akkor már elég tapasztalt vadász volt. Azért ismétелgetem mindig, hogy a vadász a saját baján tanul a legtöbbet.

A másik esetet Pál Imre bácsitól halottam, aki Bálint bácsi testvér-bátyja volt.

„Tél volt, nagy hó – kezdte el Imre bácsi –, mi hajtóvadászaton voltunk a Fekete-hegyen, és igen biztató kilátásaink voltak, sok-sok disznónyom volt a friss hóban. Úgy gondoltam, bűgás ideje van, azért a sok nyom. Tudtam, hogy a hajtók már el kellett, hogy induljanak, ezért nagyon figyeltem. Egyszer csak a szemben levő él mögöl nagy konda disznó bukkant elő, egyenesen felém tartottak. Megszámolni sem volt időm, de sokan voltak. A kondától kissé leszakadva, hozzám közelebb egy igen szép kanra lettem figyelmes. Ezt fogom lelőni, villant át az agyamon. Más választásom nem volt. Mindenre úgysem löhetek.

A disznók lassan közeledtek. Kiszámoltam, hogy balkézre, tőlem húszlépésnyire fognak elhaladni. Így is történt. Mikor már a megfelelő helyen voltak, meghúztam a jobb cső ravaszát, brenneke ólomgolyóval volt töltve. A konda azonnal szétugrott, de a megcélzott disznó egy pillanatra megállt, majd egyenesen szembefordult velem. Nem tudtam mire vélni a dolgot, le sem eresztettem a fegyvert, a bal cső tartalmát is a közeledő disznóra lőttem, ezúttal nyolcmilliméteres söréttel (posta) volt megtöltve. Most sem reagált a vad, egyre közelített, és már tölteni sem volt időm. Eszembe jutott az öregek mondása, hogy a disznó támadása esetén hanyatt kell vágódni, és akkor nem tud kihasítani, mert a feje csak jobbra és balra tud mozogni, s mivel az agyar hegye felfelé kunkorodik, a fekvő embert nem tudja kihasítani. Mire ezt elgondoltam, a disznó már rajtam volt, én hanyatt vágódtam, lesz, ami lesz. Se addig, se azután soha ilyen közel nem voltam élő vaddisznóhoz. A vad a mellemre állott és telefújta az arcomat véres habbal. Szerencsére mindez egy pillanat tört része alatt zajlott, és leugorva rólam tovább akart szaladni. Gyorsan fél térdre ereszkedtem, újratöltöttem a mellettem heverő fegyvert, és a távolodó disznóba kettőt beleeresztettem, mire az azonnal összeesett. Mikor szétszedtük a disznót, megállapított-

tam, hogy már az első lövés tüdőlövés volt, csak mivel közel volt hozzám, a menekülés helyett a támadást választotta. Még hosszú heteken át is éreztem mellkasomon körmei nyomát. Nehezen lélegeztem, de a lényeg az, hogy megúsztam épp bőrrel.

Ebben az esetben is bebizonyosodott, hogy egy vadász sosem lehet elég figyelmes. Bármennyire is óvatos, a biztonság az első. Sohase közelítsünk meg szemben fekvő vadat, legyen az bármilyen. Akár őz, akár szarvas, a vad az vad, és az élete utolsó pillanatában is azon lesz, hogy mentse az irháját bármilyen áron. Nekem is volt egy esetem a vaddisznóval.

Augusztus közepe volt. Megbeszéltük Stók Pál bátyámmal, hogy vasárnap hajnalban széjjelnézünk a Várhegy alatt, hátha szerencsével járunk. Nem fűztünk nagy reményeket a dologhoz, mivel abban az időben nagy körben elkerült minket a szerencse.

Vasárnap még napfelkelte előtt kinn is voltunk a megbeszélt helyen. Egy igen szép lankás, bozótos hely volt a Várhegy alatt, a régi higanygyár közvetlen közelében. A gyár akkor már évek óta nem üzemelt, belepte a gyom, szeder, aljnövényzet, ahol az őzek és a vaddisznók is előszeretettel tartózkodtak.

Dombnak fölfelé kellett haladnunk, ezért megbeszéltük, hogy kétfelé válunk, és majd a Várhegy alatt, a Lázár-forrásnál találkozunk, hátha addig valamelyikünk szerencsével jár. Így is történt.

Palinak a Sari-él nevű rész jutott, nekem a Krüzsely csere széle. Mindkettőnknek volt bozontos rész is, meg lankás, kaszálós rész is. Elváltunk, és ki-ki ment a saját útján. Lassan lépkedve, szinte lábujjhegyen haladtam felfelé. Gyönyörködtem a táj szépségeiben, a sok tarka virágban, a levegő illatában. A legszebbek a Kárpátok bércei fölé lassan emelkedő nap sugarai voltak. Álmélkodásomból lövés döreje térített magamhoz. Ez igen meglepett. Háromnegyed öt volt, s én nagy léptekkel indultam el a megbeszélt találkozóhely felé. Pali már ott várt, de épp csak azelőtt ért oda. Láttam az arcán, hogy valami történt, de nem mosolygott, mint mikor eredményes akción van túl. Kérdésemre elmondta, hogy felfelé jövet a kaszálón, a túrások mellett állt, de azt nem mondta, hogy mi. Én meg úgy értettem, hogy a kaszálón egy őzbak állt. Kérdeztem tőle: „Megvan-e?” Azt válaszolta: „Biztos, hogy

kapott, mert bement a sűrűbe, és ott még vergődött is.” Én még mindig őzbakra gondoltam. Mondom Palinak, menjünk oda, azóta már biztos kimúlt. De Pali javaslatába, hogy adjunk neki egy órát, én is beleegyeztem. Negyed hat volt, azt ajánlottam, hogy nézzünk szét a környéken. Az idő hamar eltelt, mire visszaértünk oda, ahol a vadat véltük feküdni. Pali megmutatta, honnan hova lőtt, és merre menekült a vad. Valami oknál fogva én még mindig őzbakra gondoltam. Odaértünk a bozótoshoz. Mondom Palinak: „Maradj kint a gyümölcsösben, mert ha netán még él, úgy is erre fog menekülni.” Figyelmeztetett, hogy fegyverem minden esetre legyen töltve. Ezt magamtól is tudtam. A bozótos igen sűrű, ágas-bogas és tüskés volt, hogy majdnem hason csúszva tudtam csak bemenni. Beljebb már egy kissé tágasabb volt, de kiegyenesedni ott sem tudtam. Tekintetem még mindig a vöröslő őzbak temét kereste, de sehol nem találta. Egyik helyen aztán ráakadtam egy fekvésre, de ez nagyobb volt, mint egy baké. Tüzetesen átvizsgáltam a fekvés helyét, vérnyomot azonban nem találtam. Kiáltottam Palinak, hogy jöjjön hozzám, mert valamit találtam. Valami oknál fogva Pali nem egyenesen felém tartott, hanem jóval följebb, engem megkerülve ereszkedett le hozzám. Én egy helyben álltam és vártam. Kisvártatva csak Pali kiáltását hallottam: „Te, ez még él!” Azonnal lövés is dördült. Ugyanakkor újra fölkiáltott, de már nem a saját, hanem valamilyen eltorzult hangon: „Gyere gyorsan, mert széttép!” Újra lövés dördült. Az egész esemény másodpercek alatt játszódott le. Visszakiáltottam, hogy ne lőjön, mert megyek. A sűrűvel mit sem törődve törtettem Pali felé. Amint odaértem, nem várt látvány fogadott. Pali a földön feküdt, tőlem balra. Lába térdtől lefelé csupa vér volt. Rám kiáltott: „Vigyázz, még él!” Balra kaptam fejem, akkor láttam, hogy egy hatalmas disznó próbálkozik a felállással. Ösztönszerűen, kapásból nyakon lőttem, visszarogyott, de még mindig próbálkozott. Mikor láttam, hogy a disznó már biztosan nem fog fölkelni, odafordultam Palihoz, hogy megnézzem, mi van vele. Csúnya látvány volt, bal lábikrája vagy tizenöt centiméteren a gumicsizmával együtt fel volt szakítva. Mondanom sem kell, hogy mennyire meg voltunk ijedve mindketten. Pali saját maga bekötözte sebeit zsebkendőjével, én segítettem neki letántorgni a gépkocsihoz, nem volt túl közel. A disznót otthagytuk, az el-

sősegélyre siettünk, hogy minél hamarabb kezelésbe vegyék Pali sebét. Három hétig járt gyógykezelésre utána. Egy kis figyelmetlenségből nagyobb baj is lehetett volna. Mert ha én jobban odafigyelek Pali magyarázatára, és nem őzbakra számítok, vagy ő pontosabban elmondja, mit is látott, mindezt megúszhattuk volna. Azon a bizonyos reggelen ugyanis az történt, hogy Pali a gyümölcsösben cserkészve megpillantott egy disznót, az lassan turkálva haladt fölfelé a Várhegyre. Sikertől úgy megközelítenie, hogy biztos lövést tudjon leadni, csak a lövés pillanatában a vad megugrott, és épp a hátulsó felét mutatta Palinak. A lövedék a farka alatt hatolt be, szétzúzva a májat áthatolt a tüdőn, és a szívében állt meg. Mindezt azután tudtuk megállapítani, mikor szét szedtük a vadat. Napokig nem volt kedve egyikünknek se mosolyogni, Palinak a fájdalomtól, nekem meg a gondolattól, hogy mi lett volna belőlem, ha váratlanul nekem fordul a disznó tizenhat centiméteres agyarával. Mindez nem egyéb, mint figyelmetlenség. Ezért mondom mindig, és mondani is fogom: vadászaton az első az óvatosság. Természetesen lehet filozofálni, hogy így kellett volna, úgy kellett volna. Utólag már okosak vagyunk, de szerintem előtte kell megfontolni, mikor mit tegyen az ember. A mi nemzedékünk még úgy volt vele, hogy meghallgatta az idősebb, tapasztaltabb vadászok figyelmeztetéseit, mégis megesett a baj.

Ezért szeretném, ha a jövő generációját nem az olyan emberek tanítanák, akik még maguk is tanulásra szorulnak. Mindenféle vadászati szabályzat mellett van egy ősi szabály, a vadászetika, amely emberre és vadra is érvényes, bármely országban vagyunk is.

EGY FURCSA ESET A VADDISZNÓVAL

Naplóbejegyzésem szerint 1987 szeptemberének egyik vasárnapján – nem tudom, melyiken, mert a keltezés leszakadt a lap széléről – történt. Ezen a vasárnapon néhányan „kacsa húzásról” tartottunk hazafelé. Akkoriban még gyalogszerrel is tudtunk vadászni. Beszélgettünk, élménybeszámolókat tartottunk egymásnak. Épp egy kukoricás szélénél haladtunk el, mikor egyikünk friss vaddisznó nyomokra lett figyelmes. Tüzetesebben megvizsgáltuk a nyomokat, körbenyomoztuk a hatalmas kukoricatáblát, megállapítottuk, hogy több disznó is van a kukoricásban. Már délelőtt fél tíz volt, s egyikünkönél sem volt nagyvadra való töltény, meg a hasunk is hazafelé húzott. Megbeszéltük, hogy délután három óra táján találkozunk

Gazdag reggeli után jól esett egy kis szundikálás. Szeptember volt és igen meleg.

Három órakor gyülekeztünk a megbeszél helyen. Nyugat felől igen komoly fekete fellegek gyülekeztek. Tisztában voltunk vele, hogy egy jó óra múlva elered az eső.

Nem estünk kétségbe, hisz egy kis eső nem árthat, különösen ilyen meleg után. Egyik vadásztársunk elhozta magával mindkét fokszer kutyáját, melyek különösen jól használhatók disznóra. Ő vállalta, hogy egyedül bemegy a kukoricásba két kutyájával, mi négyen álljuk el a disznók csapását, amely a Várhegy irányából jött több helyen is. Mindössze ötön voltunk. Nem nagy csapat. Kiállottunk standjainkra, kiki a kijelölt helyre, társunk kutyáival bement a kukoricatáblába. Igen nagy terület volt, úgy háromhektárnyi. Tudtuk, hogy a kutyák igen jók, s ha csak egy disznó is van a kukoricásban, azt is meg fogják találni. Csupán idő kérdése. A Várhegy irányába futó vízelvezető kanális partján állottam. Már több mint fél órája álltam, és sehol semmi. Kis

idő múlva kutyacsaholás hangzott a kukoricásból. A kutyák mintha egy helyben ugattak volna, s egy lövés is dördült abból az irányból. Feszülten figyeltem, de a kutyák hangja egyre távolodott, majd teljesen abbamaradt. Nem tudtam mire vélni a dolgot. Ekkor velem szemben csörtetést hallottam a kukoricásból. Vaddisznóra számítva kibiztosítottam a puskámat, és feszülten figyeltem a zaj irányába, amely egyenesen felém közelített. Nagy meglepetésemre a zaj okozója a vadásztársunk volt. Ahogy közeledett hozzám, láttam az arcán, hogy igen feldúlt és sápadt. Kérdésemre, hogy mi történt, a következőket mondta el nagy izgalommal. Ahogy bement a kukoricásba, a kutyák azonnal szagot fogtak – kezdte mondókáját – és szétszaladtak. Egy ideig várt, majd ő is elindult a kutyák után. Nemsokára nagy recsegést, ropogást hallott előlről, majd jobbról és hátulról is. Azonnal tisztában lett vele, hogy egy disznófalka kellős közepébe került, melyek felzaklatva a kutyáktól, nem tudták, merre menjenek, rőfögtek, morogtak. Társunk azt hitte, őt akarják megtámadni. A kutyák ekkor érték utol a vad-disznókat, és hangos ugatásba kezdtek. Sikerült is nekik egy szép kant leválasztani a kondától. Társunk pontosan látta, hol fogják a kutyák a vadat, tőle néhány lépésre. Előrelépett, majd letérdelt, hogy jobban lásson. Mikor látta, hogy a kutyái nincsenek veszélyeztetve a lövéstől, rálőtt a disznóra. A lövés után a disznó eliramodott a kukoricásba. Mikor odasietett a rálövés helyére, meglepéssel vette észre, hogy a kukoricás csupa vér. Követni kezdte a vérnyomot, majd hívni kezdte a kutyákat, ugyanis eszébe jutott, hogy a sebzett disznó veszélyes is lehet. Úgy döntött, hogy kijön a kukoricásból, összeszed bennünket, és másod- vagy harmadmagával megy a sebzett vaddisznó nyomán. Én azt javasoltam, hogy mivel a vad erősen sebzett, hagyjunk neki legalább egy fél óra elfekvési időt, ez alatt hátha kimúlik magától. De mivel az esőfelhők igen gyülekeztek, félő volt, hogy elveszítjük a vérnyomokat. Ezért barátunk harmadmagával és a két kutyával visszatért a nyomra. Én ott maradtam a helyemen, a másik társam tőlem kétszáz lépésnyire foglalta el helyét. Gondoltuk, hogy ha a vad nem múlt ki még, és a kutyák fölkeltek sebágyából, úgyis a hegy irányába fog menekülni.

Sajnos nem így történt. Később elmondták a nyomkövetők, hogy rábukkantak a vérnyomra, a kutyákat is elengedték, de azok a sok disz-

nószag hatására épp az ellenkező irányba kezdtek el kutatni, és gyorsan eltűntek. A vadászok úgy döntöttek, hogy egyikük követi a vérvnyomot, ketten pedig oldalról követik. Már majdnem kint voltak a kukoricából, mikor egyikük felkiáltott: „Itt fekszik előttem pár méterrel! Lőjem?” A lövése már csak a disznó fekvőhelyén csapódott be. Kiderült, hogy a sebzett vad szemben feküdt vele, s kiáltásától megriadva fölugrott, és a kukoricason egyenesen az első barátomra támadt, akinek annyi ideje volt, hogy oldalra vesse magát, nem adott lehetőséget a disznónak, hogy elérje őt. Ahogy elesett, a menekülő vad patájával a hasára lépett, az ingje is kiszakadt és a bőre is megkékült. Ráadásul a disznó sem úgy menekült, ahogy gondoltuk volna, a hegy felé, hanem egyenest a Tisza-parti füzesnek vette az irányt. Összegyűltünk, én és a standon állók, akkor tudtuk meg, mi is a helyzet. Akkor már nemcsak a fekete fellegek gyűltek felettünk, hanem a Várhegy felől dörgött és villámlott. Megnéztük a helyet, ahol a disznó átvágott a főúton. Követtük a vérvnyomot egészen a füzesig. Itt találkoztunk a kolhoz tehénpásztorával, aki a füzesben legeltetett, és látta a disznót, véleménye szerint igen nagy állat volt. Nem messze ettől a helytől volt a kolhoz nyári táborhelye, a tehenek nyaraltak itt. Ide sikerült bemenekülnünk a zivatar elől. Olyan időt kaptunk, hogy rossz volt nézni. Csattogtak a villámok, orkán erejű szél tépte a fűz- és jegenyefákat. Egy fél óra múlva alábbhagyott a vihar, már csak az eső esett, de úgy, mintha aznap nem is sütött volna a nap. Mindannyian azt hittük, hogy az eső elmos minden nyomot, sose fogjuk megtalálni a disznót. De azért még vártuk az idő jobbra fordulását, megbeszéltük, hogy holnap reggel kijövünk ide, ahol a vad betört a füzesbe, és megpróbáljuk megkeresni. Így még volt egy kis reményünk. Az eső nem akart megállni, és még a levegő is lehűlt hirtelen, olyannyira, hogy a pásztor szobájában is kezdtünk fázni.

Szerencsénkre megérkezett egy fedeles teherautó, a fejnőket hordta, a sofőr szívesen feltessékelt, így utaztunk haza, nem áztunk el.

Éjszaka kitisztult, reggelre már ropogott a deres fű a talpunk alatt. Kimentünk a füzes szélére, ahol a disznó eltűnt a tegnapi napon. Semmi nyomot nem találtunk, úgy döntöttünk, hogy nem nyomozunk tovább, semmi értelme, minden fehér a dértől. Inkább meghajrjuk a füzeset. Ha itt lesz, a kutya rátalálnak.

Arra, hogy még él, senki sem gondolt. Meghajtottuk a füzest, sem nyom, sem disznó. Összegyűltünk egy csomóba, lehangoltan álldó-gáltunk tanakodtunk. Mögöttünk 15-20 lépésnyire egy hatalmas kökénybokor állt, a barátom fokszijai állandóan odafele szagoltak, és minden áron oda kívántak bemenni, csak a póráz tartotta vissza őket.

Öreg barátom észrevette, hogy a fokszik szinte húzzák pórázzal együtt őt a bokor felé. Amikor szétszéledtünk, eleresztette a kutyákat, és lövésre készen közelített a bokorhoz. A disznó hátán a két kutyával emelkedett fel, mint egy szénaboglya, amint a kutyák leestek a hátáról, barátom mind a két cső tartalmát beleeresztette. Az állat még lépett egyet, majd visszaesett helyére. Ki gondolta volna, hogy ennyi vérvesztés után még úgy találtunk rá másnap, hogy még egyszer le kell lőni? Mintegy kétszáz kiló körül volt a súlya, agyarái 19 cm hosszúak voltak. Mondogattam is barátomnak, akire rálépett: „Szerencséd volt, hogy elestél, egy ilyen kan csúnya ellenfél tud lenni!”

VENDÉGVADÁSZATON

A viski vadászegyesületnél a szárnyasvad vadászata évtizedeken keresztül csupán vadkacsára korlátozódott. Nálunk ugyanis a fogoly, fácán még a hatvanas évek nagy telei miatt kipusztult. Hébe-hóba lehetett egyet-egyet látni, de ezeket az idősebb vadászok úgy óvták, mint a szemük fényét. Még csak gondolni sem mertünk arra, hogy, ha nagy ritkán felröppent egy-egy fogoly, vagy fácán, rálőjünk. Egyesületünk 1981-ben úgy döntött, hogy fácánokat vásárolunk a nagyszőlősi járásból, a salánki erdészetnek volt saját keltetője. Vásároltunk is 300 darabot, azonban igyekezetünk hiábavaló lett, mert a túlzott permetezés kipusztította őket. Mivel mindig szerettem volna fácánra vadászni, próbáltam más járásokban baráti kapcsolatokat építeni. A beregszászi járási Bótrágyon lakott unokahúgom, akinek férje, Bagu Béla vadász volt, és mivel ápoltuk a családi kapcsolatokat, meghívattam magam Bótrágyra fácánvadászatra.

*Bótrágy. Reggeli megérkezés.
Középen kalapban a szerző, mellette Bagu Béla a kutyájával*

A társakkal úgy beszéltek meg, hogy öten gépkocsival utazunk majd. 2010 őszén voltunk először Bótrágyon fácánra vadászni. Kora hajnalban indultunk Viskről, mert reggel hétre Bótrágyon kellett lennünk,

a meghívottnak nem illet késni. Gépkocsink már hat órákor begördült Bagu Béci udvarára, ahol feleségével együtt várt minket, és rögtön asztalhoz ültettek. Először húzódoztunk, de aztán beleegyeztünk, és mondhatom, igen jól esett a finom, meleg töltöttkáposzta és füstölt oldalas. Irénke húgom igen kitett magáért.

Reggeli után elindultunk a gyülekező helyre, a református templom mellé. Ott lakott a Bótrágyi vadásztársaság elnöke, Lévai Bertalan. Bemutatkozás után elindultunk a vadászterületre. Itt történt az eligazítás. Mindnyájan aláírtuk a hivatalos papírokat: vadászjegy száma, fegyvertartási engedély, stb. Ezután Berti elmagyarázta, miből mennyit lehet löni egy személynek, és mire lehet vadásznunk. Mivel már november közepe táján voltunk, a vadnyúlból is lehetett löni fejenként egyet, fácánkakasból is egyet, rókából, amennyit sikerül. Már nem emlékszem, szám szerint hányan voltunk. Igen szép fagyos reggel volt, ropogott a lábunk alatt a fagyos fű. Bótrágyon a vadászat módja eltért a miénktől. Én mindvégig az egyesület elnöke mellett haladtam, és meg sem töltöttem a puskámat. Inkább a vadászat ügyes-bajos dolgairól társalogtunk. Engem a vad elejtésénél különben is jobban érdekelték a vadászszokások, a táj sajátosságai, igyekeztem megfigyelni kollégáim viselkedését, a vadbőséget vagy annak hiányát. Nem lehet és nem is szoktam visszaélni a fölkinált lehetőségekkel. Nekem a barátság többet ér bármilyen vadfajnál.

Jártuk a területet, néha felhangzott egy-egy lövés vagy kiáltás, melyik irányba menekül a tapsifüles, róka, netán fácánkakas. Dél körül kimelegedett az idő, és már majdnem mindenkinél volt valamilyen vad: nyúl, fácán, kinél mi. Javasoltam Bertinek, hogy tartsunk ebédszünetet, de ő hallani sem akart róla, esetleg egy-egy forró teát, kávét ihattunk meg, és indultunk tovább. Kérdeztem is Bertitől: „Nálatok nem szokás az ebédszünet?” Csak mosolygott rám. Később derült ki, mi volt a mosolya mögött. A bótrágyiak úgy rendezték, hogy míg mi vadásztunk, egyik vadásztársuk, Tót Károly birtokán bográcsost főznek tiszteletünkre. Ezért volt a Berti mosolya, s ezért nem volt ebédidő. Körülbelül három órára végeztünk a vadászattal. Mindegyikünknek meg volt a maga kis zsákmánya, kinek ez, kinek az. Berti barátunk nyilvánosan befejezettnek mondta az aznapi vadászatot,

mindenkinek megköszönte a jelenlétet, és ekkor jelentette ki, hogy szeretettel várnak Tót Károly birtokán a már elkészült bográcsosra. A viski vendégeket meglepte a meghívás, erre nem számítottak.

Teaszünet vadászat közben.

Balról az első fedetlen fővel a szerző. Előtte Lévai Bertalan issza teáját

A bográcsos nagyon jól sikerült. Nemcsak azért, mert éhes volt a társaság, hanem a vendéglátók szakácstudományának köszönhetően is. Itt már előkerültek a pálinkásüvegek és boroskancsók, az esti barnulásban fölcsendültek a magyar nóták is. Fújta, ki hogyan tudta. Jó volt hallgatni egy csoport magyar vadászember nótázását. Ezekben a nótákban benne van magyar múltunk több évszázados keserve, de most itt e pillanatban, a lobogó tábortűz mellett boldogok voltak. Sokan csak a mai nap találkoztak először, s máris jó barátoknak érezték egymást.

Minden jónak vége szakad egyszer, mi is befejeztük a találkozót, hiszen még 110 kilométert utaznunk kellett. Társaim nevében én is megköszöntem a bótrágyi vadászok szívélyes vendéglátását és az élménydús vadászatot. Elmondtam azt is, hogy mihelyst alkalom adódik, mi is szívesen látjuk őket vendégvadászon. Ez a kapcsolat a bótrágyi vadásztársasággal tovább élt, mert a vadászat nemcsak puskaropogásból és vadelejtésből áll, az elsősorban sport, barátkozás és ismerkedés, és aki nem ilyen szemszögből nézi a dolgokat, az jobban teszi, ha nem is folytatja.

A RÓKÁK

Nem tudom, hogy van-e a vadászok között olyan, aki ne szeretné vadászatukat. A minden hájjal megkent vörösfrakkosok valamennyi vadász kedvelt állatai. Aki olvasta Fekete István írásait, az tudja, milyen tisztelettel, szeretettel tudott írni róluk. De bármelyik vadászírónkat is veszszük, mindegyiküknek kedvence volt a róka, talán épp a ravaszságáért. Manapság már nem annyira fáradozok utánuk hideg téli éjszakákon, de 35-40 évvel ezelőtt nagyon szerettem éjszakai rókalesre járni. A 70-es években elég kemény telek voltak, nem úgy, mint manapság, de amint tehettem, mindig elindultam holdvilágos januári éjszakákon szerencsét próbálni. Ezekben az időkben a kolhoz a szalmabálákat nagy részt kinn a mezőn rakta asztagokba, és ez igen jó helynek bizonyult rókalesőnek, mert a ravaszdik ide jártak egerészni. Nekünk, vadászoknak is jó volt, mert úgy raktuk össze a bálákat, hogy éppen kilássunk belőle, és nem is fáztunk. A rókaleséshez is tapasztalat kellett. Anélkül bizonyülhetett a vadász hosszú éjszakákat, ha birta türelemmel és eredménytelenül. Volt egy barátom, akinek mozigépész volt a szakmája. Nappalai majdnem mindig szabadok voltak. Megrögzött horgász is volt, ezért elnevezték Cseperemányónak (halászmadár). 21 évvel volt idősebb tőlem, de sohasem engedte meg, hogy magázzam. Olenyuk Sándor volt a becsületes neve. Mivel Sándor barátunknak rengeteg ideje volt, vagy horgászott, vagy éppen vadászott. Leginkább apróvadra szakosította magát, azok között is a róka volt a kedvence. Tőle a rókacsalogatásnak sokféle fortélyát lehetett eltanulni. Persze ezekben az időkben még semmiféle sípokat nem ismertünk, se nyúl sípot, se egérutánczót. Mi egyszerűen megperzseltünk egy döglött tyúkot, és egy sílécen körbehúztuk a szalmabála-asztagok körül, és egy helyen – ahol jónak láttuk – otthagytuk. De nemcsak pörkölt tyúkkal kísérleteztünk, hanem

akármilyen hulladékkal, amely állati eredetű volt. Azért sílécen, hogy szagunkat ne érezze a róka, csak a hulladék szagát.

Estefelé aztán kisszánkón kivittük a felszereléseinket, pokrócot, subát, mindazt, ami szükséges az éjszakai rókaleshez. Bizony, bármennyire is be voltunk öltözve a hidegtől, de tovább, mint 10-14 óra, sosem bírtuk ki az üldögélést. Manapság, mikor visszagondolok sajgó ízületeimre, mindig eszembe jutnak azok a régi, fagyos, rókaleséses esték. Mégis szép volt. Nagyon szép emlékeket mondhatok magaménak ezekből az időkből. Rókát, azt, sajnos, kevesebbet. Nem azért, mert nem volt róka, hisz Sándor barátunk igen szép számmal lőtt.

Nekem nem ment, pedig láttam is, lőttem is rá, de valahogy sosem akart megmaradni. Ma már tudom, hogy a rókalesen nem szabad kapkodni, nagyon lényeges a türelem és kitartás.

Még fiatal voltam és tapasztalatlan, nem volt türelmem kívánni a lőtávolságot, a szalmaasztag is csalóka volt magassága miatt, azt hiszem, ezt hívják optikai csalódásnak. A sörét lövedék legreálisabb távolsága 30-40 méter, nem pedig az, amikor megpillantod a vadat. Holdvilágnál amúgy is csalóka a távolság. Ha jól emlékszem, kétszer jártam sikerrel. De mindennél érdekesebb volt az élmény. Mikor ezeket a sorokat 2018 februárjában írom, arra gondolok, mi mindenről marad le a mai

*Két lövés, két róka. 1990 januárja, Első Saján-hegy.
Guggolva a szerző. Baloldalt Hánka Sándor bácsi és Nagy István*

fiatalság. Sokan közülük, mikor erről a témáról beszélünk, azt mondják: „Lajos bácsi, én ezt megmutatom magának a számítógépen.” Épp ez a baj – gondolom magamban –, meleg szobában, a számítógép előtt ülve azt, amit a mi nemzedékünk átélt a rókaleseken, nem lehet megtalálni.”

Volt még egy barátom, kortársam, aki szintén szerette a rókalesést. Ő sem volt se vadász, sem halász, inkább olyan rapsic féle, de fegyvert sohasem használt. Többre nézte a hurkolást, annak nagy mestere volt. Igyekezett velem is megszerettetni a vad effajta vadászatát. De nekem ez már akkor sem tetszett. A róka- és borzkotorékokat azon a környéken, ahol ő lakott, mindet ismerte. Szép számmal fogott nyestet és görényt is. Több ízben meghívott hozzájuk rókalesre. Kiülünk este, s ha fázni fogunk, bemegyünk hozzájuk, és ott alszom, hogy ne kelljen a hideg téli éjszakában több kilométert gyalogolni hazáig. A barátom úgy négy kilométernyire lakott tőlünk, fönny a hegyen édesanyjával és nagymamájával. Nálunk kintlakosoknak mondták a hasonlókat. A Grengyes-hegy alatt laktak egy nem nagy, de igen meleg faházban, melyet gyümölcsös vett körül. Kissé feljebb tőlük emelkedett a Grengyes-hegy, amely bozótos, szedres, sűrűn benőtt cserjés volt inkább, mint erdő. Egyszer aztán egy hideg januári napon úgy döntöttem, hogy egy hétvéget rászánok a róka lesésére. Megüzentem a barátomnak, hogy szombat délután jelentkezem nála. Mondtam édesanyámnak, hogy mi a szándékom hétvégén, és kétnapi ennivalót tegyen be a hátizsákomba. Azon a bizonyos szombaton egy óra körül indultam el hazulról, a felszerelésemet kis szánkón húztam magam után. Napközben tűrhető volt az idő, az ég kék volt, a nap ragyogott, a hó, ahol nem volt letaposva, térdig ért. Mire kivonszoltam magam a barátomhoz, jól megizzadtam. Pista, így hívták a barátomat, házuk tornácán állt, és mosolyogva fogadott. Láttam, hogy ki vagyok melegegdedve, s ezért megkérdezte: „Mi van? Jön kifelé a bor? Mitől vagy ilyen izzadt?”

Leszedtem szerelésem a szánkóról, és bementünk a házba. Bent a barátom édesanyja, Margit néni fogadott. A nagymama, aki már igen öreg volt, a spór mellett ült a fásládán, és melegegdedt. Margit néni ételt tett az asztalra, majd elővett egy üveg kisüstit, hogy igyunk egyet előre a róka bőrére. Falatoztunk egy keveset, összeszedtem a felszerelésemet,

és beöltöztem az éjszakai lesre. Akkoriban még fehér terepruhát nem lehetett vásárolni, ezért édesanyám fehér lepedőből varrt nekem egy olyan öltözetet, amelynek ujjai nem voltak, csak a nyakamon lehetett összegombolni.

Már alkonyodott, mikor kijöttünk a házból, és megindultunk úticélunk felé. Szerencsére nem sokat kellett gyalogolnunk az előre elkészített lesőnkhez. Ezt nem úgy kell elképzelni, hogy valamilyen magasles, ez egy egyszerű ülőke, mely két fatönkből állott, melyre zsákbaszedett széna volt téve, hogy melegítsen. De nemcsak a fatönkön volt szénászsák, hanem a lábunk alatt is, hogy az se fázzon. Bizony szükség is volt minderre, mert már akkor, sötétedés idején érezhető volt, hogy erős mínuszoknak nézünk elébe. Elhelyezkedtünk kényelmesen, és vártuk a szerencsét.

Sötétedés után nem sokkal feljött a hold, és bevilágította az egész téli tájat. Jó messze el lehetett látni, de lőni nem, különösen söréttel töltött puskával. Teljes volt a csend, a hideget szinte harapni lehetett. Nem tudtam, hány óra volt, elkezdtem mocorogni, mert fájni kezdtem, kérdeztem Pistától, mennyi az idő. Még csak fél kilenc volt, ami télen elég későnek számít. Róka sehol. A meleg szoba nagyon csábító volt, de rókát is szerettem volna lőni, ha már itt vagyok. Hirtelen barátom suttogására lettem figyelmes. „Jobbra tőled” – súgta felém. Lassan jobbra fordítottam a fejem, de csak egy sötétlő „tönköt” láttam. Jobban kezdtem figyelni. S kis idő múlva a „tönk” elindult előre. Nem lehetett messzebb 40-50 méternél, de sok időm nem volt a várakozásra. Lassan felemeltem a puskám, s mikor már vállamnál volt, megcéloztam a még mindig tisztán látszó vadat, majd meghúztam a ravaszt. A dörrenés után a torkolatláng hatására nem láttam semmit, csak a barátom, aki a hátam mögött ült, kiáltotta, hogy „kapott”. Pár másodperc múlva már én is láttam a vergődő rókát, és, hogy ne kínlódjon, a bal csőből is odalöttem, ekkor elterült a havon. Mondanom sem kell, nagy volt az örömöm, de a barátomé is. Negyed tíz volt. Téli estén ilyen hidegben épp elég ennyit üldögelni. Összeszedtük cókmókunkat, és elindultunk a jó meleg ház felé. A tornácon levertük magunkról a havat, a rókát a tornácon hagytuk, gondoltam, holnap majd megnyújom

Beléptünk a házba, igen jólesett az arcunkba csapódó meleg levegő. Az otthonlevők közül még senki nem aludt, vártak minket, meg, ahogy az öreg néni mondta, úgy sem tudnak aludni ezeken a hosszú téli éjszakákon. Margit néni ismételten ételt tett az asztalra. Míg ettünk, Margit néni megvetette az ágyat a másik szobában. Ez a kis házikó kétszobás volt, de egy helyről fűtötték. A két öregasszony a konyhahelyiségben aludt, ami náluk megszokott dolog volt. Miután elfogyasztottuk vacsoránkat Pistával, mi is lefeküdtünk, s jól kimelegedtünk a dunyha alatt. Jómagam az ablak mellé kerültem, a kis ablakon keresztül jól esett kifelé bámulni a havas, hideg éjszakába. Az öreg mama, úgy látszik, még nem lehetett álmos, mert megkérdezte, hogy alszunk-e már. Arra a válaszukra, hogy nem, egy történet elmesélésébe kezdett, amely farkasokról szólt. Eleinte érdekes volt, de belealudtam, és a folytatásra már nem emlékszem.

Arra ébredtem, hogy a konyhában mozgolódás van, és igen jó illatok terjengenek. Kinéztem a kisablakon, s láttam, hogy lassan pirkadni kezd. Fél hét körül járhatott az idő. Pista még jóízűen aludt. Én sem mozdultam a helyemről, hisz még korán volt, nem is volt hova sietnünk. Kint nagyon hideg lehetett, mert az almafák ágain vastag zúzmara volt. Addig bámultam a havas tájat, hogy arra eszméltem, valaki rázza a vállamat. Pista keltegetett: „Kész a reggeli. Öltözz felfele!” – mondta. Úgy látszik, visszaaludtam, gondoltam magamban, és lassan elkezdtem öltözködni. Reggeli közben Pista felajánlotta, ha akarom, csinálhatunk két hajtást, ő szívesen lesz hajtó. S mivel úgyis vasárnap volt, s ezen a területen más vadászok nem szoktak járni, beleegyeztem. Megvártuk, míg a nap följebb emelkedik a horizonton, és csak azután indultunk el. Mikor kiléptem a tornácra, olyan hideg csapott az arcomba, hogy legszívesebben visszafordultam volna. Ránéztem kővé dermedt rókám tetemére, még mindig a tornácon volt. Akkor tűnt fel csak, hogy milyen szép bőre van. Majd otthon megnyújom, gondoltam, ha kiolvad. Ropogott a fagyos hó a lábunk alatt, ahogy haladtunk Pistával az első hajtás felé. Sajnos ez a nap nem a mienk volt. Dél lett, amire három hajtást is megcsináltunk, de sehol egy róka sem. Pedig rengeteg nyúl- és rókanyomot láttunk. Az is köztudott dolog, hogy ilyen fagyos időben éjszaka a vad sokat mozog, de azt is gyanítottam, hogy a rókák, pár-

zási időszak lévén, nappalra bizonyára behúzódnak kotorékjaikba. A nyúl pedig addig lapul, míg a hajtó rá nem lép. Az is igaz, hogy ketten kevésnek bizonyultunk a hajtáshoz. Sebaj, gondoltam, legalább jól ki-kapcsolódtunk. Mondtam Pistának, hogy a mai napra elég volt, s el is indultunk hazafelé.

Otthon már kész volt az ebéd. Mondhatom, igen jól esett a forró húsleves.

Délután még elbeszélgettünk Pistával, majd megköszöntem Margit néninek az ellátást, és elindultam hazafelé. Véget ért egy januári hétvégi rókavadászat. Most is szép emlék számomra, és talán az is marad továbbra is. Hogy mit szerettem benne, azt csak én tudom, és a hozzám hasonló vadászlelkűek. Minden rókavadászat élvezetes volt számomra, bárhol is vadásztam rájuk. Voltak jobb időszakok is. Rókahajtásban sohasem szabad elbizakodottnak lenni.

Volt egy olyan esetem, mikor messziről észrevettem, hogy a ravaszdi felém közeleg, s már azt is látni véltem, hogy gurul majd lefelé hegyoldalon a lövés után. Közel is engedtem, biztos voltam a dolgomban. Lövésem után mégis úgy szaladt el, mintha semmi sem történt volna. Volt olyan esetem is, hogy éppen csak megvillant a sűrű bozótban, és az azonnali lövés után csak fölhemperedett. A legélvezetesebb rókalövés 1990 januárjában esett, a Sajánban. Akkor is nagy volt a hó, és igen hideg volt. Mínusz húsz fok alatti értéket mutatott a hőmérő.

Kis csoportunk 12 főből állt, úgy döntöttünk, hogy meghajtjuk az első Saján-hegyet, ha már úgy is itt vagyunk, és ha továbbra sem enged a hideg, akkor hazamegyünk. Az első Saján-hegy kúp alakú és különálló, ezért körhajtást szoktunk alkalmazni rajta. Öten vállalkoztak a hajtásra, és heten állottunk a standra. Én középre kerültem. Nagyon szép tölgyes, bükkös, gyertyános szálerdő volt. Megállapodtunk a hajtás időpontjában. Tudtam, ha róka van a hajtásban, az nem fog késlekedni, mivel minden fajta vadnál hamarabb indul meg menekülni, mindig távol az emberek zajától. Úgy álltam helyemen, mint a cölöp, hisz a legkisebb gyanús mozgástól is megugrik bármilyen közeledő vad. Épp azon okoskodtam, hogy a hidegnek azért előnye is van, mert ilyenkor nem kell csapkodni a szúnyogok után, amikor balra fönt vörösödött valami. Jobban figyeltem abba az irányba, és észrevettem egy

rókát. Nem igyekezett előre. Inkább vissza-visszafordította fejét, biztos a hajtókat figyelte, merre tudna elosonni. De tévedtem, az első rókát egy másik követte, biztosan azt várta az első. Ilyenkor, párzás idején, nem ritka az olyan eset, hogy a rókák párban járnak.

Már nem éreztem a hideget, sőt, szinte melegem lett. Hogyan csináljam, hogy mind a kettő meg legyen? Azt is tudtam, hogy a fölöttem álló társam látja az egész jelenetet, és ha elhibázom valamelyiket, esetleg mind a kettőt, akkor tavaszig hallgathatom a társaim élcelődéseit. Ezért úgy döntöttem, hogy a hátulsót lövöm először, majd kapásból az elsőt. Nem volt időm a mérlegelésre. Mikor a rókapár egy tölgyfa takarásába ért, vállamhoz kaptam a puskám, s mikor a takarásból kiléptek, lőttem. A hátulsó gurult is lefelé a hegyoldalon. De ugyanabban a pillanatban a bal csőből is tüzet nyitottam. Szinte a másik mellé gurult ez a róka is. Nagyon meg voltam elégedve magammal, Persze, be kellett ismernem, hogy nem voltak messze tőlem, vagy 25 méterre lehettek. De mit szerénykedjek, láttam én már 10-15 méterről is elmázolni rókát. Úgyhogy nagyon örültem sikeres lövéseimnek. Amikor véget ért a hajtás, a fölöttem álló társam leereszkedett hozzám, hogy gratuláljon, hisz ő végignézte az egészet. Ő mondta nekem, hogy már azt hitte, elaludtam, vagy mi van, hogy olyan soká nem lövök, de azután már ő is rájött, hogy megvártam, hogy együtt legyen a két állat, hogy mindketőjükkel el tudjak bánni.

Manapság már annak is örülök, ha egyesével eltalálom őket, de a fenti eset a két rókával mindig eszembe jut, ha rókával találkozom. Nem tartottam számon soha, hogy hány rókát lőttem, de azt tudom, hogy volt olyan idény, hogy 8-10 darabot is, és nem volt olyan év, hogy legalább egyet ne lőjek.

KÜLÖNÖS VADÁSZESETEK

Néha történnek olyan esetek, melyeket, ha nem látnánk, el sem hinnénk. Az én jelenlétemben is történt egynéhány olyan eset a vadászon, hogy ha más mondta volna el, bizony, tamáskodnék rajta. Egy ilyen eset történt évekkel ezelőtt tavaszi dúvadirtás során. Akkoriban nagyon fájt a derekam, és csak azért mentem el a fiúkkal a Tisza-parti füzesekbe szarka- meg szürkevarjú fészket lövöldözni, mert én voltam a felelős.

Épp a töltés tetején mendegeltünk fölfelé a Tisza partján, mikor előttünk vagy kétszáz méterre egy nem nagy tavacsán nagy folt vadkacsára lettünk figyelmesek. Ők is élvezték a tavaszi napsütést, és minket észre sem vettek. Mivel a kacsaszézon réges-rég lejárt, nem is gondoltam arra, hogy egyet is elejtsünk közülük. Mindannyian megálltunk, és távcsővel nézegettük őket. Feltűnő volt, hogy nagy részük gácsér volt. Társaim sóvárogva néztek felém, vajon mit szólnék hozzá, ha netán egyet-kettőt kiemelnének a társaságból. Mivel még csak március eleje volt, és nem akartam kedvrontó lenni, azt mondtam a fiúknak, hogy próbálják meg becserkészni a kacsákat. Társaim olyan vadászok voltak, hogy ha bármilyen problémám akadt, mindig a segítségemre siettek. Ha másik járásba kellett utazni bevásárolni sőt az etetőkbe, nem sajnálták sem az idejüket, sem gépkocsijukat, nem beszélve az üzemanyagról. Az etetők feltöltésével is mindig elől jártak. Egyszóval, úgy gondoltam, ha kedvük van, hadd próbálkozzanak. El is kezdődött a kacsák körbekerítése, ezt én messziről, távcsövön át néztem mosolyogva. Tudtam, hogy nyílt területen lehetetlen lesz megközelíteni a kacsákat. Kis idő múlva, mikor majdnem lövéshez jutott volna valamelyikük, a kacsák fölröppentek. Az egyik barátom, aki a legjobban sóvárgott a vadkacsa-pecsenyére, rájuk lőtt a levegőben, és bizony jó magasból egy szép gácsér elkezdett zuhanni a társaság hangos nevetése mellett. Táv-

csövön át láttam, hogy a társunk felveszi a kacsát, és illedelmesen egy műanyag zsákba teszi. El is indult a mi irányunkba. Mire hozzánk ért, a zsák tiszta vér lett belülről. „No, ezt jól szétlőtted. – mondtam neki – Legalább mutasd a többinek is, hogy néz ki egy tavaszi kacsá. És ha nem akarod, hogy megbírságoljalak, mindegyikünknek jössz egy áldomással.” Természetesen mindezt nagy nevetés mellett és viccelődve mondtam. Barátom minden további nélkül kiborította a zsák tartalmát a földre. Nézegettük innen is, onnan is. Szép gácsér volt. Egyszer csak a mi gácsérunk megmozdult a fűvön, elkezdte fejét forgatni, majd hirtelen szárnyra kapott. Nem tudom, milyen képet vághattunk hozzá, de a barátom, akinek a véres zsák még mindig a kezében volt, száját is eltátotta. Mi pedig csak néztük bambán, hogy repül a kacsánk az ukrán-román határ felé. Én szólaltam meg először: „Pista, ne tedd el a zsákot, tartsd tovább!” „Miért?” – kérdi tőlem. „Mert lehet, hogy visszaszáll a kacsád a zsákba.” No, erre kitört a kacagás a társaságból, dőltünk a nevetéstől. És mivel tudtam, hogy felesége minden vadászat után számon kéri tőle, mit lőtt, mondom neki, a zsákot ne dobd el, vidd haza, és mutasd meg az asszonynak, hogy volt kacsá, nincs kacsá, és különben is a románoknak is enni kell valamit, nemde? Ez az eset, ha nem láttuk volna legalább tizenötön, azt mondhatnák, kitaláció. Pedig így történt. Azóta is, ha valamelyikünk kacsaszazonban kacsát lő, a jelenlevők közül mindig megjegyzi valaki: „Jól kösd be a zsákot!”

Történt egy másik hasonló eset is. Mint kisgyerekek a mikulást, úgy vártuk mi, vadászok, az őszi hajtóvadászatot. Nálunk apróvadra évtizedek óta november első vagy második vasárnapján esedékes a vadászat. A fácán vadászata már néhány éve október első vasárnapján kezdődik, de a nyúl, a róka vadászata csak novemberben. Azon a bizonyos napon is izgatottan vártuk a pirkadatot, hogy megkezdhessük az első hajtásokat. Köztudott vadászberkekben, hogy ilyenkor van a legnagyobb esély a kívánt vad elejtésére. Ilyenkor a vad még nyugodt, nincs úzve, még saját lakóhelyét tartja. Nem tudom, ki hogy van vele, de én imádom hallgatni a vadászkutyák csaholását a hajtáskor, nekem többet ér bármilyen apróvad elejtésénél. Mikor elkezdődik a hajtás, zeng a Tisza-parti füzes. Azért a Tisza-parti, mert erdei vadászatokra már jó pár éve nem szoktunk kopókutyákat vinni, hogy ott ne üzzék

feleslegesen a vadat. Így történt ez ezen a napon is. Elkezdődött az első hajtás. Verőfényes, de fagyos reggel volt. Arra gondoltam, hogy ilyenkor már jó a róka bőre, és nagyon bizakodtam benne, hogy a ravaszdi azt az útvonalat fogja választani menekülésül, ahol az én standom van. Igaz, úgy vagyunk vele, hogy a legjobb helyet szeretné mindenki megkaparintani, de ez nem mindig sikerül. Ahogy a hajtók elengedték a kutyákat, máris nagy csaholásba kezdtek. Tőlem úgy hatvan méterre, a jobb oldalamon álló puskás társam lassan emelte fegyverét, és kisvártatva el is dördült a lövés, majd még egy. Láttam, hogy a társam, aki lőtt, odafut a lövés helyére, és fölemel egy igen szép rókát, és jelezve, hogy eltalálta, meg is rázta irányomba, hogy én is lássam, majd visszatért eredeti helyére. A hajtásban több lövés nem esett, így hát kezdtünk szedelőzködni, hogy a megbeszélt helyen összevárjuk egymást. Már mindnyájan egyben voltunk, mikor a rókát lövő társunk közeledett, nyakánál fogva hozta zsákmányát. Kipirult arccal mutatta, milyen szép állat, rázogatta körben közöttünk, majd ledobta a földre. Ebben a pillanatban a róka lábra kapott, és uzsgyi, elszaladt abba az irányba, ahonnan hozták, épp úgy, mint a vadkacsa esetében. Csak álltunk tátott szájjal, szólni sem tudtunk. „Ne búsulj! – mondom a barátomnak – Jövő vasárnap megtaláljuk.” Kitört a nevetés. Ilyenkor már mindenki okos, előadják egymásnak, hogyan is kellett volna, olyan is volt, aki azt mondta, ha legközelebb lő valamit, kösse meg egy madzagra, és nem fog elszaladni. Az is furcsa volt, hogy se a rálövés helyén, sem ott, ahova a barátom ledobta a rókát, nem volt semmi vérnyom.

Ilyen a vad. Az utolsóig küzdeni fog az életéért, és ha kell, egy egyszerű vadnyúl is szembeszáll az emberrel, ha nincs lehetősége a menekülésre. A róka eseténél is, ha nem lettünk volna olyan sokan, bizony nehéz lenne elhinni, hogy valóban megtörtént. Nemrégiben hallottam egyik ismerőstől egy ehhez hasonló esetet. Csak ez egy komolyabb vaddal esett meg, és rosszabbul is végződhetett volna. Egy disznóvadászaton az egyik vadásztársnak sikerült egy igen szép kant elejteni. Megvárta a társaság, míg mindannyian összegyűlnek, hogy közös fotót készítsenek a trófeás vaddal. A fotók szép sorjában el is készültek annak rendje s módja szerint. Mindezek után a fegyvereket kiürítették, és egy fához támasztották. Míg a társaság el volt foglalva

saját ügyes-bajos dolgaival, addig a disznót magára hagyták, hogy majd ebéd után elrendezik a sorsát. Egyszer csak valamelyikük felkiáltott: „Fiúk, a disznó fut elfelé!” Néhányan tréfának vették a dolgot, csak akkor eszméltek fel, hogy igaz, mikor az egyik vadász, aki a legközelebb állott a fegyverekhez, gyorsan csőre töltött egy sörétes puskát, és két lövést még utána eresztett a már messze rohanó disznónak. Hasztalan volt mindenféle utánkeresés, nyomozás, próbálkozás, a disznóból csak a fénykép maradt meg. Meg is értem, hogy ilyen esetekkel nem igen dicsekszünk. Ilyen esetekben megnyilvánul figyelmetlenségünk. A humor csak egyik része a dolognak. Minden esetben meg kell győződni arról, hogy a vad valóban kiadta-e a lelkét, avagy csak pillanatnyi idegsokkot kapott. Az is előfordulhatott volna, hogy épp fényképezés közben kap erőre a kan, és közéjük rohan ijedtében. Több emberben is kárt tehetett volna. Ilyen és hasonló esetek gyakran előfordulnak a vadászatokon. Sokan ezért is szeretik.

VADÁSZBALESETEK

Szerencsére nem sokról tudok, de sajnos saját magammal kell, hogy kezdjem. 1974. január 27-én történt. Ezt a napot sosem fogom elfelejteni, míg élek. 20 fokos hideg volt és térdig érő hó. Tornyai Lajos nagybátyámnál volt a reggeli gyülekező. Mint már említettem, ő a nagymamámnál lakott, így én minden vadászat előtti este ott aludtam, nehogy reggel elkéssek. Reggel ötre volt a gyülekező, mintegy 4-5 kilométert gyalogoltunk, hogy pirkadatkor már a helyszínen legyünk. De ezen a reggelen igen hideg volt, ezért az emberek megbeszélték, hogy még várnak legalább egy órát, és csak azután indulunk. Már fél hét körül járt az idő, mikor végül is elindultunk. Az idő egyáltalán nem enyhült, inkább még hidegebb lett. Végre fölértünk a Várhegy mögé. Úgy vettem észre, hogy már senki sem fázik egy ilyen gyalogtúra után. Társaim megbeszélték, ki hol fog standot állni, ki fog hajtani. Persze én már ebben az időben „törzskönyves” hajtó voltam, mogyorófaággal felfegyverkezve. Mi, hajtók, fölérve a Várhegy derekáig, megbeszéltük magunk közt, ki hol fog hajtani. Én, mint mindig, mivel jól bírtam az iramot, alsó hajtó voltam. Egyik társam került középre, az a bácsi, kinek fegyvere volt, ő ment volna legfelül. Fölérve a hegyre megálltunk egy kicsit, hogy kiszusszantsuk magunkat. Ezt a kis időt használta ki az illető, hogy betöltse fegyverét. Egy egycsővű IZS 18-as, 16-os kaliberű fegyver volt. Én följebb álltam tőle a domboldalban, körülbelül három méterre. Mindig szerettem nézni, hogy töltik a fegyvereket, ezért álltam olyan közel. Betette a csőbe a töltényt, összezárta, és oldalra akarta nyomni a biztosítógombot, de a hidegben az ujjja megcsúszott, és a fegyver elsült.

Egy rettentő ütést éreztem a jobb lábam lábujjai környékén, és ezzel egy időben hanyatt estem. Azt hallottam, hogy a másik hajtó rettene-

tesen ordít, szinte magánkívül volt. Megpróbáltam felállni, de nem sikerült. A gumicsizmámra esett tekintetem, ömlött belőle a vér. Ekkor ijedtem meg én is igazán. A lövés hallatára, no meg a kiabálásra a közelben levő társaink is odarohantak. Szerencsére nem vesztettem el a lélekjelenlétemet, és még én magam próbáltam nyugtatni mindenkit. Nagybátyám, Lajos félmeztelenre vetkezett, levette magáról fehér trikóját, mert semmi kötszerünk nem volt. Mikor levették lábamról a csizmát, elég csúnya látvány tárult szemem elé. A lábujjam vérzett. Gyorsan betekerték a trikóba, az, aki ellőtte, lehúzta a saját lábáról a sokkal nagyobb csizmáját, és azt húztam vissza a lábamra, nadrágszíjammal elszorítottam a combomat, így a vérzés nem volt olyan erős. Jó sokat kellett gyalogolnom lefelé a Várhegy alatt elterülő higanygyárba, ahol szerencsémre volt egy gépkocsi, amivel azonnal elszállítottak a kórházba.

Arról egy pár szót, hogy hogyan úsztuk meg a rendőrséget. Annak ellenére, hogy még nem volt mobiltelefon, egy óra múlva Viskén már mindenki beszélt az esetről. Édesanyám mit sem sejtve jött hazafelé a templomból, amikor egy „jóakaró” asszonyág sajnálkozva megállította: „Ica, a fiadat meglőtték, de nem halt meg.” Anyám rögtön elájult. Mikor már magamhoz tértem a műtét után, édesanyám eljött hozzám, könnyes szemekkel csak annyit mondott: „Gondolom, fiam, most már elég volt a vadászatból!”

Ennek az esetnek idestova 44 éve, de ahányszor azon a helyen járok, mindig megállok egy pillanatra, s arra gondolok, hogy könnyen lehetne emlékhely is. A lábujjaimról csak annyit, hogy visszavarrták őket, teljes épségben csak a kislábujjam maradt, de a nagylábujjamat két hét után amputálni kellett. Itt is bebizonyosodott, hogy a fegyver nem játékszer. A lövedék mindig előre tör, visszaszívni a csőbe nem lehet.

A következő eset Pál Bálint bácsival esett meg. Nem sokkal azután, hogy a vaddisznó felhasította a lábát, történt ez az eset. Társas vadászatban voltak, és épp egy domboldalon menetek felfelé. Mivel Bálint bácsi nehézkesen járt, mindig hátul cammogott, és a puskáját sétatbot helyett használta, oly módon, hogy a jobb keze ujjai rajta voltak a csövön, s amint a puskatus lecsapódott, a fegyver elsült, és Bálint bácsi középső ujjá messzire repült. Társai riadtan néztek vissza, mi történt. Keze erősen vérzett. Még akkor sem vesztette el humorát, azt mondta: „Jó, hogy

a mutatójújjam megvan, másként mivel lőnék?” Egy kis figyelmességgel ezt a bajt is el lehetett volna kerülni.

De vannak olyan esetek is, amelyek a zsugoriságból keletkeznek, mások meg nem hallgatásából. Évekkel ezelőtt disznóvadászaton voltunk Huszttól észak-keletre, Nánkova nevű falucska mellett. A vadászat előtt kijelentették, hogy lövést csak szigorúan vaddisznóra lehet leadni. De egész napi vadászat után egy lövés sem esett semmire. Megindultunk visszafelé a járművekhez, és az egyik társunk ellőtt. Ő rendje és módja szerint fittyet hányva a parancsnak meglőtte a nyulat, és, hogy a járási vadászelnök ne lássa, be akarta tenni a Lada gépkocsijába, fölnyitotta az autó csomagtartóját. Elrejtette a nyulat, de elfeledkezett arról, hogy a fegyverét nem töltötte ki, és sietségében előretolta a biztosító gombot és meghúzta a ravaszt. A fegyver eldőrdült, de szerencsére a csövet a csomagtartóba irányította, ily módon senkinek bántódása nem esett. A kocsit az mentette meg a felrobbanástól, hogy a csomagtartó alja, ahova a lövedékek becsapódtak, tele volt kulcsokkal, és a kulcsok vasládájával. A gépkocsinak a benzintartálya a csomagtartó alatt van. El lehet képzelni, mi lett volna, ha a kulcsok nem fogják fel a lövedéket. És mindez miért? A szófogadatlanság és a kapzsiság miatt. Sokan úgy vannak vele, hogy elfelejtik kitölteni a fegyverüket. Játéknak veszik az egészet.

A következő eset egy közeli barátommal esett meg. Elmondta, hogy évekkkel ezelőtt egy téli vadászat után összefagyva érkezett haza. Kocsiját behajtotta a garázsba, a hátizsákját és a fegyverét bevitte a lakásba száradás céljából. A fegyvert nekitámasztotta a cserépkályha mögötti falnak. Úgy tervezte, hogy ha kiszárad a fegyver, akkor megtisztítja. De mivel nagyon össze volt fagyva, egy forró fürdő után ágyba bújt és elaludt. Másnap dologmentes napja volt, nem siettette a felkelést, és a fegyverről elfeledkezett. Tíz óra tájban két barátja látogatta meg, s mivel lőfegyver nem vadász ember számára ritkán látható dolog, az egyik cimbora észrevette a kályha mögött száradó fegyvert, s kérés nélkül azonnal kézbe vette. Ilyenkor az szokott következni, hogy aki ritkán tart fegyvert a kezében, azonnal célozgat vele. Ez a barát is azt tette. Célozgatta a képeket a falon, a poharakat az asztalon, majd társának a fejét. Erre már a barátom is fölugrott, és kikapta az illető kezéből

a puskát ezekkel a szavakkal: „Te nem tudod, hogy még üres fegyvert sem szabad emberre fogni?” De már őbenne is átvillant a gondolat, hogy vajon kitöltötte-e a fegyver egyáltalán. Kétfelé nyitva a puskát el-sápadt, és még a szája is kiszáradt ijedtében. A puskának mindkét csöve töltve volt, és nem is akármivel, az alsó csőben brennekével, a felső 8,5 mm-es posta söréttel. Gyakran jártam ennél a barátomnál. Egyik nap délutánján úgy döntöttem, meglátogatom. Mikor belépetem az ajtón, illendően köszöntem, de láttam, valami nincs rendjén. „Mi a gond, barátom?” – kérdeztem tőle. Leültetett, és egy pohár bor mellett előadta az előbbi történetet. Bevallom, jómagam sem tudtam hirtelen megszólalni. Kis idő múlva csak annyit tudtam mondani neki: „A jó Isten volt veletek.” Soha többet nem emlegettük egymásnak ezt az esetet, de barátom okult a dologból, bármilyen hideg is volt a vadászat után, mindig tokba tette fegyverét, és csak azután a kocsiba.

Ezek az eseteken sokan csak mosolyognak, pedig, ha jól belegondolunk, egyáltalán nem vidám téma. Ma is van egy szokásom. Hajtás után, vagy evéshez készülődve kezembe szoktam venni mások letámasztott puskáját, s belenézek, vajon ki van-e töltve. Egy időben a fiúk már kiakadtak rajta, hogy mindig megnézegetem a puskájukat. Pedig ismerték az előírást: vadászat végeztével ki kell üríteni a fegyvert. Mégis sokuknak csakazértis jól esett betöltve hagyni. Hivatásos szezonnyitás előtt vadőr koromban mindig felhívtam a figyelmet vadkacsa, vagy bármely szárnyas vadászata előtt arra, hogy a vadásznak milyen magasságba lehet lőni, hogy ne veszélyeztessük embertársaink épségét. Sokan meghallgatták, de soknak csak falra hányt borsó volt az egész.

Egy tavaszi dúvadírtás során, mert régen ilyen is volt (kóbor kutyák, szürkevarjú, szarka stb. irtása), elmagyaráztam a csoportnak, hogy mivel szerteszét kóborolunk a Tisza-parti füzesben, ha szarka- vagy varjúfészekre lőnek, közvetlen alá álljanak, és úgy lőjenek. Több felől jött lövés körülöttünk, innen is, onnan is. Egyszer csak lerepült a kalapom a fejemről. Fölvettem, hát két apró sörét ütötte lyuk éktelenkedett rajta. Természetesen, nem lett gazdája a tettesnek. Örülhettem, hogy csak a kalap kapott a sörétből. Sok ilyen és ehhez hasonló eset van, amiről hallgatunk, hogy nagyobb baj ne essék belőle, felelősségre vonás és egyéb kellemetlenségek. Pedig ezekről beszélni kellene, legalább

egymás között. Ukrajna függetlenné válása óta nálunk is engedélyezik az éles töltényű vadászfegyvereket. Azóta fél az ember egy-egy hajtó-vadászaton. Nem a fegyverek engedélyeztetésével van a baj, hanem az engedély tulajdonosaival – tisztelet a kivételnek. Mert nálunk a fegyvervásárló vizsgáján nem az érdemjegy, hanem a bankjegy a fontos. Jó néhányan a fiatalok közül nincsenek tisztaban azzal sem, milyen röppályája van egy ilyen fegyverből kilőtt golyónak, nemhogy a pusztító erejével. Csak remélem, hogy a közeljövőben nem vesznek részt olyan vadászaton, ahol a lőfegyvert holmi csúzlinak nézik.

Tisza-parti füzes

RÉGI IDŐK VADÁSZATAIRÓL

Tiszteletlenség lenne részemről, ha legalább néhány sort nem írnék nagyapámról, Stók Lajosról. 1899. április 22-én született az akkor még Máramaros megyei Viskén. Az erdészeti iskolát Máramaroszigeten végezte, erdészgyakornok lett Felső-Visón, de a szakvizsgát 1920-ban már Budapesten tette le. Ezután a Királymezei Erdészeti Igazgatósághoz került, majd a környék erdészeteiben szolgált 1938-ig, 1939-ben pedig a Bustyaházi Erdészeti Igazgatóság Viski körzetében ő vezette a Dzsámány–Nagy-Küblér–Szádakas részleget, amelyet akkor Sajáni körzetnek neveztek. Itt 1944 végéig szolgált. A megszálló szovjet csapatok koholt vádak alapján internálták, és 1953. május 6-án valahol Oroszországban el is hunyt. Sajnos én nem ismerhettem nagyapámat,

Ez a kép 1944 augusztusában készült a Sajánban, pontosabban a Köpedék nevű hegy alatt. A képen balról jobbra a második Pál Károly vadászbérlő, a többiek ismeretlen magyarországi vadászvendégek. A legutolsó a sorban, jobb szélén Stók Lajos, a szerző nagyapja

de már gyermekkoromtól kutattam múltja után. Mindig kértem nagymamát, hogy valamit mutasson nagyapám holmijai közül. Legalább egy trófeát, vagy szolgálati ruháját. De az idősök még beszélgetni sem mertek hangosabban róla, annyira meg voltak ijesztenve a szovjethatalom által, féltek a viski besúgóktól is, akik annak idején nagyapám sorát is elrendezték.

Később, a '70-es években, mikor már inkább szabadabban beszéltek ezekről a dolgokról, kitartóan érdeklődtem nagyapám után, mert még mindig érdekelt a múltja, s ez az érdeklődés meg is marad, amíg élek. De édesapám hajthatatlan volt, talán mert minket, gyermekeit féltette, de az is lehet, hogy fájt a múlt, és nehéz volt visszagondolni a megaláztatásukra. Mégis addig faggattam nagymamám, hogy egy nyári vasárnap délután, talán keserűségében, talán könnyíteni akart magán, leültetett magával szemben, és elmondta keserves történetüket. Elmesélte, hol, melyik területen, mennyi földjük volt, hogyan gazdálkodtak. 1944 decemberében nagyapámat letartóztatták, azzal vádolták, hogy mint erdész, segített a magyar csapatoknak a terület elfoglalásában. Januárban el is ítélték 10 évre és teljes vagyonelkobzásra.

Az első Saján-hegy előtt 1944-ben. Stók Lajos, a szerző nagyapja magyarországi ismerőisével, aki a bakot lőtte

Csak a házukat hagyták meg ideiglenesen, minden egyebet elvettek. Jó ideig szalmán aludtak, mondta el könnyes szemekkel. Apám ekkor még csak tizenkét éves volt. A rekvirálás előtt a lőfegyvereket, egy szolgálati és egy saját fegyvert, a szomszéd bácsi segítségével éjszaka, titokban kivitték a Tisza-partra, és elásták a füzesben.

Most már kezdem megérteni édesapám hallgatását nagyapámról. Nem volt könnyű gyermekkoruk nekik sem. Később, mikor szóba került ez a rekvirálási eset, mondta el édesapám, hogy mikor a szovjet katonák ürítették ki a házat, megtaláltak egy szarvasagancs-nyelű vadászkést, az egyik katona mint saját tulajdonát zsebre vágta. Ekkor a rekviráló tiszt hozzálépett, kivette a katona zsebéből a vadászkést, és apám kezébe adta. Ennyi maradt apámnak emlékül. Nekünk, unokáknak ez érthetetlen dolog volt. Teltek, múltak az évek, s egyszer apám testvérnénje, Vilma néném észrevett az utcán, és behívott magához. Talált egy régi albumban két fényképet, nagyapámról. Igen megörültem, néhány viski vadászt örökítettek meg a képek a pesti vadászurakkal.

Sokat gondolkodtam azon, hogy hogyan alakult volna a sorsom, ha nagyapámat nem ítélik el.

Mióta eszemet tudom, mindig vonzott a vadászat. Nemcsak a vad kiirtása, lelövése, hanem az erdő, a mező, a táj, az est, a korahajnal, és minden, ami a vadászattal kapcsolatos. De hogy mindezekhez diplomát is szerezzek, nem adatott meg nekem. Nem tudom, miért, de még ma is, őszülő fejjel, valahol belül még mindig keresem nagyapámat. Lehet, hogy kinevetnek, de úgy érzem, hogyha valamilyen szabálytalanságot követek el a vadászat terén, nagyapa mogorván néz le rám főnről. Mert ahogy más emberektől hallottam, akik ismerték, vele nem lehetett alkudozni. Ezért is írtam le ezeket a sorokat, mégis csak tartozom ennyivel nagyapám emlékének.

A VISKI VADÁSZEGYESÜLETRŐL

Az előzőkben már említettem a Viski Vadászegyesületben való tevékenységemet, de úgy gondolom, többet is érdemes megjegyezni róla. Az egyesület a második világháború után alakult újra. Kik voltak első vezetői, arra utalásokat sehol nem találtam. Csak ifjúkori emlékeimből tudom, hogy az 1960-70-es évek fordulóján Ruzsella János bácsi volt az egyesület elnöke. Őt Riskó Mihály követte 1979-ig. Ezután Szabó Béla következett, akit korai halála miatt Hánka Sándor váltott fel, az ő elnöksége idején lettem alelnök jómagam. Sanyi bácsi irányításával a viski vadásztársaság fejlődni kezdett. Az 1985-ös választáson már Igyártó József lett az egyesület elnöke egészen az egyesület 2015. évi felbomlásáig. Eddig maradtam én is alelnök. Ki kell emelnem Szabó Béla és Hánka Sándor tevékenységét. Egy eléggé szétzilált egyesületet vettek át, amelyben nehéz volt rendet tartani. Mindent társadalmi munkában végeztek. Szabó Béla nagyon precíz erdész volt, aki megkövetelte a tagságtól a fegyelmet. Hánka Sándor bácsit nagy tekintélyű halász-vadász emberként ismerte a község népe. A Bustyaházi Erdészeti Fafeldolgozó Kombínátjának viski üzemében dolgozott, ahol szakszervezeti vezető volt. Bizton állíthatom, hogy Sanyi bácsinak köszönhető a Saján-terület őzállományának följavítása. Mert volt olyan időszak a '80-as évek elején, hogy egy 7-8 hektáros területen egyetlen őznyomot sem találtunk. Jó volt vele együttműködni az egyesületben. Nyugodt, kiegyensúlyozott, megértő ember volt, az 1985-ös elnökválasztáson nem kívánt tovább elnök lenni az egyesületben. Ezért lett az új elnök Igyártó József, az alelnök pedig én. A Viski Vadásztársaság ebben az időben 6898 hektáron gazdálkodott mintegy száztíz taggal. Ez a vadászterület vegyes növényzetű. A Tisza-parti füzesektől kezdve a mezőgazdasági területek, dimbes-dombos gyümölcsösök, kisebb

erdőrészek tartoztak hozzá, nagyobb összefüggő erdőség, mintegy 800 hektár, csak a Saján volt. Csak itt volt lehetőség nagyobb vad vadászására. A mi vidékünkre jellemző nagy vad fajok, leginkább a vaddisznó és őz állandó jelleggel megtalálhatók területünkön, a szarvas és a medve csak szezonálisan tartózkodik nálunk. Általában Romániából jönnek át.

A régi emberektől hallottam, hogy valamikor igen szép vadállomány volt a viski határban, hiszen a címerünkben is szarvas van. 1970-ben a szovjet hatalom olyan kerítést emelt az államhatáron, hogy a különböző vadfajoknak (szarvas, őz stb.) nem volt esélyük túljutni rajta. Persze a medvéknek, vadkanoknak nem volt határ akkor sem. Gyönyörű erdőink javát, az összefüggő erdőterületeket, ahol lehetett volna vadgazdálkodást folytatni, a Bustyaházi Erdészeti Vadászegyesülete használta, mintegy 4800 hektárt. Évek multával társaságunk tagjai egyre jobban kezdtek hangot adni nemtetszésüknek a bustyaháziak jelenléte miatt, akik amúgy is más járáshoz tartoznak. Több ízben is felvetettük a kérdést vadászgyűléseken, hogy azt a területet szeretnénk magunkénak tudni, mert az egyesület taglétszáma egyre nő. Különben jómagunknak sincs hol vadászunk nagyvadra, vagy vadgazdálkodással foglalkozunk. De mindhiába kérvényeztünk több ízben is, sikertelen lett próbálkozásunk. 1991 márciusában megválasztottak a megyei vadászkonferencia küldöttjének. Felvillant a remény, hogy sikerül megkapnunk az amúgy is minket illető területet. Megírtuk a kérvényt, valamennyien aláírtuk, majd a konferencia előtt átadtam az illetékes szerveknek. Kérvényünk elbírálása után ígéretet kaptunk, hogy a legközelebbi megyei vezetőségi ülés dönt kérvényünk felől. Néhány hónap telt el, mikor is ismét meghívtak vezetőségi gyűlésre a járási főnökömmel együtt. Itt fölálltam és elmagyaráztam, hogy mit is kérünk. Elmondtam, hogy a Viski Vadászegyesület létszáma egyre nő, és szeretnénk, ha a szóban forgó területen mi, viskiek is tudnánk vadgazdálkodást folytatni.

Meghallgattak, elmagyarázták nekem, milyen hivatalos papírokat kell beszereznem a járási adminisztrációtól és az erdészeteken. Megkezdődött a hivatali packázás, négy éven keresztül jártam a papírokkal, mint bolond az ajtóval. Huszt, Bustyaháza, Huszt, Ungvár, Bustyaháza,

Huszt, Ungvár... Nem részletezem, mert még most is kiráz a hideg, ha visszagondolok erre az időszakra. Ígéretből, biztatásból volt elég. Vadásztársaim egyik része biztatott: „Eredj csak, csináld, jó lesz!” Nem is sejtettem, hogy míg én éveken át jártam a papírokkal, sokan közülük úgy tervezték, ha sikerül visszavenni a szóban forgó területet, akkor majd ők alapítanak maguknak külön egyesületet, ha netalán nem sikerül, akkor, mintha mi sem történt volna, tovább vadásznak a bustyaháziakkal.

Ebben az időben már a Huszti Járási Vadászegyesületnél dolgoztam fővodórként. Teltek, múltak az évek, végül 1995-ben megszületett a döntés a megyében, amely szerint minden erdészeti saját járásán belül kell, hogy működjön. Így a Bustyaházai Erdészeti egyesület a viski területtől, mert ők a Técsői járáshoz tartoztak, a Huszti erdészeti egyesületet elszakították a salánki területtől, mert a salánkiak a nagyszőlősi járáshoz tartoztak. Mindehhez négy év kellett, és még mennyi papírmunka, mennyi kopogtatás, de mégis sikerült. És hogy az örömből is vegyüljön, pontosan úgy lett, ahogy az előbb leírtam. Mire megkaptuk a területünket, a Huszti Erdészeti egyesület úgy döntött, hogy ők fognak a viski területen vadászegyesületet létrehozni. Nem akarom leírni, kik, milyen módszerekkel hozták létre az új viski egyesületet, mennyi aljas hazugsággal csábították az új egyesületbe a régi tagokat.

*Az új egyesület néhány tagja. Fenes. Valamennyien ukránok vagy ruszinok
Balról az első Antal Vaszil, az egyesület elnöke*

Végül is 1996-ban megalakult az új Viski Vadászegyesület, amely a Liszivnik (Erdész) elnevezést kapta. Közben megindult a régi egyesület egységének megbontása. Gyűlések sorozata következett, amelyeken még a jó barátok is egymásnak estek, mindenki mindenkit hibáztatott. Igyártó József elnök úrral nem győztük csitítani a vitákat, enyhíteni a feszültséget. A járás tizennégy egyesületéből évtizedeken át mindig az első helyen álló egyesület most méhkassá változott. Teltek az évek, lassan megbarátkoztunk azzal a gondolattal, hogy az új egyesületben, amelyik már nem is volt olyan új, nem vadásznak, csak az elit személyek. Bebizonyosodott az a közmondás, miszerint jó tett helyébe jó ne várj. Fiatal koromban arra gondoltam, hogy, ha majd eljön az a bizonyos öregkor, legyen hol vadásznom egy jót, hogy ha kimegyek a területre, ne kérdezze senki, hogy „mit keres ez itt?” Lassan, lassan minden helyére áll, megnyugszanak a kedélyek, és mindenki mindenkivel megbékül, gondoltuk Igyártó József elnök úrral. Sajnos nem így történt. Már pontosan nem emlékszem, mikor, azt hiszem, 2014-ben egy újabb egyesület megalakulásáról értesítettek bennünket. Ez az egyesület az Erdész egyesület területéből szakított ki egy jókora darabot, nem is akármilyet. Ezt az új egyesületet Nimródnek nevezték el alapítói. Ez volt az a tényező, amely a viski vadászegyesület sorsát megpecsételte. Ezek után is gyűlés gyűlést követett, végül is a viski vadászegyesület megszűnt. Pontosabban

A szerző vadőri igazolványa Kárpátalja címerével, a medvével a jobb felső sarokban

mondva: átalakult. Ahol eddig brigádok voltak, ott egyesület lett. Így jött létre a fenesi és a sajáni egyesület, ez volt régebben a Viski Vadászegyesület. Ilyen véget ért a valaha nagy múltú, példát mutató Viski Vadászegyesület. Csak tisztelettel tudok visszagondolni nagynevű elődeinkre, akik minden igyekezetükkel azon voltak, hogy a Viski Vadászegyesület első legyen mindenben. Ezek az emberek tudták, mi a vadászetika, mi a tisztelet úgy ember, mint vad iránt.

Az új egyesületek megalakulása után engem a fenesi egyesületbe soroltak be. Ez az egyesület 1150 hektáron gazdálkodik tizennégy taggal. A jó az egészben csak annyi, hogy határosak vagyunk a Várhegygel. Ez

Az 1991. évi vadászkonferencia meghívója és a mandátum

az a hegy, ahol vadászéletem elkezdődött. Ezt a hegyet nem hagyom. Egy olyan álmom is volt gyakran, hogy Kárpátalján a magyarok lakta vidékek vadászegyesületei jobban megismerjék egymást. Ha ezek megbarátkoznának, jobban megismernék egymást, kölcsönös vadászatonkat szerveznénk.

Mikor 1991-ben részt vettem a megyei konferencián, a szünetben megismerkedtem Andor Gyuri bácsival, a Kárpáti Igaz Szó munkatársával. Elmondtam neki álmaimat, hogy valahogy létre kellene hozni egy rovatot az újságban *Magyar vadász Kárpátalján*, vagy valami hasonló címmel, hogy a magyarságot legalább a vadászat terén összetartsuk kissé. Hogy fejlesszük a vadász kultúrát egymás között. Gyuri bácsi már hallott rólam a Kárpáti Igaz Szóban megjelenő *Hegyen*, völgyön c. rovatba írt cikkeim kapcsán, és igen pontosan elmagyarázta, megértette velem, hogy ennek a nagyszerű ötletnek van egy akadálya: nem hiszi, hogy a megye vezetősége jó szemmel nézné a dolgot. Különösen, hogy ez idő tájban zajlott Ukrajna függetlenné válása.

Van még egy tervem, egy kopjafát vagy emlékoszlopot állítani vadászelődeink tiszteletére, ahol az igaz vadász leteheti tiszteletét a volt Viski Vadászegyesület nagyjai előtt.

TARTALOM

Előszó	5
Bálint bácsi	7
Farkasok (1)	13
Farkasok (2)	19
Első találkozásom a medvével	24
Második találkozásom a medvével	28
Találkozásom az őzbakokkal	33
A kalapos bak	36
A tubarózsás bak	40
A várhegyi bak	45
Az első szarvasbika	51
Még egy történet a szarvasbikáról	55
Vaddisznókalandok	59
Amikor a vaddisznó támad	62
Egy furcsa eset a vaddisznóval	68
Vendégvadászaton	72
A rókák	75
Különös vadászesetek	82
Vadászbalesetek	86
Régi idők vadászatairól	91
A Viski Vadászegyesületről	94

Annak ellenére, hogy Máramaros, e történelmünk során ritkán lakott megye hatalmas erdősegei kiváló vadászterületül kínálkoztak már a középkorban, elég ritkán találkozhatunk erről a területről származó vadászírásokkal. A régi időkben szarvasok, őzek, vadkecskék, de medvék, hiúzok és egyéb dúvadak nagy tömege messziről vonzotta a vadászat kedvelőit. A középkor folyamán a jobbágyszolgáltatások között a huszti uradalomban nyestet, rókabőrt, karvalyt és császármadarat emlegetnek az urbáriumok. Természetesen azóta minden megváltozott.

Stók Lajos a Vadásztörténetek az Erdős-Kápatokból című könyvében a 20. század második felének vadászéletét mutatja be. Sok mindenről szó van az írásokban az elmesélt vadásztörténeteken kívül, vagy azokba beleszöve. Többek között a vadállomány fenntartásáról és szaporításáról, a vadban rejlő értékek gazdaságos felhasználásáról, az apró- és a nagyvad mennyiségi és minőségi fejlesztéséről, a dúvadak számának csökkentéséről, a vadak védelméről és az általuk okozott károk csökkentéséről.

Mindezek mellett néprajzi értékeket is képviselnek ezek az írások, számos dűlőnevet és helyi szokást is megörökítenek. Meltán számíthatnak azok érdeklődésére, akik szeretik Kárpátalja, és ezen belül Máramaros természeti szépségeit, és érdeklődnek a vadászkalandok iránt. (Cz.L.)

ISBN 978-615-5757-11-2

9 786155 757112